VANDAAG

CROES
...ezelskop...

108STE JAARGANG — NO.: 260 ZATERDAG 9 NOVEMBER 1991

AMIGOE

Prekè

Amigoe di Mundu Nobo (tambe)...

Lenin gaat eraan

■ *BERLIJN - de laatste hand kan eindelijk gelegd worden ter voorbereiding op het opblazen van het reusachtige Leninbeeld in Berlijn. Tegen het verwijderen en vernietigen van het beeld zijn al verschillende protestacties gehouden waarbij het er woest aan toe ging. Ook via juridische weg heeft men vergeefs geprobeerd deze neergang van het Leninbeeld te voorkomen.*

Israël lijdt derde nederlaag

In Washington vervolg Midden Oosten-overleg

AMMAN - De bilaterale vredesonderhandelingen tussen Israel en Arabische landen worden vanaf 22 november voortgezet in Washington, werd vrijdag in Amman in betrouwbare bron vernomen. Het is de derde diplomatieke nederlaag voor Israel, sinds op 30 oktober de vredesconferentie in Madrid begon. De Israelische regering was voorstander van bilaterale onderhandelingen in grensgebieden in afwisselend Israel en de Arabische buurlanden. De Israelische aanvallen op Palestijnse doelen in het zuiden van Libanon gaan ondertussen gewoon door. Bij de Palestijnse groep Hamas blijkt bereidheid te bestaan om met de groep van Arafat, Fatah, aan tafel te gaan zitten om de onderlinge strijd te beeindigen.

Israel moest namelijk al eerder toegeven aan de eis van de Arabische delegaties dat de bilaterale onderhandelingen op één plek zouden plaatsvinden, zodat de Syrische, Jordaanse en Libanese regering en de Palestijnen hun standpunten zouden kunnen coordineren. Tijdens de conferentie in Madrid zette het Israelische leger verder zijn zwaar bekritiseerde bombardementen in Libanon stop.

ESTAFETTE

In de praktijk werd op de eerste dag van de bilaterale onderhandelingen in Madrid, na de twee dagen van de plenaire openingszitting, volgens een soort estafette-tijdschema ook nog eens bijna gelijktijdig onderhandeld. Elke Arabische delegatie lastte na besprekingen met de Israelische delegatie een pauze in waarin een andere delegatie aan de onderhandelingen kon beginnen. Onbekend is nog of aan deze procedure in Washington vastgehouden zal worden.

Dit verklaart wellicht waarom de Arabische landen hebben ingestemd met Washington, hoewel men eerst om een "neutrale hoofdstad" had gevraagd. Washington liet deze week merken ernst te willen maken met stopzetting van het nederzettingenbeleid en kondigde aan dat een Amerikaans onderzoeksteam naar Israel zal vertrekken om te bekijken in hoeverre een krediet van vierhonderd miljoen dollar tegen afspraken in is gebruikt voor de bouw van nederzettingen in de door Israel bezette gebieden.

Op het verlanglijstje van de Israelische regering staat nog een verzoek om een kredietgarantie voor een lening van tien miljard dollar, grotendeels bedoeld voor de opvang van Sovjet-immigranten. Voor het eerst wordt in Amerikaanse regeringskringen gezegd dat het niet zo is dat deze garantie de Amerikaanse staatskas "niets zal kosten" zoals voorstanders beweren en dat Israel zonder economische hervormingen door te voeren over enige tijd wellicht niet in staat is de lening terug te betalen.

ONTKENNING

De Israelische luchtmacht heeft ondertussen vrijdag voor de twaalfde opeenvolgende dag doelen in Libanon gebombardeerd, meldden Libanese politiebronnen. Officieel zijn de doelen bases van de Palestijnse Fatah-beweging. Het Israelische ministerie van Defensie ontkende dat vrijdag een school voor Libanese weeskinderen in het zuiden was geraakt. Tot zover zijn er alleen meldingen van gewonden onder de Libanese en Palestijnse bevolking van dorpen en vluchtelingenkampen.

De geestelijke leider van de Shi'iten in Libanon, sjeik Fadlallah, schreef de bomaanslag van vrijdag op de Amerikaanse universiteit in Bayrut toe aan Israelische of internationale geheime diensten die proberen het land "weer in de anarchie te storten." De aanslag is door niemand opgeeist. Hij riep de bevolking op alle onderwijscentra te beschermen "tegen wat wij als criminele acties beschouwen". Hoewel enkele gebouwen van de universiteit door de zware ontploffing verwoest werden, zal het onderwijs gewoon voortgezet worden, meldde de directie vanuit New York.

De Palestijnse Islamitische verzetsbeweging Hamas heeft woensdag in een verklaring gevraagd om gesprekken met de Fatah-partij om een einde te maken aan geweld tussen Palestijnen in de door Israel bezette gebieden. Aanhangers van Yasir Arafats partij Fatah hebben tevergeefs met geweld geprobeerd een algemene staking te breken die was uitgeroepen door Hamas en linkse groepen als protest tegen de wijze waarop de Palestijnen aan de vredesconferentie over het Midden-Oosten deelnemen.

Arafat weigerde enkele maanden geleden om Hamas toe te laten tot het Palestijnse parlement in ballingschap en wilde ook geen verkiezingen uitschrijven voor dit parlement. Aan het begin van de Palestijnse opstand legden Hamas en Fatah hun meningsverschillen bij en kwamen een "bestand" overeen. Sindsdien zijn veel Fatah-aanhangers als collaborateurs om het leven gebracht door leden van andere groepen.

Amigoe bij De Stad gedrukt

WILLEMSTAD — Wegens een technisch mankement aan de pers van drukkerij Scherpenheuvel konden de Amigoe en Nobo gisteren niet op tijd gedrukt en verspreid worden. De Nobo drukte uiteindelijk wel bij deze drukkerij, de Amigoe was 'te gast' bij Drukkerij De Stad op Mundu Nobo waar onder meer de Beurs, La Prensa en Extra worden gedrukt. Het euvel aan de eigen drukpers werd intussen verholpen. Voor de ondervonden 'gastvrijheid' bij De Stad: masha danki!

President Bush bij paus op bezoek

Vaticaan en VS uit op betere relaties

ROME - Voor het eerst sinds de Golfoorlog is er weer op hoog niveau contact geweest tussen het Vaticaan en het Witte Huis. De audientie van president George Bush vrijdag bij paus Johannes Paulus II betekende het einde van een periode waarin de betrekkingen tamelijk koel waren.

De Verenigde Staten hadden zich twee jaar geleden duidelijk geergerd toen het Vaticaan de gevluchte Panamese dictator Manuel Noriega gastvrijheid in de nuntiatuur in Panama verleende. De Golfoorlog stelde de onderlinge betrekkingen nog meer op proef. De paus was tegen elk gebruik van militair geweld om de Iraakse dictator Saddam Husayn uit Kuwayt te verdrijven. "Oorlog kan en zal nooit een juist middel zijn om een conflict op te lossen", zei de paus toen.

Beide partijen waren echter in betere betrekkingen geinteresseerd. Bush met het oog op de vijftig miljoen Rooms-katholieke kiezers die hij volgend jaar voor zijn herverkiezing nodig heeft. Het Vaticaan met het oog op een vredesregeling in het Midden-Oosten. De sleutel voor de vrede in dat gebied ligt in handen van de VS, zo weet ook het Vaticaan, dat vooral op de positie van de christenen in het Midden-Oosten let.

Nog steeds bergt men slachtoffers

Mogelijk achtduizend doden in Filipijnen

MANILA - Meer dan zevenduizend mensen zijn waarschijnlijk omgekomen bij de vernietigende vloedgolf van deze week in de Filipijnen. Dit hebben reddingswerkers verklaard. Bergers hebben zaterdag honderden doden uit zee opgevist.

Het dodental ligt op 5.365, zo hebben functionarissen in Tacloban, de hoofdstad van de provincie Leyte verklaard. Ruim tweeduizend mensen staan als vermist te boek. Men neemt aan dat dezen dood zijn. Men vindt nog steeds lichamen vijf dagen nadat vloedgolven de havenstad Ormoc en andere steden op Leyte overspoelden in de ergste natuurramp sinds vloedgolven in 1976 circa achtduizend mensen verzwolgen.

"De kans bestaat dat het dodental dicht bij achtduizend uitkomt. De vermisten zijn nu hoogstwaarschijnlijk dood. We hebben geen hoop meer voor hen", aldus Aurora Laboy, een bestuursfunctionaris van het rampencoordinatiecentrum voor de regio -leyte.

President Corazon Aquino heeft zaterdag opdracht gegeven tot extra hulp- en herstelwerkzaamheden in het getroffen gebied. Militaire vliegtuigen en helikopters hebben voedsel, kleding en medicijnen naar het gebied gebracht. Men is bang voor het uitbreken van epidemieën. "De toestand is zeer, zeer kritiek", aldus gouverneur Emilio Osmena van het nabijgelegen eiland Cebu, die de reddingswerkzaamheden helpt coordineren.

Over afschaffen van apartheidsbeleid

ANC: De Klerk wil af van overleg

JOHANNESBURG - Nelson Mandela's African National congress heeft vrijdag verklaard "de indruk gekregen" te hebben dat de Zuidafrikaanse president F.W. de Klerk probeert onder verdere onderhandelingen over het afschaffen van de apartheid uit te komen.

De Klerk zei donderdag in een toespraak dat zijn "Nasionale partij niet bereid is om het ANC of welke andere partij of beweging ook de macht te laten overnemen." Het ANC vermoedt dat De Klerrk "zich uitermate ongemakkelijk voelt met het onderhandelingsproces". Later deze maand moeten alle partijen in de onderhandelingen over de grondwet hervatten die de basis moet worden van een democratische staat zonder rassen discriminatie.

LEGER GEEN INZET OP "BONAIRE"

Ook proces en onderzoek nodig na Post-verhaal

Bouterse wil krachtig standpunt van regering

PARAMARIBO - Het Surinaamse leger wil dat de regering een proces aanspant tegen het Amerikaanse dagblad "Washington Post" en een onderzoek instelt naar de vermeende aanwezigheid van cocainelaboratoria in het binnenland. Deze zaken heeft legerleider Desi Bouterse vrijdag met zijn manschappen besproken in de Memre Boekoe-kazerne in Paramaribo. Verder kwam aan de orde het vermoeden dat het Surinaamse leger als "inzet" zal worden gebruikt bij het komende overleg tussen Suriname en Nederland op Bonaire.

Het proces tegen de Washington Post moet aanhangig worden gemaakt naar aanleiding van beschuldigingen aan het adres van de legerleiding en andere militairen. In zijn editie van maandag schreef de krant dat Bouterse en anderen betrokken zouden zijn bij de internationale drugshandel. De Surinaamse regering moet volgens Bouterse schadeloosstelling wegens smaad eisen. De informatie in het artikel zou moeten worden gecorrigeerd.

Bouterse wil "een krachtig standpunt" van de regering. Hij vindt dat iedereen nu de ruimte krijgt om "tegen het leger aan te schoppen" en zegt niet te kunnen toestaan "dat men over het leger heenloopt en heenwalst".

De Surinaamse regering liet dinsdag weten dat ze bevreemd is door de publikatie van het artikel in de Washington Post in een periode aan de vooravond van het overleg tussen Suriname en Nederland, dat volgende week moet plaatsvinden. Minister Siegfried Gilds van Defensie zei donderdag tegen Bouterse dat het artikel "niet de goedkeuring van de regering wegdraagt". Gilds meende zelfs dat de Washington Post "lichte beschuldigingen" heeft geuit aan het adres van de Surinaamse en Nederlandse regeringen.

Gilds heeft nog niet gereageerd op de verzoeken van Bouterse tot het aanspannen van een proces tegen de Amerikaanse krant en het instellen van een onderzoek naar vermeende drugsactiviteiten in het Surinaamse binnenland. De legerleider noemt een onderzoek "meer dan rechtvaardig". Hij zegt dat hij niet later het verwijt wil krijgen dat men drugslaboratoria heeft gevonden. Bij het leger bestaat overigens de indruk dat Amerikaanse diensten die laboratoria willen opzetten in Suriname en dan willen doen alsof het Nationale leger daarvoor verantwoordelijk is.

Gilds zei vrijdag op een persconferentie dat hij niet zal toestaan dat het Surinaamse leger als spil wordt gebruikt tijdens het ministersoverleg op Bonaire. "De agenda ademt die geest op generlei wijze", aldus Gilds. Hij heeft dit donderdag aan Bouterse meegedeeld en hem gevraagd hier terdege rekening mee te houden tijdens zijn ontmoeting met zijn manschappen. Volgens de minister van Defensie zal de regering geen stappen ondernemen die tegen het belang van het Nationaal leger indruisen. Hij vindt dat men een sfeer creëert als zou de regering tegen het leger zijn. "Het leger is geen inzet bij het Bonaire-overleg. Het gaat bij die onderhandelingen over nationale welvaart en welzijn", aldus Gilds.

■ *PORT AU PRINCE - In de Haitiaanse hoofdstad werd een demonstratie gehouden tegen het embargo dat door de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) is afgekondigd tegen Haiti. Dit in verband met de militaire coup welke een einde maakte aan het bewind van de democratisch gekozen president Jean Bertrand Aristide. De OAS is nog steeds bezig met activiteiten om te bereiken dat Aristide terukeert als president, maar ondertussen heeft de overgangs-regering een arrestatiebevel uitgevaardigd tegen Aristide en tegen diens premier Rene Preval.*

Anti OAS-betoging in Haïti

Als reactie oproep tot terrorisme

Jeltsin: noodtoestand in Tsjetsjin-Ingoezie

MOSKOU - De Russische president Boris Jeltsin heeft vrijdag in de autonome republiek Tsjetsjen-Ingoezie de noodtoestand ingesteld en een uitgaansverbod uitgevaardigd. Een afgevaardigde van de republiek, Ahmed Acksanov, is tot gouverneur met onbeperkte volmachten benoemd. De noodtoestand zal voorlopig een maand van kracht zijn.

Het Nationaal congres van Tsjetsjen dat begin oktober de macht greep en twee weken geleden presidents- en parlementsverkiezingen hield, is verboden. De nieuwe president Djohar Doedajev, een voormalige luchtmachtgeneraal, zou vandaag (zaterdag) beedigd worden. Het is de eerste keer dat Jeltsin een dergelijk decreet uitvaardigt. Hij verklaarde ook de verkiezingen ongeldig. De gouverneur moet binnen drie dagen een voorlopige regering vormen. Enkele commentatoren zagen in het besluit vooral een poging van Jeltsin te bewijzen dat hij het uiteenvallen van de Russische federatie kan voorkomen. Er waren namelijk geen aanwijzingen dat het geweld zijn kop weer op zou steken.

De Tsjetsjenen waren nog niet zo lang geleden de nationalistische bondgenoten van Jeltsin, maar weigerden steeds vaker zich door Rusland de wet te laten voorschrijven. Het andere volk in de autonome republiek, de Ingoezen, willen onder geen beding uit de Russische federatie stappen. De republiek telt ruim 1,2 miljoen inwoners, van wie 53 procent Tsjetsjenen, 29 procent Russen en elf procent ingoezen.

In een telefoongesprek met het Franse persbureau AFP in Moskou kondigde republiek-president Doedajev aan dat hij zijn landgenoten zou oproepen tot het plegen van "terroristische acties" tegen onder meer Russische kerncentrales. Hij zei dat het parlement van Tsjetsjen hem buitengewone volmachten had gegeven en dat hij voor de hele republiek "de staat van oorlog" had uitgeroepen, om zich te verdedigen tegen wat hij het "staatsterrorisme van Rusland" noemde.

Kamer van Koophandel verwerpt initiatief lokale sekslijnen

WILLEMSTAD — "De publieke discussie van deze dagen over het lokaal exploiteren van sekslijnen moet verder gaan dan alleen de vraag of we sekslijnen op Curaçao moeten tolereren of niet." Met die stelling mengt de Kamer van Koophandel zich in de gesprekken rondom dit onderwerp.

Velen van ons vinden misschien dat de zogenaamde sekslijnen niet tegen de wet zijn, net zoals een hoeveelheid aan andere vreemde zaken die gebeuren, niet tegen de wet zijn.

"Onze wet weerspiegelt de sociale normen van onze gemeenschap en het vrije en democratische karakter van onze maatschappij. Als de wet iets toestaat, dan is dat omdat de meerderheid geen reden ziet om datgene bij de wet te verbieden", aldus Paul Comenencia van de Kamer van Koophandel.

"Een minder prettig maar toch noodzakelijke trek van het vrije karakter van een democratie is de vraag wie iets mag doen of laten, hoe absurd dan ook, als het maar niet het algemene belang schaadt of de publieke orde verstoort. Wat iemand in zijn eigen huis wil doen is zijn zaak, zolang het niet anderen benadeelt."

Als voorbeeld noemt Paul Comenencia de praktijken van loterijen op Curaçao. Ondanks legalisatie en regelgeving inzake Wega di Number is de wet niet bij macht negatieve fenomenen tegen te houden. "Als individueel burger hebben we ook onze eigen verantwoordelijkheid."

"Veel negatieve dingen die gebeuren hebben niets te maken met de wet of met foute maatregelen van de overheid, maar ze hebben te maken met onze eigen fouten die te maken hebben met onze verantwoordelijkheid."

Comenencia: "De beste manier om te vermijden dat dergelijke niet gewenste fenomenen zich uitbreiden is dat wij als burgers ons bewust zijn van onze verantwoordelijkheid en daarom op een consistente manier accepteren of verwerpen wat wij goed of verkeerd vinden. En in het geval van sekslijnen gaat het om iets verkeerds, dus moeten de burgers zelf ervoor zorgen dat het initiatief geen succes wordt."

Samenwerking onderwijsgebied

Curaçao en Rotterdam tekenen samen protokol

WILLEMSTAD — Rotterdam en Curaçao hebben gistermiddag in het Avila Beach Hotel een samenwerkingsovereenkomst voor vijf jaar met elkaar getekend. Het protokol betreft vooral coöperatie op het gebied van onderwijs, jeugdwerk en cultuur.

Gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia, gezaghebber Elmer Wilsoe tekenden namens Curaçao en van Rotterdamse zijde werd het protocol bekrachtigd door locoburgemeester Pim Vermeulen en wethouder van onderwijs, kulturele minderheden en emancipatie Edith Hallensleben.

Afgesproken is om elk jaar in september het protokol te evalueren teneinde de voortgang in de samenwerking zeker te stellen. Verbetering van de kwaliteit van het basisonderwijs en een versterking van jeugd- en welzijnswerk staan primair op het lijstje.

Concreet betekent dit dat er een uitwisseling tussen Rotterdam en Curaçao zal plaatsvinden van leerkrachten en wellicht ook van welzijnswerkers. Tevens zullen regelmatig werkconferenties worden gehouden om de samenwerking te verfrissen.

Zo zou Curaçao kennis kunnen nemen van meer geïndividualiseerd onderwijs. "Als je in een Rotterdams schooltje binnenstapt dan zitten de kinderen in groepjes te werken. Het klassikaal lesgeven is er een beetje uit." Nieuwe vormen van lesgeven, waar Antilliaanse leerkrachten veel aan zouden kunnen hebben.

Vanuit Rotterdam zouden onderwijzers, die veel Antilliaanse kinderen in de klas hebben, hier een kijkje kunnen komen nemen om de achtergrond van hun leerlingen te bestuderen en een beter begrip te krijgen voor hun situatie.

Uitwisseling wordt als heel zinvol beschouwd; immers Rotterdam kent een fors aantal Antillianen onder haar inwoners, met name in de wijk Hoogvliet. "We kunnen veel van elkaar leren", benadrukt wethouder Hallensleben.

The Harper Brothers

Eerste jazz-avond: opzwepend gebeuren

JAZZ MAG DAN gecompliceerd zijn, vooral om het te spelen, maar daarmee is niet gezegd dat het dáárom ongrijpbaar of onbegrijpelijk is voor een groot luisterpubliek. Op de openingsavond van het vierde Curaçao Caribbean Jazz Festival gisteravond is dat heel duidelijk gebleken.

Gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia memoreerde in een kort openingswoord dat dit soort evenementen moet gaan behoren tot een nieuwe toeristische attractie. Aan de Curaçao Jazz Foundation zal het niet liggen! Op de minuut af half negen heette MC Clifford Goilo de aanwezigen welkom en introduceerde de openingsact, de Cornelia Big Band. Deze band van 26 musici, leerlingen van de Maria Cornelia Muziekschool onder aanvoering van hun docent Stanley Cornelia, hadden de taak om het publiek op te warmen voor meer gevestigde namen. Mede door de selectie van populaire nummers als New York, Sophisticated Lady and Take the A-train (Duke Ellington), sloeg hun prestatie aan. Het publiek dwong hen zelfs om hun volledige ingestudeerde repertoire ten gehore te brengen. Meer was simpelweg niet voor handen. Zonder meer een leuk eerste optreden van deze jonge musici in een jazz-omgeving.

The Harper Brothers kwamen "struikelend" op. In de beginfase werden ze achtervolgd door een serie technische mankementen. Het doorbranden van de elektrische piano was het grootste euvel. Maar onder de bezielende leiding van drummer Winard Harper kwamen zij die frustraties snel te boven. Aan het eind wilde en kreeg het publiek een toegift. Zij weten op overtuigende wijze de traditionele jazz nieuw leven in te blazen. Van eerder uitgebrachte CD's, maar ook van de nieuwe die onder weg is, lieten zij wat horen, o.a. Kiss me Right, 'Round Midnight, Dakini en Dizzie Gillespie's Night in Tunedia met een voortreffelijke drumsolo van Winard Harper.

Op een persconferentie na afloop, waar radio en TV vooral gretig gebruik van maakten, lichtten Winard en zijn broer, trompettist Philip Harper, toe dat zij het aan de groten van de jazz verplicht zijn om de traditie voort te zetten. Dat was meteen ook hun verklaring voor het verschijnsel dat er in de VS nu veel jonge musici zijn die, voortbordurend op de traditionele jazztoer, daar waa[rde]vol eigen werk aan toevoegen.

Als sluitstuk van de avond probeerde de band van fluitist Nestor Torres eerst met nummers als Biscayne, Lorraine, Dance of the Phoenix, Sato's Song, Serenade en later zelfs met de directe opdracht Make U Dance het publiek aan het dansen te krijgen. Kennelijk wilden de meesten liever in de prettige sfeer van Coney Island Jazz Town zitten of staan luisteren naar het nu eens zacht strelende, dan weer flink opzwepende fluitwerk van Nestor Torres; nog wel onder het genot van een drankje en goed verzorgde hapjes.

De opkomst van het publiek was niet wat de organisatoren ervan verwacht hadden. Premier Maria Liberia-Peters en echtgenoot Nils Liberia staken in elk geval niet onder stoelen of banken dat zij ervan hadden genoten. Met het jazz-menu van vanavond kan nog veel goed gemaakt worden: de swingende Original New Orleans Tuxedo Jazz Band, de romantische Claudio Roditi en als absolute sluitstuk de jazz-salsero bij uitstek, Eddie Palmieri.

F.H.

MCB 'spaarpot' telt 476 miljoen gulden

WILLEMSTAD — Bij de Maduro & Curiel's Bank (MCB) zijn ter waarde van 476 miljoen gulden aan spaargelden ondergebracht: in de grote MCB- 'spaarpot' zat begin 1989 'slechts' 382 miljoen gulden. Zo blijkt uit een overzicht dat de bank publiceerde naar aanleiding van het 75-jarig bestaan.

Over het uitvoerige feestprogramma dat officieel op 16 november van start gaat men een groote 'Gala di arte' in het ITC berichtte de Amigoe gisteren uitvoerig.

Een bank is en blijft een financiële instelling, vandaar dat de MCB middels enig cijfermateriaal heeft willen aantonen dat de groei door de jaren heen aanzienlijk is geweest: begon de bank in 1916 met vier werknemers, vandaag de dag zijn dat er 1086: een toename van 267 man in minder dan 3 jaar tijd. De MCB is met dit aantal de grootste prive onderneming op Curaçao en de Antillen.

Het totaal, voor wat betreft leningen, bedraagt 1040 miljoen: een groei van 290 miljoen in drie jaar tijd. Vijftien duizend van deze gevallen betreffen leningen en hypotheken van onder de 100.000 gulden.

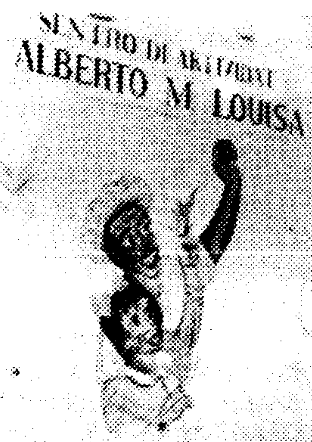
CTDB sponsort leerstoel 'toerisme' aan de UNA

WILLEMSTAD — Pieter Samson, plaatsvervangend directeur van het Curaçao Tourism and Development Bureau, kondigde ter gelegenheid van de workshop 'Socio-culturele gevolgen van het toerisme voor Curaçao' aan dat het CTDB onlangs heeft besloten een leerstoel 'toerisme' aan de Universiteit van de Nederlands Antillen te gaan sponsoren.

De samenwerking met de UNA is onlangs concreet tot stand gekomen waarbij werd afgesproken om de leerstoel voorlopig voor een periode van drie jaar te sponsoren. "Dit opent de mogelijkheid om het Curaçaose toerisme te introduceren in de academische wereld", aldus Sampson. De workshop noemde hij vervolgens als een van de projekten die uit een dergelijke samenwerking kunnen voortvloeien. Tevens biedt de coöperatie de mogelijkheid om buitenlandse experts op het terrein van het toerisme uit te nodigen om te doceren aan studenten en belanghebbenden.

Dat toerisme niet los gezien kan worden van de socio-economische ontwikkeling van Curaçao is een koppeling waarvan nog niet iederéén zich bewust is, aldus de plaatsvervangend directeur. "Carrièremogelijkheden voor onze jeugd, die in de toeristische sektor werkzaam is, is een van de vele voordelen die een dergelijke leerstoel met zich mee kan brengen."

Nieuw activiteitencentrum Mgr. Verriet

WILLEMSTAD — Gistermiddag werd het nieuwe activiteitencentrum van het Mgr P.I. Verriet Instituut officieel in gebruik worden genomen. Het centrum, dat bedoeld is voor gebruik voor bewoners en revalidatie-patiënten van het instituut, zal genoemd worden naar de in 1988 op 38-jarige leeftijd overleden kunstschilder Albert Louisa. Ter herinnering aan hem zal een reliëf, voorstellende een van zijn werken, dat door Maduro & Curiel's Bank werd geschonken, worden onthuld.

Albert Louisa heeft vanaf zijn vroege jeugd in het Verriet Instituut gewoond en heeft zich ontwikkeld tot een niet onverdienstelijke kunstschilder. Hij heeft ook vele pentekeningen gemaakt van bekende personen, en ook zijn serie kerstkaarten was alom verkrijgbaar. Tijdens de opening zullen enige werken van hem worden tentoongesteld, die door hun huidige eigenaren welwillend werden ter beschikking gesteld.

Het nieuwe activiteitencentrum bestaat uit een ruim en open gebouw, ontworpen door de architect Enid v.d Horst-Lucasius van het bureau Project Planners en Designers, in de stijl van het reeds bestaande hoofd-gebouw dat, zoals bekend, tot de Curaçaosche monumenten behoort. Ook het nieuwe centrum is een bijzonder geslaagd ontwerp. De in elkaar overlopende ruimten liggen, onder een hoog dak gegroepeerd rond een laag blok van bergruimten en toiletten, en zijn onderling begrensd door verplaatsbare kastwanden.

Naar buiten toe is er slechts laag muurtje: de "wand" wordt gevormd door een dichte rij wayaca's. Deze bouwwijze samen met het hoge geïsoleerde dak zorgen voor een ideaal aan het klimaat aangepaste leef- en werkruimte. Er is een timmer/knutsel hoek, er is een kookhoek, een natte ruimte voor kleien en kliederen, er is gelegenheid tot borduren, handwerken, doen van allerlei spelletjes, alleen en in groepen. Tenslotte is er een — weliswaar goed gesloten — muziekolokaal, waar onder andere de leden van de muziekband AMUFE regelmatig oefenen.

De bouw werd uitgevoerd door de aannemer Bohama. Het "Centro di aktividat" is bedoeld voor alle groepen bewoners van het Verriet Instituut, van de ernstig dubbelgehandicapten, tot de normaal begaafde lichamelijk gehandicapten, voor jong en oud. Het is echter ook bedoeld voor de nieuwste patiënten groep: de revalidanten, die in het kader van de training van resterende functies gerichte activiteiten uitvoeren. Momenteel werken er twee activiteiten begeleidsters, mej. Ingrid Felipa en mej. Carla Davelaar, echter met assistentie van de afdelingen.

Met het oog op de toekomst werd het activiteiten-centrum ruim opgezet: het past in de rij ontwikkelingen van de laatste jaren. Het Verriet Instituut gaat een goed geoutilleerd revalidatie-centrum worden. Acht jaar geleden werd de afdeling ergotherapie toegevoegd. Twee jaar later een grote orthopedische werkplaats. De revalidatie-arts kwam in 1989 en de afdeling volwassenen-revalidatie is zojuist uitgebreid tot 12 bedden.

Het nieuwe activiteitencentrum zal onder zijn naam "Centro de Aktividat Alberto Louisa" weer een flinke steen bijdragen aan de zorg voor de gehandicapte medemens.

Maria Liberia bij opening Bonaire-overleg

WILLEMSTAD — Op Bonaire vindt op 15 en 16 november in het Harbour Village Beach Resort het overleg plaats tussen Nederland en Suriname. Deelnemers aan de bijeenkomst zijn de Nederlandse ministers Van den Broek, Pronk en Hirsch Ballin en hun Surinaamse collega's Mungra, Sirjasing, Sedoc en Gilds.

Bij de opening van de conferentie zullen de Nederlandse Antillen worden vertegenwoordigd door minister-president Maria Liberia-Peters. De Antilliaanse delegatie zal voorts bestaan uit N.J. Winklaar, hoofd van het Bureau Buitenlandse Betrekkingen, en de advocaat-generaal van de Nederlandse Antillen mr. Van Oven.

Zowel Winklaar als Van Oven zullen bij het ambtelijk vooroverleg betrokken zijn, terwijl zij als waarnemers bij het overleg tussen de twee landen aanwezig zullen zijn.

Stuurman van Babuyan verdronken

WILLEMSTAD — Vrijdagavond laat is het stoffelijk overschot gevonden van een 30-jarige derde stuurman van het schip Babuyan. De man werd al enige tijd vermist, toen de kapitein de politie inschakelde voor een zoekactie. Toen hij op het schip niet werd gevonden, zijn een paar duikers in het water gaan zoeken bij steiger 10 bij de Isla, waar de Babuyan gemeerd lag. Het lichaam van de man werd overgebracht naar het St. Elisabeth Hospitaal, waar de dood geconstateerd werd. Het lijk is onmiddelijk vrijgegeven door Justitie omdat er geen verdere verdenkingen bestaan.

Bevolking, managers en employees in enquête:

Curaçao voordeel bij toerisme; criminaliteit grootste nadeel

WILLEMSTAD — De meeste mensen op Curaçao vinden dat het toerisme over het algemeen economische voordelen met zich heeft meegebracht. Burgers en managers hebben het idee dat het toerisme van vandaag 'beter af' is dan in het verleden vanwege meer professionalisme en een betere organisatie. Werknemers echter delen die gedachte niet; volgens hen was er in het verleden meer toeristische activiteit.

Dat is een van de eerste conclusies uit het onderzoek van dr. Acton Camejo in naam van de economische commissie van de Verenigde Naties voor Latijns-Amerika en het Caribisch gebied (ECLAC). Het rapport geeft weer wat de sociaal culturele effecten zijn van het toerisme op Curaçao. Op de Universiteit van de Nederlandse Antillen werden gisteren de resultaten van het onderzoek gepresenteerd en workshops gehouden naar aanleiding van dit thema.

Hoofdmoot van het onderzoek was de enquête die er gehouden is onder drie categoriën, burgers, werknemers en werkgevers (managers), over de negatieve en positieve gevolgen van het toerisme in socio-cultureel opzicht.

Vervolgens is gekeken naar de positieve en negatieve resultaten aangaande de werkgelegenheidsaspecten. Hiervoor werden werknemers en werkgevers geconsulteerd.

De meeste geënquêteerden vinden dat het toerisme op zich geen significante invloed op sociale problemen en sociale veranderingen heeft.

Toenemende criminaliteit wordt door velen beschouwd als het grootste nadeel van toerisme, terwijl de werknemers ook een veranderende moraliteit hebben aangestipt. De geïnterviewden dragen als oplossing aan dat het wettelijk apparaat verscherpt moet worden en dat er beter gecontroleerd moet worden bij de toegangspoorten tot het eiland, zoals de haven en het vliegveld. Tevens moet er een intens educatie-programma komen voor het publiek.

De bevolking lijkt rijper geworden te zijn voor toerisme. De mensen zijn positief bereid om toeristen te laten delen in het lokale culturele leven en ze zijn trots op hun erfenis. De bevolking staat meer open voor toeristen uit Noord-Amerika, de Verenigde Staten en Canada, en minder voor bezoekers uit Europa en het Caribisch gebied.

Om deze situatie de baas te worden wordt aanbevolen de gemeenschap meer te betrekken in planning en beleidsbeslissingen; een educatie-programma op te stellen over alle aspecten van toerisme; meer gebruik maken van de massamedia om toerisme-items aan de orde te stellen, zoals de kansen voor werknemers, training en sociale verandering.

Het andere deel van het onderzoek heeft aangetoond dat de werknemers over het algemeen tevreden zijn met hun baan, maar dat ze ontevreden zijn over de betaling en werkomstandigheden.

Aanbevolen wordt dat er meer aandacht wordt besteed aan de fysieke arbeidsomstandigheden en de betalingen. Aangetoond is dat 70 procent van de werknemers in de toeristische sector vrouw is; vaak gaat het om alleenstaande moeders die de verantwoordelijkheid hebben voor een tot drie personen.

Een belangrijk probleem is de werving van stafpersoneel toegerust op deze gastvrije 'industrie', omdat dit vaak gaat via de informele kanalen in plaats van via advertenties in de kranten. De raadgevingen in dit geval gaan in de richting van goede educatieprogramma's over de training van jonge mensen in deze bedrijfstak. Een andere aanbeveling is dat de officiële wervingsmiddelen moeten worden gebruikt, dat er meer publieke informatie wordt verspreid over arbeidskansen in het toerisme en de introductie van cursussen toerisme op de middelbare school.

Indirecte werkgelegenheid voor venters moet eerder aangemoedigd dan ontmoedigd worden door managers. Dat kan gebeuren door hen niet te verbieden om en nabij hotels hun waar aan de man te brengen.

Rapport over gebruik dienstwagens

■*WILLEMSTAD — Op 6 november jl ontvingen gezaghebber Elmer Wilsoe en gedeputeerde Ricardo Isebia de commissie beheer en gebruik dienstauto's overheid. Bij deze gelegenheid werd het rapport met de bevindingen van deze commissie aan de gezaghebber aangeboden.*

De commissie heeft in het rapport diverse aanbevelingen gedaan, gericht op een nieuw beleid ten aanzien van het beheer en gebruik van dienstauto's. Aanbevelingen zijn o.m. gedaan op het gebied van beheer van brandstofverbruik, overheidsgarages en onderhoud van het wagenpark en financieringsmogelijkheden van investeringen in dienstauto's.

Op de foto v.l.n.r.: W. Lake, N. Vinck, G. Martes en Ricardo Isebia. Tevens maakten deel uit van de commissie: R. Candelaria, W. Juliana en N. Angel die niet op de foto staan.

Brief aan tripartiete commissie:

Overheid wacht niet op aanbevelingen "Calvo"

WILLEMSTAD — De Antilliaanse regering en het bestuurscollege van Curaçao zijn niet bereid nog langer te wachten op de aanbevelingen van een tripartiete commissie ten aanzien van verhoging van de invoerrechten en winstbelasting en herinvoering van de inflatiecorrectie. Dit hebben zij de commissie deze week schriftelijk laten weten.

De commissie, die bestaat uit vertegenwoordigers van de overheid, het bedrijfsleven en de vakbonden, werd half oktober in het leven geroepen na stakingsacties in verband met prijsverhogingen. Zij kreeg de opdracht een studie te maken van het pakket financiële maatregelen uit het beleidsakkoord 1991-1995 van het bestuurscollege. De bovengenoemde aanbevelingen hadden op 24 oktober bij de overheid moeten zijn. Op 16 november moeten alle adviezen gereed zijn.

Het lange wachten op financiële gegevens van de overheid was volgens de vakbonden oorzaak van de vertraging. De regering heeft in haar brief aan de commissie meegedeeld met de voorbereidingen voor de verhogingen te zullen beginnen. Uit de commissie werd vernomen dat zij over een paar dagen gereed zal zijn en dat de overheid daar wel op zal wachten.

De vakbeweging voelt zich sterk omdat uit cijfers die aan de commissie zijn verstrekt zou blijken dat de afgelopen tien jaar een bedrag van bijna 110 miljoen gulden overschot is ontstaan. Een bedrag dat volgens haar prijsverhogingen overbodig maakt.

Het eilandelijk accountantskantoor heeft andere berekeningen gemaakt. De inkomsten van het laatste decennium kloppen niet maar aan de uitgavenkant zijn diverse posten niet opgenomen. Tot 1990 is er volgens de accountants daardoor een tekort van 288 miljoen gulden. Door bepaalde bedragen niet uit te betalen heeft men dat tekort kunnen financieren. Bij de 288 miljoen komt nog een lening uit 1990 van 60 miljoen zodat het totale tekort over tien jaar van het eilandgebied Curaçao bijna 350 miljoen gulden bedraagt.

De vakbonden zullen zondag hun achterban inlichten over de ontwikkelingen.

'Choll-house' brandt af

WILLEMSTAD — Een 'choll-house' aan de Piet Heinstraat is gistermiddag nagenoeg afgebrand. De brandweer van Mundo Nobo trof het pand, dat geheel uit hout was opgetrokken, aan toen het al in lichterlaaie stond. De restanten werden geblust waardoor voorkomen werd dat de brand zich uitbreidde naar aangrenzende huizen. De oorzaak van de brand is niet bekend. Er deden zich geen persoonlijke ongelukken voor, meldt de politie in een bericht.

Workshops gezinsvoogdij

WILLEMSTAD — Onder auspiciën van de Gezinsvoogdij Instelling Curaçao worden op maandag, 11 en dinsdag 12 november 1991 twee workshops gehouden in de aula van de Openbare Bibliotheek aan de Abraham Mendez Chumaceiro Blvd. Onderwerp: Werkverbanden tussen de Kinderrechter, de Voogdijraad en de Gezinsvoogdij Instelling Curaçao.

De workshops zijn bedoeld voor: de medewerkers van genoemde instanties, gezinsvoogden van de tehuizen, gezinsvoogden en vrij patronen aangesloten bij de Gezinsvoogdij Instelling Curaçao, Dienst Sociale Zaken en Pleeggezinnen Centrale en geïnteresseerden, die aspirant - gezinsvoogd willen worden.

Op de eerste avond zullen kinderrechter mevr. mr C. Bakhuis-Vinck en de secretaris van de Voogdijraad, mevr. J. Bakhuis-Trinidad het woord voeren.

De tweede avond zal gewijd zijn aan 'on the job training' met het oog op het rapporteren, onder leiding van mevr. Marbega Kuster-Fluonia.

Aanvang op beide avonden is acht uur.

Zeg het met bloemen....

■*WILLEMSTAD — In de Ocean View-zaal van het Las Palmas hotel wordt dit weekeinde een bloemen-expositie gehouden getiteld 'Flor un arte'. Verschillende bloemenzaken nemen aan deze tentoonstelling deel. Onder de geëxposeerde stukken zitten heel mooie 'kunstwerken' van droogbloemen. De bloemenhappening is vandaag nog tot 8 uur 's avonds te bezichtigen. Morgen kan men er van 8 's morgens tot 5 uur 's middags terecht.*

Silverfish bestrijding bij CHA

WILLEMSTAD — Vandaag en morgen zal Protector Pest Control werkzaamheden uitvoeren ter bestrijding van het insect 'Silverfish' in het Historisch Archief. Dit insect tast momenteel de aanwezige boeken en papperassen aan, die van grote historische waarde zijn. Voor deze werkzaamheden is er een expert uit de V.S. aangetrokken die er voor zal zorgdragen dat het werk met de grootste nauwkeurigheid zal worden uitgevoerd. Het Historisch Archief zal i.v.m. deze werkzaamheden gesloten zijn

Exhibitionist verrast schoolkinderen

WILLEMSTAD — Vier kinderen van een school te Montagne zijn donderdag onaangenaam verrast door een 34-jarige exibitionist. Het hoofd van de school heeft daarop de politie ingeschakeld. Ook andere leerlingen verklaarden dat zij de exhibitionist eerder hadden gezien. De verdachte is in zijn huis aangehouden, maar hij bleef de aanklacht van de kinderen ontkennen. De man is overgeleverd aan de Kinder- en Zedenpolitie.

Indringer

WILLEMSTAD — De beruchte recidivist E.T.S. werd door agenten gistermorgen aangetroffen in de woonkamer van de 70-jarige V.C. De vrouw, woonachtig in de Van Leeuwenhoekstraat, vertelde dat S. al diverse malen in haar woning was binnengedrongen en dat hij ditmaal door de openstaande voordeur was binnengestapt. De indringer werd aangehouden en meegenomen naar het bureau.

■*WILLEMSTAD — In het kader van de samenwerking tussen het Brandweerkorps van Curaçao en de Brandweer "Distrito Federal van Caracas" werd afgelopen vrijdag een cursus afgerond, die twee weken heeft geduurd, over het optreden in geval van gevaarlijke stoffen. Deze cursus werd verzorgd door docenten van de Brandweer Distrito Federal de Caracas, Manuel Muñoz en William Martinez.*

'Bij de Tijd' Groningen:

Ouderenzorg Curaçao steunt op familie en vrijwilligers

WILLEMSTAD — Naast de inzet van arbeidskrachten is de betrokkenheid van familie en vrijwilligers bij de verzorging van hulpbehoevende ouderen op Curaçao van groot belang. 'Bij de Tijd', een uitgave van de Stichting Welzijn Ouderen Groningen, komt tot de conclusie dat het 'permanent noodzakelijk blijkt die betrokkenheid uit te breiden'.

In het genoemde tijdschrift wordt ingegaan op de overeenkomsten en verschillen tussen de opvang van ouderen in Nederland en Curaçao en stelt men zich de vraag wat de Antilliaanse aanpak Groningen kan leren over de ouderenzorg voor minderheden.

Een van de grotere in Groningen verblijvende minderheden zijn de Antillianen, aldus de auteur van het artikel wethouder B. Westerink, die het ouderenbeleid coördineert. Het zijn er ongeveer 2000 en velen verblijven - tijdelijk - in Groningen om te studeren.

Westerbrink reisde onlangs naar de Benedenwinden en bezocht daar onder meer de stichting voor 'De zorg voor ouden van dagen', Birgin di Rosario. Deze stichting exploiteert de zorg, waarbij ouderen worden opgenomen, verdeeld over drie verzorgingstehuizen. Tijdelijke of dagelijkse zorg wordt geboden via de dagverzorging en verder exploiteert men het Open Bejaardenwerk en 9 aanleunwoningen.

Jaarlijks heeft de stichting om en nabij 650 ouderen in zorg waarvoor 230 medewerkers klaar staan. "Sommige knelpunten komen wij ook tegen, zoals de verzwaring van het verzorgingswerk door de toenemende hulpbehoevendheid van ouderen", aldus de wethouder. Ook merkte hij op dat de gebouwen op Curaçao knelpunten opleveren doordat ze niet gebouwd zijn voor zwaardere rolstoelpatiënten. Tevens merkt hij op dat familie en vrijwilligers hard nodig zijn bij het werk en dat er zelfs steeds meer hulp uit deze sfeer nodig is.

THUIS

Ook op Curaçao is het uitgangspunt voor ouderenzorg het zolang mogelijk thuis blijven wonen. Daarvoor is de dagverzorging belangrijk. Opvang en begeleiding ontlast de verzorgers thuis. Het dagverblijf 'Pasadia' biedt plaats aan maximaal 70 ouderen. Dit zijn meestal mensen die subsidie krijgen van de Dienst Sociale Zaken, vervolgt hij. Maar ook zogenaamde particulieren kunnen voor 30 gulden per dag in 'Pasadia' terecht.

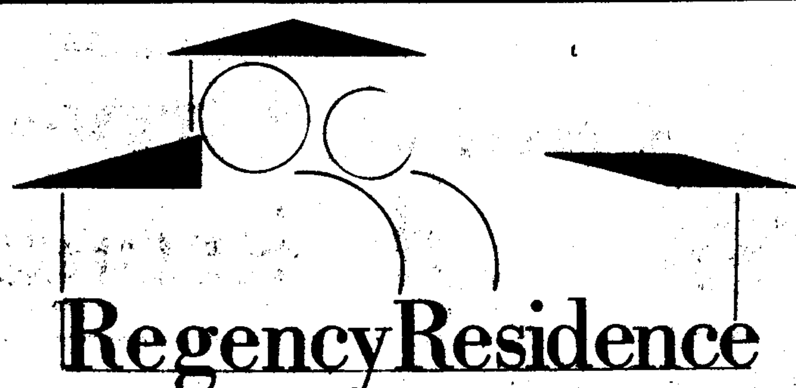
Dagverzorging biedt onder meer gymnastiek, lichamelijke verzorging, maaltijden, bezigheidstheorapie en vervoer. Tevens wordt medische en pastorale zorg geboden.

De afdeling open bejaardenwerk bereikt gedurende het jaar zo'n 400 verschillende mensen met een gemiddelde leeftijd van 85 jaar. Naast persoonlijke verzorging wordt ook huishoudelijk werk, begeleiding of vervoer geboden. De indicatie geschiedt door maatschappelijk werkenden en men werkt nauw samen met gezinsverzorging.

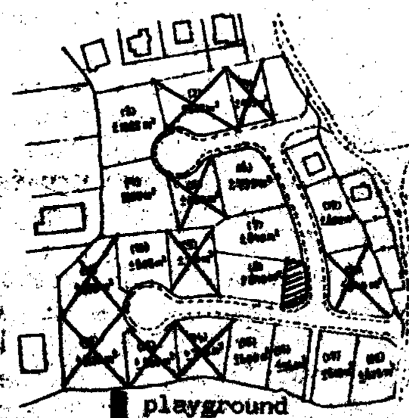
"Een belangrijk verschil met Nederland is dat mensen boven een bepaald inkomensniveau niet in zorg genomen worden, want een eigen-bijdrage systeem ontbreekt nog", aldus de auteur. Deze mensen, zo vervolgt hij, zijn aangewezen op particuliere hulp.

Een ander belangrijk onderscheid ligt zowel bij opvang als open bejaardenwerk bij de aanvullende taak van de familie. Wie nog voldoende door familie worden opgevangen, krijgt een lagere indicatie en heeft dus minder urgentie.

Verder noemt Westerink de afhankelijkheid van overheidsinstanties, zoals de Dienst Sociale Zaken. "Vanwege de bureaucratie een echte belemmering."

LOT NR:	m2		PRICE:
3	1025	Afls.	41.000,-
4	1105		49.725,-
6	795		31.800,-
7	840		33.600,-
8	840		33.600,-
10	605		24.200,-
15	600		24.000,-
16	560		22.400,-
17	610		24.400,-
18	615		24.600,-
19	650		19.500,-

TE KOOP EIGENDOMSGROND
(2 minuten van de stad)
te SAN BARBOLA (SEROE BLANCO)
Voor onze brochure Tel. 25370 of Moko 30, kantoor van Blokki Arubiano N.V.

PELICAN WATERSPORTS INC.

Our Watersports Department is looking for a

*** BEACH ATTENDANT**

We require a male person, age between 18 and 25 years with an energetic and outgoing personality.

Our Sales and Marketing Department is looking for

*** SALES REPRESENTATIVES m/f**

to be stationed at Pelican activity-desks in several hotels.

We require persons who are able to speak English, Dutch and Spanish - who have an outgoing personality - good appearance - and good communication skills (minimun age 22 years).

If you like to join our team and work 6 days a week in a nice atmosphere, please call Susanne Meijer for more information and application at 31228 (during office hours).

NOVEMBER SPECIALS

15% *Cash Discount*

"Wenger" & "Swibo" Knives
Enamel & Alum. Cookware
Elec. Shoe Polisher
Coffee Maker
Scissors & Nippers
Pressure Cooker
Garden Shears
Planters & Hangers
Insecticides & Weed Killer
Compressed Air Sprayers
Automatic & Security Lights

BRENCHIE'S

Home Center & Annex
O'Stad y San Nicolas

TE KOOP ARUBA
HUIS

In rustige buurt Oranjestad.
3 slaapkamers, 2 badkamers, pantry, grote living, porch en keuken.
Mooie tuin, eigendomsgrond: 680 m2.
Wabistraat 2 - Tel.: 21776

WAARSCHUWING

De marinierskazerne Sava... maakt bekend dat op donde... 14 november 1991 van 0... uur tot 13.20 uur en op vr... 15 november van 07.00 uu... 14.00 uur schietoefenin... worden gehouden op Anabu... California. Er wordt gesch... met scherpe munitie. ... onveilig zeegebied bedra... 4000 meter, terwijl het onve... gebied aan landzijde afg... kend wordt met rode vlagge... borden.

SWITZERLAND
FOR SALE:
Luxury furnished Apartment
in the mountains with all kinds of sport-activities situated near Montreux.
For more details please write to:
P.O. Box 1320
in Oranjestad.

TE KOOP
MAZDA 323
LX, 1991
wit, airco, power steering.
nieuw f.24.000,-
nu voor f.18.000.
Tel.: 68566

OPENBARE VERKOOP

Op vrijdag 15 november 1991 zal des namiddags om 14.00 u... ten overstaan van notaris mr. M.A. Eman of haar plaatsv... vanger in de Monsieur Louis Room van Hotel Talk of the To... L.G. Smith Boulevard 2, Oranjestad, krachtens artikel 1203 v... het Burgerlijk Wetboek van Aruba in het openbaar word... verkocht:

1. het recht van erfpacht tot negentien febru... tweeduizend één op een perceel domeingrond t... grootte van vierhonderd één vierkante me... (481m2), gelegen te Savaneta, kadastraal beken... als Vierde Afdeling, sectie E, nummer 1499, met ... zich daarop bevindende opstal van een woonhu... plaatselijk bekend als Savaneta 241; en
2. een complex van twee aan elkaar grenzend... percelen eigendomsgrond te Sabaneta, same... groot 638m2, met het daarop staande woonhu... plaatselijk bekend als Savaneta 520;
   welk complex bestaat uit de kadastrale percelen...
   — Vierde Afdeling sectie E nummer 659, gro... 356m2; en
   — Vierde Afdeling sectie E nummer 660, gro... 282m2.

De veilingvoorwaarden liggen vanaf 8 dagen voor de veiling t... inzage op het kantoor van notaris Eman voornoemd aan ... Pastoor Hendrikstraat 91 in San Nicolas.
Deze voorwaarden houden onder meer in dat iedere bied... gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm v... zekerheid te stellen tot zekerheid voor de nakoming van zijn b... en de bijkomende kosten.

mr. M.A. Eman, Notaris
telefoon 45567.

"WHERE THE WINNING NEVER ENDS"

TAKE A STEP TOWARDS SUCCESS!

ROYAL CABANA CASINO is now interviewing applicants for the following positions:

SURVEILLANCE OFFICER:
— Experience in different Casinogames
— Some experience in Surveillance

SLOT TECHNICIAN
— NTS Electronic education

SLOT ATTENDANTS

F&B DEPARTMENT:
HOSTESS WAITERS/WAITRESSES
BUSPERSONS
Also accepting applicants for ... work part-time basis.

FOOD PRODUCTION:
ROUND COOK
FIRST COOK
SECOND COOK
COOKHELPER
GENERAL UTILITY

CLEANING DEPARTMENT:
CLEANERS

APPLY AT: Personnel Department
La Cabana Beach and Racquet Club
L.G. Smith Blvd. 250
Tel. 39000

" **STUDIO ITALIA** "

Sonesta Hotel en spoedig ook in Hyatt
heeft plaats voor
VERKOOPSTERS
Aanmelden bij:
Studio Italia in Sonesta Hotel.

De Regering van Aruba

roept sollicitanten op voor de functie van

controle medewerk(st)er bij de Algemene Rekenkamer

Functie-inhoud: Het zelfstandig verrichten van controlewerkzaamheden bij de administratie van de directies, diensten en bedrijven van het Land Aruba.

Functie-eisen:
— H.E.A.O.-diploma, S.P.D.-diploma of een daaraan gelijkwaardige opleiding;
— Goede beheersing van de Nederlandse taal;
— Een grote mate van zelfstandigheid;
— Kennis en ervaring op het gebied van geautomatiseerde gegevensverwerking;
— Goede contactuele eigenschappen;
— Ervaring in controlewerkzaamheden strekt tot aanbeveling.

Voor inlichtingen omtrent de funktie kan men zich wenden tot de secretaris van de Algemene Rekenkamer, de heer Wijnhoff, telefoon 25448.

Sollicitaties met volledige curriculum vitae kunnen binnen drie (3) weken na het verschijnen van deze advertentie gericht worden aan de Minister van Algemene Zaken, L.G. Smith Boulevard 76, Oranjestad, Aruba.

ENTERTAINMENT

Aruba's Best-Loved Imported Wine
RIUNITE ON ICE
Mercurius Trading Company

WAAR GEZELLIG UITGAAN? Dan natuurlijk naar restaurant CATTLE BARON. Met internationale keuken, uitstekend voedsel, gezellige bar en prima service.
Diner 6 p.m. - 11 p.m.
L.G. Smith Boulevard 228.
Tel.: 22977.

A touch of France in Aruba

RESTAURANT

Open nightly from 6:00 - 11:00 p.m.
Reservations suggested Telephone 35955
L.G. Smith Boulevard adjacent to Paradise Beach Villas

Drs. Dubbeld op ...
Zondag live muziek
Geopend
Zondag tot en met donderdag 11.00 a.m. - 2.00 a.m.
Vrijdag en zaterdag 11.00 a.m. - 3.00 a.m.
L.G. Smith Blvd. - Harbourtown.

Drive - In:
Today at
8:30 & 12:00 p.m.
Sunday at 9:00 p.m.
" SILENCE OF THE LAMBS "
thriller 18 yrs.

Principal
Today at
8:30 p.m.
Sunday at 8:30 p.m.
" TERMINATOR 2: JUDGEMENT DAY "
science-fiction 18 yrs.

Kleenex HUGGIES®
SUPERTRIM® WERGWERP LUIERS
houden Uw baby droger!

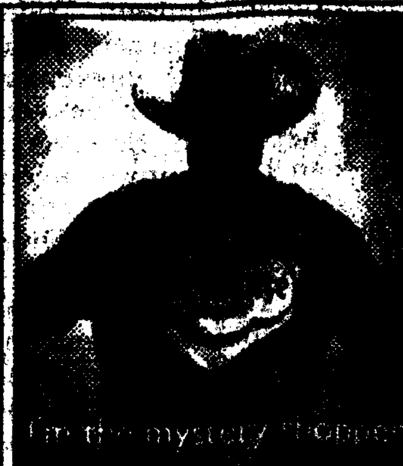
Met de driedubbele bescherming van HUGGIES® Supertrim blijven baby's droger en blijft de tere babyhuid beschermd tegen nare uitslag.

- Het exclusieve DrytouchTM systeem, met absorberende lagen, zuigt al het vocht volledig weg.
- De extra lekkage controlerende lagen absorberen naar behoefte en bieden een extra bescherming.
- Ook de zacht gevoerde tailleband werkt als een barrière.

Nu weer verkrijgbaar bij Uw favoriete supermarket, botica of toko.

Importeur/distributeur:
Oduber Agencies N.V.
Aruba - Bonaire - Curaçao

® Geregistreerd Handelsmerk Kimberly-Clark Corporation

DEL MONTE MYSTERY SHOPPER OP ARUBA!

Niemand weet wie hij is!

Maar als hij u in een supermarkt aanhoudt en hij vindt 5 of meer produkten van Del Monte* in uw winkelwagentje...
Geeft hij u 100 Florin Cash!
Schrik niet wanneer u produkten van Del Monte* koopt en 100 Florin Cash krijgt!
U heeft kans om twee keer te winnen:
Afl. 100 's morgens en Afl. 100 's middags!

Morgen (zondag) in: **Favorito**

*Uitsluitend produkten uit de U.S.A.

Agent: CONSALES ARUBA N.V.

AGENDA ARUBA

NTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ .00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

LEFOON: 24333. Voor spoedgevallen kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. geboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

NKREK. nr 10.815.445 Banco di ribe.

OLITIE: 100

LARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

Iedere zondagmorgen van 09.45 uur tot 10.00 uur: Het "Dierenkwartier" van Animal Shelter Aruba op Radio Carina FM 98.8.

BIOSCOPEN
zaterdag
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Silence of the Lambs** (thriller, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Terminator 2** (science-fiction, 18 jr.).
zondag
DRIVE-IN: 21.00 uur **Silence of the Lambs** (thriller, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Judgement Day** (science-fiction, 18 jr.).
* * * * * * * *

BOTICA (nachtdienst)
Pabao brug: Santa Anna, tel.:28181.
Ariba di brug: San Lucas.
* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
(zaterdag+zondag)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter B. Heinze, Nieuwstraat 11, tel.: 32364.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter B. Britt-Croes via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).
* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of ander ongeluk, gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115.
* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.
* * * * * * * *

WITGELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU (Koningstraat 22, tel.: 24444): dagelijks van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur.
Maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (48008)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (...), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba): geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: ...(24 uur per dag).
* * * * * * * *

...-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/ ... 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.
* * * * * * * *

...PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: ...): geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/ drugmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.
* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Father Murphy; ... Style with Elsa Klensch; 19.15 ...ry; 19.30 Punky Brewster; 20.00 ... Program: Festival OTI 1991; ... Basketball: Boston Celtics vs ... Heat; 23.30 Sports Tonight; ... Sluiting.

ZONDAG: 18.00 Studio Sports; 17.15 ... Movie: Rascals & Robbers; ... A man called Hawk; 19.30 Show-...; 20.30 Week in Review; 21.30 Basketbal: Milwaukee Bucks vs Charlotte Hornets; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.
* * * * * *

ZATERDAG
LTLTtry - terrein te Grapefield, San Nicolas.

VOETBAL
09.30-10.30 uur Setar vs Setel heren; 10.45-11.45 Setar vs Telem heren; 12.00-12.50 Telem vs Setel heren - Centro di Barrio Noord.
* * * * * * * *

BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 Of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

ZONDAG
DIVERSEN
SOFTBAL
10.00-11.30 uur Setar vs Setel heren; 11.45-13.15 uur Setar vs Telem heren; 13.30-15.00 uur Telem vs Setel heren; 15.15-16.30 Amistoso heren - Centro di Barrio Noord.

BOLAS
10.30-11.15 uur Setar vs Setel dames; 11.30-12.15 uur Setar vs Setel heren -Centro di Barrio Noord.

MARINIERSKAZERNE
09.30 uur kerkdienst met Vlootalmoezenier Peter Kortekaas. Na afloop koffiedrinken Militair Tehuis.
* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.
* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.
* * * * * * * *

Minister Lacle kondigt aan:
Volgend jaar: geen inhouding meer op ambtenarensalarissen

ORANJESTAD — Minister van Financiën, ing Roland Lacle, had tijdens de wekelijkse persconferentie goed nieuws voor het overheidspersoneel: met ingang van 1 januari 1992 wordt van alle werknemers in overheidsdienst en van overheidsmaatschappijen de 7½ procent niet meer ingetrokken, die sedert 1985 van hun salaris afging. Men krijgt weer hun volle salaris betaald, terwijl alle gepensioneerden de daarmee verband houdende loonaanpassing krijgen. Hiermede is een bedrag van 16.8 miljoen florin per jaar gemoeid, die op de begroting 1992 zal worden opgebracht.

Wat de financiële problemen rond CSS betreft, liet de bewindsman weten, dat dit geen financiële maar een juridische zaak is. Er is beslag gelegd ingevolge vonnis van de rechter. "Als we moeten betalen betalen we", aldus Lacle. Omdat CSS van de overheid haar geld niet kreeg — zij stelt een vordering van 225.000 dollars te hebben — kon CSS vandaag de Sabado Sensacional niet uitzenden. Inmiddels heeft de overheid via Setar geregeld dat alsnog een uitzending kan plaats vinden.

Met nadruk stelde Lacle dat Tele Aruba — ofschoon de overheid de enige aandeelhouder is — als ieder ander bedrijf de loonbelasting moet afdragen. De directie van Tele Aruba zal deze kwestie dus zelf met de ontvanger moeten regelen. Wanneer de directrice weer beter is zal dit een van de eerste zaken zijn die geregeld moeten worden. Er zal afbetaling moeten plaatsvinden waardoor in ieder geval de werknemers niet het gevaar lopen tweemaal te moeten betalen. Op vragen liet minister Lacle horen, dat het niet over tien jaren gaat, maar dat wel een bedrag van ruim acht ton is dat TeleAruba schuldig is aan niet afgedragen loonbelasting.

Ten stelligste ontkende de bewindsman de politieke beweringen dat de overheid een huis zou hebben verkocht vanwege achterstallige belasting. Hij daagde het betrokken Statenlid uit hem het adres op te geven van het verkochte huis. Minister Lacle vertelde dat de belastingen wat inkomstenbelastingen betreft nu helemaal klaar zijn. Voor 1986 85%, 1987 80% en 1988 60%. Hij verwacht dat eind 1991 tot 1988 alle achterstanden zijn geregeld. Het is slechts een kleine groep — voornamelijk zelfstandigen — die problemen heeft met belasting betalen. In dit verband wees de bewindsman erop dat van de 16000 belastingplichtingen ruim 13000 loonbelasting betalen.

Met nadruk stelde minister Lacle dat 82% van de achterstanden niet op rekening kunnen komen van deze regering, maar van de vorige regering. "Als zij hun werk hebben gedaan en betere controle uitgeoefend dan was er niet zulke grote achterstand ontstaan".

Mogelijk Interpol-conferentie Aruba

ORANJESTAD — In Uruguay wordt de vergadering van Interpol gehouden, waarbij Aruba voor 1992 kandidaat is om de wereld Interpolvergadering op Aruba te houden. Inmiddels zou China zich als kandidaat hebben terug getrokken, zodat er nog één andere kandidaat is, waarvan minister mr Hendrik Croes de naam niet noemde.

Jurist Hubert Lopez:
Directeur WEB heeft rechtmatig gehandeld

BALASHI — Minister van Economische Zaken/WEB ing. Eddy Briesen heeft aan jurist Hubert Lopez om advies gevraagd over de benoeming van de vijf afdelingshoofden bij het WEB door de directeur van dit bedrijf. Zoals bekend verzetten de vakbondnen zich tegen deze benoemingen en menen ze dat de directeur zijn boekje te buiten is gegaan. Hubert Lopez, die zeker wat arbeidsrecht betreft de nodige ervaring heeft, liet weten dat deze benoemingen het prerogatief van de directeur zijn.

De directeur heeft met deze benoemingen niet illegaal gehandeld. De vakbond kan niet beslissen wie benoemd of bevorderd wordt, dat doen de aandeelhouders, zei hij.

Minister Briesen hoopt dat nu duidelijk blijkt dat één en ander correct is geschied de vakbonden zullen doorgaan met de cao onderhandelingen.

Sprekende over de tarieven van het hospitaal vertelde minister Briesen dat hiervan een studie wordt gemaakt. Ondermeer zal Economische Zaken volgende week een gesprek hebben met de stichting Ziekenverpleging en de vakbond ABV. "Wij willen met beide partijen praten om een duidelijk inzicht te krijgen, voordat we de tarieven gaan aanpassen of niet. We moeten alle gegevens hebben om een duidelijk inzicht te hebben".

Wat de broodprijzen betreft zal volgende week hierover meer bekend worden gemaakt. De besprekingen hebben plaats gevonden en adviezen werden uitgebracht. Afgesproken werd met de bakkers dat regelmatig met elkaar vergaderd zal worden om over de prijzen te spreken.

Grimmige uitspraken minister
Hendrik Croes spant de kroon

ORANJESTAD — Tijdens de vrijdagmorgen gehouden wekelijkse persconferentie werden door de bewindslieden enige opmerkelijke uitspraken gedaan. Minister van Justitie mr Hendrik Croes — tevreden van de Filipijnen en Japanreis op Aruba teruggekeerd — spande daar bij de kroon. De afgelopen dagen werd er door bepaalde bladen en politici nogal wat kritiek op hem geleverd.

De bewindsman was met zijn kritiek kort maar krachtig:
- Het ochtendblad Corant dat een karikatuur van de bewindsman publiceerde waarbij deze op de loop ging voor twee snuffel honden kreeg van de bewindsman de prijs voor "riool journalistiek";
- Het AVP Statenlid Marco Christiaans die vragen had gesteld waarom het topoverleg tussen Nederland en Suriname niet op Aruba plaatsvond vanwege de publicaties rond Bouterse/Croes kreeg een gezegde op een Russische grap te horen: "Christiaans lijkt op een patiënt waarop de chirurg een ezelskop heeft geplaatst".
- Sprekende over doktertarieven liet premier Nelson Oduber horen: "Ik ben gevallen waar een patiënt bij de huisarts wordt gelaten totdat hij op sterven ligt en dan pas naar een specialist wordt verwezen".

ORANJESTAD — Minister van Justitie mr Hendrik Croes gelooft niet dat zijn neef Glembert Croes — van de OLA partij — verklaard heeft dat de status aparte van Aruba in gevaar is door het beleid van de regering Oduber. Hij vermoedt dat iemand anders achter deze verklaring zit en daagde tijdens de wekelijkse persconferentie zijn neef uit in het openbaar te verklaren of deze uitlating van hem afkomstig is.

Minister Croes sprak voldoening uit over het feit dat de subsidies afkomstig zijn van de stichting Cas pa Hubentud en FADA. Minister Croes was bijzonder voldaan over zijn reis naar de Verenigde Staten, Japan en de Filipijnen. Wanneer hij overlegd heeft en verslag gedaan aan de ministerraad en betrokken autoriteiten zal hij tijdens een persconferentie meer over deze reis vertellen. De bewindsman noemde de persoonlijke contacten "bijzonder belangrijk voor de toekomst".

■ORANJESTAD — De door de overheid ingestelde golfbaan commissie, onder voorzitterschap van Frans Adonis, had een ontmoeting met de projektontwikkelaar en adviseurs van de Tierra de Sol Golfbaan om de volgende fasen van het Tierra del Sol masterplan te bespreken. De commissie, heeft als taak het project te coördineren, om zodoende zich te verzekeren dat dit voorspoedig ontwikkelt en zal bijdragen tot de Arubaanse economie.

Op de foto zijn te zien (van links naar rechts): Dennis Wever, Tom Barmes, Sylvio Vrolijk, Mark Spencer van Hillier & Wanless, P.A. West Palm Beach, Florida, adviseurs voor legale en planning aspecten van golfbanen en golfbaan gemeenschappen, de projekt coördinator van Sun Development Company Mito Martis, Paul Jarvis, Vice President Sales & Marketing, Voorzitter Frans Adonis, Franklin Abath, Anthony Carlo en Paul Denters.

Tierra del Sol verwacht dat de golfbaan rond zal zijn in de zomer van 1994.

Vietnam-veteraan begint helicopterbedrijf op Aruba

ORANJESTAD — Reeds drie jaar geleden werd aan de Amerikaan Timothy C. Dozier — een 37 jarige ex-Vietnamese militair — door de minister van Verkeer en Communicatie vergunning verleend een helicopterbedrijf op Aruba te beginnen. Aangezien de benodigde vergunningen door de verschillende departementen op zich lieten wachten, is nu pas de zaak rond gekomen en kan gestart worden met een McDonald Douglas Hughes 500-C helicopter, die plaats biedt aan vier passagiers. Het bedrijf zal luchttours, ambulance-diensten, speur- en reddingswerkzaamheden bieden aan het lokale en buitenlandse publiek.

In een gesprek met de Amigoe zei Dozier: "Ik heb nu alle benodigde vergunningen, met uitzondering van die van Domeinbeheer. Deze week zou deze met andere departementen, voor de derde keer dit jaar, overleg plegen om advies uit te brengen, over een stuk domeingrond gelegen in de nabijheid van het hospitaal. Hierdoor kunnen indien nodig patiënten van en naar het hospitaal worden vervoerd".

Dozier, die door de Amerikaanse militie is opgeleid, heeft veel ervaring met helicopters en vliegtuigen, aangezien hij altijd in deze beroepstak heeft gezeten. Als drager van 13 codecoraties zal hij in de toekomst dienst verlenen aan de Arubaanse bevolking en gasten van het eiland.

"Ik ben ten eerste een mens, op de tweede plaats zakenman, en zal alles in het werk stellen om mensenlevens te redden die in gevaar verkeren": zei de heer Dozier. Dozier, F.A.A. gediplomeerd vlieginstructeur voor zowel vliegtuigen als helicopters, zal tevens opleiding geven aan de Arubaanse luchtvaartdienst, technici en derden, die helicopters willen leren besturen.

"Minister Nicolas, Christiaan Dammers, Mr Peters en Nico Arts van Directie Luchtvaart hadden allemaal een vooruitblik wat helicopters voor Aruba kunnen betekenen. Ze waren allemaal zeer behulpzaam bij verwezenlijking van dit project", zei de heer Dozier.

Toen aan de heer Dozier de vraag werd gesteld wat hij denkt van de andere initiatiefnemers om helicopter-operaties vanuit Aruba te beginnen, antwoordde hij: "Ik veronderstel dat de Arubaanse bevolking in de war is, wie dit concept op Aruba heeft gebracht. Ik verzeker u dat dit concept, door mij meer dan 3 jaar geleden naar het eiland werd gebracht. De andere partijen hebben mijn concept alleen gecopieerd hetzij opzettelijk, hetzij onbedoeld. Wie de schoen past, trekke hem aan".

Aannemende dat Domeinbeheer mij positief antwoordt in verband met het landingsplatform, zal ik medio december de helicopter overvliegen naar Aruba". Nadere informatie over de heer Dozier's "Happy Island Helicopter N.V." kan verkregen worden bij zijn contactpersoon de heer Frederick Nuboer, telefoonnummer 21109.

■ORANJESTAD — Bij de onlangs gehouden Censo '91 werden ook gegevens ingevuld die belangrijk zijn voor het bevolkingsregister. Deze formulieren werden door het hoofd van het statistiek buro drs. E.A. Jacopucci (zie foto) aan het hoofd van het bevolkingsregister R. Pablo overhandigd.

Minister Nicolaas: "Ik geen namen genoemd"

ORANJESTAD — "Ik heb nooit namen noch instanties genoemd, de tijd is de rechter", aldus besloot minister voor Verkeer en Communicatie Elio Nicolaas zijn verklaring naar aanleiding van recente publicaties in de Telegraaf door Stan Huygens. Deze publikaties deden op Aruba nogal wat stof opwaaien.

"In eerste instantie heb ik niet gereageerd", aldus de bewindsman, "omdat ik eerst het artikel wilde lezen". Hij voegde eraantoe ook wel te weten "dat als je praat met Nederlandse journalisten, je op moet passen wat je zegt". "Huygens stelde zich in eerste instantie niet als journalist voor, we hebben gewoon wat zitten praten naar aanleiding van zijn uitlatingen".

Categorisch ontkent minister Nicolaas dat hij gesteld heeft dat op Aruba de politici dronken of corrupt zijn. "Dat heb ik pertinent niet gezegd. Hij vroeg mij over witwassen van drugsgelden en ik vertelde hem van mijn verklaring in 1989 waarover men heden ten dage steeds meer overtuigd raakt, dat een kleine groep dit wil bagataliseren laat ik voor hun rekening. Ik herhaal wat ik destijds in de Staten ook reeds heb gezegd", aldus Nicolaas.

Hij vervolgde: "Laat ik niet de indruk wekken dat de bevolking dit doet, maar het is een kleine groep, die gevaarlijk machtig is". Tenslotte merkte Nicolaas op, dat wanneer hij iets verklaart hij er ook achter blijft staan" en als ik fout ben dan ben ik mans genoeg om dit te rectificeren". Hij herhaalde dat hij nimmer gesteld heeft "dat politici op Aruba dronken en of corrupt zijn". "Ik ga niet op alles reageren, aldus Nicolaas, maar ik heb niets te verbergen".

Uitreiking diploma's aan worstmakers Compack

ORANJESTAD — Gistermiddag vond bij Compack Aruba de diploma-uitreiking plaats van de produkten die goud, zilver en brons hebben gewonnen op de Slagers Vak Tentoonstelling (SlaVakTo) in Utrecht. Tom Brandts, manager van Compack Aruba, overhandigde een bronzen medaille met bijbehorend diploma aan Randy Jansen, die met zijn inzending "Chorizo Herbi" in de prijzen viel.

Aan Ramiro Dubero overhandigde hij een gouden medaille voor zijn inzending "Casibari". Tevens onderstreepte hij deze grote prestatie door hem een exemplaar van "het Grote Vleeswarenboek" aan te bieden namens vleeswarenexpert en mede-auteur Paul van Trigt uit Nederland. Paul van Trigt is vakleraar en vleeswarenexpert aan de Slagers Vak Opleiding te Utrecht en brengt ieder jaar een bezoek aan Aruba om staf en personeel van Compack vaktechnisch bij te staan en op een hoog niveau te houden.

De zilveren medaille werd gewonnen door David Boers voor zijn inzending "Hamworst Breda" en werd in Nederland reeds uitgereikt. Verder zijn er door Compack als team de volgende onderscheidingen behaald: "Runderham (Ham di baca)": Goud, "Gevulde lever (Higra yena): Goud, "Kerstham (Ham di Pascu): Zilver, "Pate di Playa": Zilver.

Brandts onderstreepte in zijn toespraak het belang van deze onderscheidingen voor Aruba. Op de SlaVakTo heeft Aruba met zeven inzendingen zeven onderscheidingen gewonnen, terwijl grote landen met meer inzendingen minder prijzen in de wacht sleepten. Waarin een klein eiland groot kan zijn!

Vlezige onderscheidingen

■ORANJESTAD — De directie van Compack en Consales met de werknemers die een internationale onderscheiding in ontvangst mochten nemen. Een opmerkelijke prestatie: zeven inzendingen en zeven prijzen, terwijl een ander land met bijna vijftig inzendingen slechts een prijs wist te behalen.

Aruba: 65.000 inwoners

ORANJESTAD — Uit de voorlopige resultaten van de kortgeleden gehouden volkstelling op Aruba Censo '91 blijkt dat Aruba nu 65.500 inwoners heeft, waarvan ongeveer 33.800 vrouwen en 31.700 mannen. Dat betekent dat Aruba 1066 vrouwen voor iedere 1000 mannen heeft.

Voor de 193 vierkante kilometer van Aruba betekent dit een dichtheid van 339 bewoners voor iedere vierkante kilometer, hetgeen een hoog cijfer is als men bijvoorbeeld weet dat Nederland met een aanmerkelijk groter aantal inwoners op 361 inwoners per vierkante kilometer komt. Vergeleken met de bevolking van 1981 is de bevolking gegroeid met 8.6%. Hierbij moet dan wel rekening worden gehouden [illegible] de bevolkingsgroei de af[illegible] lopen tien jaar niet norm[illegible] is verlopen.

Van 1984 tot 1987 werd[illegible] 12.071 personen uit[illegible] schreven omdat zij [illegible] eiland verlieten wegens [illegible] sluiting van de Lago. [illegible] dezelfde periode werden 61[illegible] personen ingeschreven. A[illegible] de volkstelling werd door 7[illegible] tellers deelgenomen waar[illegible] 97% van alle woningen [illegible] Aruba werden bezocht; [illegible] restant van 3% wordt d[illegible] maand door natell[illegible] gedaan.

Vervalsing diploma's

ORANJESTAD — Ui[illegible] een eerste onderzoek i[illegible] gebleken, dat bepaalde aan[illegible] nemersbedrijve[illegible] beschikken over blanco uni[illegible] versiteits-diploma's, di[illegible] ingevuld werden e[illegible] daarmee te bewijzen d[illegible] betrokkene aan de unive[illegible] siteit heeft gestudeerd e[illegible] ingenieur of architect i[illegible] Minister van Justitie m[illegible] Hendrik Croes heeft h[illegible] openbaar ministerie v[illegible] zocht een onderzoek in t[illegible] stellen, onder meer ook [illegible] mogelijk de handtek[illegible] ningen op de diploma[illegible] vervalst werden.

Voorts zal worden na[illegible] gaan of dergelijke di[illegible] oma's werden gebruikt o[illegible] mensen op Aruba toe t[illegible] laten. "Men moet niet ve[illegible] baasd zijn als er uitz[illegible] tingen volgen", ald[illegible] minister Hendrik Croe[illegible] die eraan toevoegde d[illegible] het hier Italiaanse aann[illegible] mersbedrijven zijn.

Twijfels over effecticiteit embargo tegen Joegslavië

Canada volgt EG met sancties, SU wacht op besluit van V-raad

OTTAWA/MOSKOU - De Canadese regering heeft vrijdag besloten met onmiddellijke ingang een handelsboycot tegen Joegoslavie in te stellen. Ottawa wil zo de strijdende partijen in het Balkanland onder druk zetten om de burgeroorlog te beeindigen. Ondertussen vraagt men zich in EG-kringen wel af of de gisteren afgekondigde EG-sancties wel effect gaan sorteren.

Canada volgt de Europese Gemeenschap die eerder vrijdag sancties aankondigde. Joegoslavie kan nu niet langer profiteren van zijn bevoorrechte handelspositie bij invoer van producten in Canada en ook alle handels- en technische promotieprogramma's zijn stopgezet. "Het weerzinwekkende geweld zoals we hebben gezien rond Dubrovnik en andere gebieden van Kroatie moet stoppen", zei minister Barbara McDougall van [illegible] de akkoorden over een staakthet vuren in de praktijk te brengen.

[illegible] ie heeft vrijdag de inspanningen van de EG voor een oplossing van de crisis in Joegoslavie goedgekeurd. Moskou wil een besluit over de invoering van sancties echter laten afhangen van de beraadslagingen in de Veiligheidsraad. Steun van andere landen aan de EG-sancties hangt af van de Verenigde Naties, verklaarde een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse zaken. De woordvoerder zei dat de SU "gealarmeerd" is door het voortgaan en de toename van de vijandelijkheden in Joegoslavie, die getuigen van "onwil en onvermogen" om

PROBLEMEN

Volgens Westerse diplomaten bij de VN kan het instellen van strafmaatregelen tegen Joegoslavie nog op grote problemen stuiten. "Het is net een blik met wormen", zei een vertegenwoordiger van de Veiligheidsraad. De vijf permanente leden van de Veiligheidsraad zullen waarschijnlijk maandag laat bijeenkomen om te praten over het EG-verzoek na een wapenboycot ook een olie-embargo tegen Joegoslavie in te stellen. Maar China en zeven andere niet-gebonden landen in de Raad zullen verdere actie tegen het land wellicht zien als bemoeienis met de interne aangelegenheden van Joegoslavie. Ze gingen eerder wel akkoord met het wapenembargo tegen Joegoslavie, omdat Belgrado zelf deze maatregelen toejuichte.

Het sanctie-besluit van de EG is hevig gekritiseerd door Servie, Kroatie, Bosnie-Hercegovina en het Joegoslavische ministerie van Buitenlandse zaken. Het door Servie gedomineerde staatspresidum verklaarde vrijdagmiddag nog dat "de sancties niet de juiste weg zijn om de Joegoslavische crisis op te lossen". Onmiddellijk na het bekend worden van de sancties laaide de strijd in Joegoslavie weer op. De federale luchtmacht bestookte doelen in Kroatie en ook werden Kroatische dorpen en stellingen beschoten. De Joegoslavische marine hervatte vrijdagmorgen al de blokkade van zes havens.

Economische sancties hebben in het verleden zelden succes gehad en volgens economen zijn de maatregelen die de EG vrijdag tegen Joegoslavie afkondigde zeer waarschijnlijk geen beter lot beschoren. "Handelsboycots, om met die van Napoleon tegen Groot-Brittannie te beginnen, hebben zelden iets bereikt", aldus Werner Varga, een econoom van de Creditanstalt-Bankverein. Om effectief te zijn zullen aan een embargo tegen Servie veel meer landen moeten meedoen dan alleen de EG-lidstaten, aldus Hermine Vidovic, de Joegoslavie-specialist van het Weense instituut voor vergelijkende economische studies. Zij wijst erop dat de EG slechts verantwoordelijk is voor een klein deel van Servie's buitenlandse handel en voor een fractie van de olie-invoer van de republiek.

Croes over protest:

"Ik weet van niets"

ORANJESTAD — Naar aanleiding van het bericht van MEP-Statenlid Rudy Croes uit Puerto Rico over het protest van Santo Domingo tegen Aruba — omdat twee Nederlandse tankers ondanks blokkade van Haïti toch daar gelost werden — verklaarde zowel premier Oduber als minister Croes hiervan niet op de hoogte te zijn. De vragen die de pers hierover stelde waren "nieuws" voor hen omdat Rudy Croes hen niet op de hoogte stelde.

Minister Croes liet horen dat Nederland om nadere inlichtingen zal worden gevraagd en verzocht dit in de toekomst te voorkomen. Premier Nelson Oduber stelde dat Aruba van Neder[illegible] zien van Haïti heeft ontvangen. Wel is bekend dat Nederland de coup heeft veroordeeld en spoedig herstel van de democratie wenst.

Terrein Dolphins naar stichting

SAVANETA — Tijdens de algemene ledenvergadering van de Aruba Dolphins werd unaniem besloten het terrein van de vereniging over te dragen aan de onlangs opgerichte stichting voor bouw van een Olympisch zwembad. Duidelijk werd gesteld dat de vereniging alle steun en medewerking aan de stichting zal geven en niet mee zal doen aan politieke spelletjes. Het bestuur zal nu zo spoedig mogelijk het terrein overdragen. Yordano Croes gaat de PR voor de vereniging behartigen.

KLeurige nieuwe ID-kaarten

ORANJESTAD — "Vóór het einde van dit jaar zal begonnen worden met afgifte van de nieuwe identiteitskaarten op Aruba", zo liet premier Nelson Oduber de pers weten. Bij het Ontvangerskantoor komt een ruimte beschikbaar voor afgifte van de kaarten, waarmee de overheid eind van dit jaar wil beginnen. De pers kreeg de kaarten ter inzage: een kleurige kaart, met het wapen van Aruba in kleuren, alsmede een kleuren foto van de houder.

Brasilia noemt namen handlange[illegible] van drugsmafia

BRASILIA - Een co[illegible] missie van het congres[illegible] Brazilie heeft vrij[illegible] 52.000 mensen [illegible] [illegible] banden onderhouden met dru[illegible] handelaars.

Onder hen bevindt zich [illegible] groot aantal politici, re[illegible] ters en politie-ambtenar[illegible] zo deelde de commissie [illegible] De senaatscommissie [illegible] ruim drieduizend men[illegible] arrestatiebevelen laten u[illegible] vaardigen. Commissie-vo[illegible] zitter Moroni Torgan ze[illegible] een persconferentie dat [illegible] gende week in een zitt[illegible] van het congres de na[illegible] bekend worden gemaakt.

Nog een Ierse minister laan u[illegible]

DUBLIN - De Ierse [illegible] mier Charles Haughey h[illegible] vrijdag opnieuw een [illegible] ister ontslagen die tot [illegible] groep "rebellen" behoort[illegible] het vertrek van Hau[illegible] eisen uit het bestuur va[illegible] Fianna Fail partij. Het sl[illegible] offer is dit keer de mi[illegible] van Milieu, Padraig Fl[illegible] Eerder had Haughey zi[illegible] ontdaan van zijn voorna[illegible] sete rivaal, Albert Reyn[illegible] de minister van Financi[illegible]

Terugtrekken V[illegible] kernwapens Zui[illegible] Korea begint [illegible]

SEOUL - Nog di[illegible] zullen de Vereni[illegible] Staten beginnen [illegible] terugtrekking van [illegible] Koreagestationeerde [illegible] wapens. Dit be[illegible] zaterdag het con[illegible] tieve dagblad "Ch[illegible] Ilbo" in Seoul onder[illegible] haling van een hoge [illegible] ringsambtenaar.

Begin 1992 moet de te[illegible] trekking zijn voltooid, [illegible] de functionaris. Tot nu[illegible] heeft Washington de a[illegible] zigheid van kernwap[illegible] Zuidkoreaans grond[illegible] noch ontkend noch [illegible] geven. Volgens ono[illegible] schattingen zijn er e[illegible] schiereiland veertig [illegible] nucleair artilleriegesc[illegible] zestig atoombommen. [illegible] de terugtrekking daarv[illegible] tijdens een bezoek [illegible] Amerikaanse minister [illegible] Defensie Dick Ch[illegible] worden onderhandeld.

Sport Agenda

...NTRO DEPORTIVO KORSOU
...mbad)
... van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; ...- en donderdagmorgen gesloten.

...A BENNIE LEITO
...nd op woensdag van 14.00-16.45 ... vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag ...0-17.00 uur en zondag van 09.30- ...14.00-17.00 uur.

...LEN
...er Bowling Club, Chuchubiweg) ...gstijden: maandag t/m donderdag ...7.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag ...00 uur tot na 02.00 uur; zondag ...8.00 uur.

...KVERENIGING CURAÇAO
...& Burgh)
... maandagavond om 20.00 uur gele-...d tot schaken.

...KVERENIGING JANWE
...all Bario Janwé)
... zaterdag van 09.00-13.00 uur ...s en -training voor de jeugd vanaf ...t 23 jaar.

...BALL
...Vrijuminga)
...ur Astros jr vs Holiday Beach; 14.00 ...eport vs S.T.P.; 16.00 uur Le ... vs Walle Constructions - Ballpark ...

...BALL
...Vrijminga)
...ur Ultimo Noticia vs Marchena ...; 14.00 Promac vs Astros jr - ...Sta. Maria.

...BAL
...anse kampioenschap)
...ur Vitesse vs Sithoc - Bonaire.
...ur Jong Colombia vs Real Rincon -

* * * * * * * * *

...esultaten loting Europa Cup

...DEN HAAG - De uitslag van de loting van de strijd ...de drie Europese voetbal bekers is als volgt:

EUROPA CUP I (LANDSKAMPIOENEN)

...ve-finalegroepen:
...7 november: Groep 1: Anderlecht - Panathinaikos en ...pdoria - Rode Ster.
...roep 2: Dinamo Kiev - Benfica en Barcelona - Sparta ...g.
...1 december: Groep 1: Rode Ster - Anderlecht en ...athinaikos - Sampdoria.
Groep 2: Sparta Praag - Dinamo Kiev en Benfica ...rcelona.
4 maart: Groep 1: Panathinaikos - Rode Ster en Anderlecht - Sampdoria.
Groep 2: Benfica - Sparta Praag en Dinamo Kiev -Barcelona.
18 maart: Groep 1: Rode Ster - Panathinaikos en Sampdoria - Anderlecht.
Groep 2: Sparta Praag - Benfica en Barcelona - Dinamo Kiev.
...1 april: Groep 1: Panathinaikos - Anderlecht en Rode Ster - Sampdoria.
Groep 2: Benfica - Dinamo Kiev en Sparta Praag ...
15 april: Groep 1: Anderlecht - Rode Ster en Sampdoria - Panathinaikos.
Groep 2: Dinamo Kiev - Sparta Praag en Barcelona ...nfica.

... winnaars van de groepen plaatsen zich voor de finale, ... op 20 mei vermoedelijk in londen wordt gespeeld.

EUROPA CUP II (BEKERWINNAARS)

(...rde ronde, speeldata 4 en 18 maart 1992):
...eyenoord (Ned) - Tottenham Hotspur (Eng)
...Werder Bremen (Dui) - Galatasaray (Tur)
...AS Roma (Ita) - Monaco (Fra)
...Atletico de Madrid (Spa) - Club Brugge (Bel).

EUROPA CUP III (UEFA BEKER)

(...rde ronde, speeldata 27 november en 11 december):
Osasuna Pamplona (Spa) - **Ajax (Ned)**
BK '03 Kopenhagen (Den) - Trabzonspor (Tur)
...A Gent (Bel) - Dinamo Moskou (Sov)
HSV Hamburg (Dui) - Sigma Olomouc (Tsj)
FC Tirol (Oos) - Liverpool (Eng)
...eaua Bukarest (Roe) - Genova (Ita)
...rino (Ita) - AEK Athene (Gri)
Neuchatel Xamax (Zwi) - Real Madrid (Spa).

FEYENOORD EERST THUIS TEGEN TOTTENHAM HOTSPUR

Ajax gaat bij het Spaanse Osasuna op bezoek

Ajax en Feyenoord loten redelijk aansprekende tegenstanders in EC

GENEVE - Ajax en Feyenoord hebben voor de loting van de derde ronde van de toernooien om de Europese bekers eindelijk redelijk aansprekende tegenstanders gevonden. Osasuna en Tottenham Hotspur zijn op dit moment overigens geen toppers in de eigen competitie. Coach Van Gaal, die deze maand nog aan de slag moet meende dat hij het zowel beter als slechter had kunnen treffen.

Feyenoords woordvoerder in Geneve, Fred Blankemeijer, gaat ervan uit dat de Kuip in maart zal vollopen voor de wedstrijden tegen Tottenham Hotspur. Omdat de wedstrijden pas in het voorjaar plaats vinden zal technisch directeur Wim Jansen zich voorlopig nog niet in Londen oriënteren.

Bekerhouder Partizan speelt met Anderlecht, Panathinaikos en Sampdoria en zal gezien de politieke toestand in Joegoslavië zijn thuis-wedstrijden buiten de landsgrenzen moeten afwerken. Van de andere ploegen in de twee groepen die na een volledige competitie de finalisten voor 20 mei voortbrengen, heeft alleen Benfica eerder de beker voor landskampioenen veroverd. Dat gebeurde bijna dertig jaar geleden, in 1962, voor het laatst. Benfica is ingedeeld met Barcelona, Dinamo Kiev en Sparta Praag, dat onlangs Jozef Chovanec van PSV heeft overgenomen.

Louis van Gaal was niet ontevreden met de loting. "Ik schat onze kans op de kwartfinale op vijftig procent", meende de coach van Ajax. "Trabzonspor, Xamax Neuchatel en Kopenhagen hadden mijn voorkeur boven Osasuna. De winstkansen tegen Genua, Real Madrid en Liverpool waren aanmerkelijk minder geweest."

Van Gaal zag dinsdagavond op de televisie Osasuna met 3-2, na een voorsprong van 3-0, bij VFB Stuttgart winnen. Dat duel werd geleid door de Nederlandse arbiter Van der Ende. De eerste wedstrijd was in 0-0 geëindigd.

"Als ik had geweten, dat Osasuna onze volgende tegenstander zou worden, had ik met andere ogen gekeken", bekende Van Gaal. "Ik zat nu meer als liefhebber en ik moet zeggen dat ik me redelijk vermaakt heb, ook al omdat Stuttgart werd uitgeschakeld. Osasuna kwam op mij over als een counterploeg. De Poolse aanvaller Urban maakte de meeste indruk op mij. Hij scoorde tweemaal."

AFGAAN OP RAPPORTEN

Van Gaal zal Osasuna, de huidige nummer tien van de competitie met acht punten uit acht duels, zelf waarschijnlijk niet aan het werk zien. "Ons drukke programma laat dat, denk ik, niet toe. Ik zal moeten afgaan op de rapporten van mijn assistenten. Ton Pronk zit zondag al bij de uitwedstrijd tegen Barcelona op de tribune. Dat duel is voor mij een prima graadmeter, omdat Barcelona evenals Ajax met drie spitsen speelt. Via Cruijff of Bruins Slot wil ik een video-opname van die wedstrijd proberen te bemachtigen."

Van Gaal prees zich gelukkig met de eerste uitwedstrijd, op 27 november in Baskenland. "Dat is een voordeel. Ik kan me echter voorstellen, dat de penningmeester daarover anders denkt. Na onze zege op Rot Weiss Erfurt was de publieke belangstelling bij onze thuiswedstrijd in Düsseldorf aan de magere kant. Dat risico loop je echter altijd."

Ajax moet van de UEFA en het gemeentebestuur van Düsseldorf nog toestemming krijgen op 11 december voor de derde keer in de Duitse stad te spelen. Veel hangt af van het rapport dat de UEFA-waarnemer heeft opgesteld van het duel met Rot Weiss Erfurt. De plaatselijke middenstand heeft zich opnieuw fel gekant tegen de komst van Ajax en zijn supporters.

TOTTENHAM HOTSPUR

Feyenoord heeft in Tottenham een oude bekende getroffen. Beide clubs kwamen drie keer eerder tegen elkaar uit in een Europees bekertoernooi. In 1961, het debuutjaar van de toenmalige landskampioen Feyenoord in Europees verband, wonnen de Engelsen met 3-1 in de Kuip en werd het 1-1 in Londen. In 1974 wonnen de Rotterdammers, met de huidige technisch directeur Wim Jansen op het middenveld, de UEFA-Cup door in de finale Tottenham te verslaan. De eerste wedstrijd in Engeland eindigde in 2-2. In de Kuip zegevierde Feyenoord met 2-0.

Tien jaar later nam Tottenham revanche. Feyenoord werd in de tweede ronde van het toernooi om de UEFA-Cup uitgeschakeld met twee nederlagen: 2-4 en 0-2. Het duel op het middenveld tussen Cruijff en Hoddle trok destijds grote belangstelling. Tottenham won dat seizoen de UEFA-Cup.

Tijdens de thuiswedstrijd van Feyenoord in 1974 deden zich op de tribunes ernstige supportersrellen voor. Het was de eerste keer, dat de Nederlandse voetbalwereld met vandalisme in een stadion werd geconfronteerd. Fred Blankemeijer, de interim-manager van Feyenoord en belast met veiligheidszaken, vreesde in Geneve niet voor een herhaling van de gewelddadigheden.

"Onze aanhang en die van de Spurs gedragen zich de laatste tijd goed", gaf Blankemeijer aan. "We onderhouden sinds 1974 uitstekende contacten met het bestuur van Tottenham. In onderling overleg zullen we een draaiboek opstellen om confrontaties te vermijden. Ook over het aantal meereizende toeschouwers moeten we afspraken maken. Ik denk, dat de Kuip op 4 maart volledig uitverkocht zal zijn."

Interim-coach Jansen, die de koppeling aan Tottenham positief begroette, is niet van plan de komende tegenstander dit jaar nog te bekijken. "Dat heeft weinig zin", meende de oud-international, die normaal gesproken binnen afzienbare tijd op de bank wordt afgelost door de revaliderende trainer Hans Dorjee. "In maart speelt Tottenham misschien met een heel ander elftal. In februari gaan we wel even langs in Londen. Eerlijk gezegd, weet ik niet veel van het huidige team."

Spurs, een van de acht Londense clubs in de Engelse eerste divisie, speelt dit seizoen niet meer dan gemiddeld met zeventien punten uit twaalf wedstrijden. De club van technisch directeur/eigenaar Terry Venables, die bij PSV-coach Bobby Robson informatie over Feyenoord wil inwinnen, heeft van de acht kwart-finalisten in het toernooi van de bekerwinnaars de meeste wedstrijden gespeeld. Als niet geplaatste club moest de Engelse bekerwinnaar, die evenals Feyenoord financiële problemen kent, in de voorronde spelen tegen Stockerau uit Oostenrijk. In de eerste ronde werd Hajduk Split uitgeschakeld.

SPITS GARY LINEKER

Tottenham is voor zijn produktie voornamelijk afhankelijk van Gary Lineker. De Engelse international tekende voor dertien van de achttien doelpunten, die de ploeg in de competitie heeft gemaakt. Lineker besliste ook de thuiswedstrijd tegen Porto, die voor Spurs de weg naar de kwartfinales open zette. De spits was goed voor de openingstreffer in de thuiswedstrijd en besliste het duel door kort voor tijd de voorsprong van 2-1 tot 3-1 te vergroten.

Lineker vormt met Gordon Durie de tweemansaanval. De Schotse international werd afgelopen zomer van Chelsea gekocht. Durie is een van de vele buitenlanders bij Tottenham. In het Europese bekertoernooi mag de club reglementair slechts vier niet-Engelsen opstellen. De Noorse nationale doelman Thorstvedt wordt wellicht op grond van die bepaling buiten de ploeg gehouden.

Paul Gascoigne is nog altijd speelgerechtigd voor Tottenham. De middenvelder heeft een lucratief voorcontract bij Lazio Roma getekend, maar zijn overgang naar Italië hangt af van een medische keuring die hij volgend jaar zomer moet ondergaan.

Gascoigne is nog niet hersteld van zijn zware knieblessure, die hij opliep in de finale van het toernooi om de Engelse beker tegen Nottingham. Het gekwetste gewricht zit nog in het gips. Gascoigne heeft de hoop op zijn aanwezigheid in de duels met Feyenoord niet opgegeven. "Ik richt me tijdens mijn revalidatie op de maand maart", zei de international deze week in een Engelse krant.

Certificaten bowling-projekt uitgereikt

■ *WILLEMSTAD - Op 5 november vond de uitreiking plaats van certificaten aan jongeren met een verstandelijke handicap. Het maakte deel uit van een bowlingprojekt dat uitgaat van de Stichting Sport Gehandicapten Curaçao en wordt gesponsord door Sedreko.*

Coördinatie van dit projekt is in handen van Junny Harms die bekend maakte dat in de naaste toekomst voor andere doelgroepen dergelijke activiteiten gerealiseerd zullen worden.

Op de foto Zehen Elhage (rechts) samen met zijn coach Linda.

...en stadions goedgekeurd

...FA niet enthousiast ...er overdekte stadions

...ANGELES - De ...d voetbalbond FIFA ...et enthousiast over ...merikaanse plannen ...deel van de wed-...ijden bij het wereld-...pioenschap 1994 in ...erdekte stadions te ...en plaatsvinden.

...mann Neuberger, vice-...tter van de FIFA en lid ...inspectieploeg van de ...stelde in Los Angeles ...erdekte accommoda-...eals het Superdome in ...Orleans moeilijk aan-...aar zijn. "Zo'n sta-...et een veld van kunst-...chept ongelijke voor-...den. Het is moeilijk voor ... die gewend zijn in de ...lucht en op gras te ...

...Duitse voorzitter van ...anisatiecomités voor ...ste WK-eindronden ...en deel van de moge-...stadions bezocht. Hij ...Washington, Atlanta, ... Tampa, Orlando, ... Orleans, Dallas, ... City, Los Angeles en ...ena. Volgens Neu-...zijn in het Coliseum, ...lympisch stadion van ...Angeles en in de Rose ...van Pasadena, waar Jan Keizer de Olympische finale tussen Brazilië en Frankrijk floot, aanzienlijke aanpassingen nodig om te kunnen voldoen aan de voorwaarden, die de FIFA stelt.

Volgens Walter Gagg, die het bezoek als technisch vertegenwoordiger van de FIFA meemaakte, komen van de twaalf stadions die bekeken werden, slechts zeven in aanmerking tijdens het WK-toernooi te worden gebruikt.

De groep van Neuberger ontmoet in New York de tweede inspectie-groep van de FIFA, die de mogelijke stadions in het noorden van de Verenigde Staten (New York, Boston en Chicago) heeft bezocht.

* * * * *

GOLF, PALM BEACH GARDENS - Tom Watson volgt Dave Stockton op als captain van het Amerikaanse Ryder Cup-team. De 41-jarige Watson won vijf keer het British Open en werd zes keer uitgeroepen tot PGA-speler van het jaar. De Amerikaanse golfers veroverden in september de Ryder Cup terug op Europa. De volgende editie is in 1993 in Engeland.

Nu bezig met doorlichten van complete organisatie

Beenhakker bij Real erg in zijn nopjes met nieuwe functie

MADRID - Er gaat in Spanje geen week voorbij of er is wel een affaire (tje) rond manager Leo Beenhakker en trainer Radomir Antic van Real Madrid.

In het land waar voetbal geen sport is maar een passie is men nog steeds verwonderd over de transfer van de coach van Ajax naar zijn oude liefde op het moment dat trainer antic in de Spaanse competitie en de UEFA-beker een droomstart beleefde.

Deze week was het weer raak. Trainer Antic liet zondag tegen La Coruna Paco Lorente invallen. Door die invalbeurt werd de 'linkspoot' onverkoopbaar, hetgeen de bedoeling van manager Beenhakker zou zijn geweest.

De zaak werd behoorlijk opgeklopt in de media, waarna Real Madrid zich geroepen voelde een persconferentie te beleggen met omstandige verklaringen van voorzitter Ramon Mendoza, Antic en Beenhakker. Het was nooit de bedoeling geweest was Lorente te verkopen. Antic en Beenhakker werken in de beste verstandhouding met elkaar. Beenhakker bemoeit zich niet met de hoofdmacht. Enzovoort, enzovoort.

Aan de vooravond van de return in het UEFA-bekertoernooi tegen FC Utrecht benadrukte Leo Beenhakker tegenover Nederlandse media-vertegenwoordigers in zijn moeders taal dat hij zich absoluut niet met Antic' werk bemoeit. "Ik doe mijn uiterste best zelfs maar de schijn te vermijden. Ik moet toegeven, dat ik er de eerste tijd best moeite mee had. Nu vind ik het heerlijk iets anders te doen."

Het werk van Beenhakker bij Real Madrid speelt zich, figuurlijk, ver van de bank af. "Al horen jullie mij niet zeggen, dat ik er nooit meer kom te zitten. Als Real Madrid vijf keer verliest, wordt de trainer ontslagen en ben ik contractueel verplicht zijn taken waar te nemen."

DOOR TE LICHTEN

In de functie van technisch directeur is "Don Leo" bezig "de Koninklijke" door te lichten. Hij voert overleg met alle (12) voetbaltrainers om een toekomstige technische lijn uit te stippelen. Daartoe reist hij ook door Europa om speelstijlen te analyseren, ontwikkelingen waar te nemen en talentvolle spelers te ontdekken. "Real is aan zijn stand verplicht eens per twee jaar met een topper te komen."

Qua organisatie en trainingswijze blijft Ajax, ondanks zijn bekritiseerde vertrek, zijn voorbeeld. "In de Meer lopen de lijnen van het A-team door naar het jongste jeugdelftal."

Beenhakker beweerde zich bij Real Madrid in zijn element te voelen. "Ik ben graag teruggegaan. Ik had er drie jaar met succes gewerkt en ik wilde graag technisch directeur worden. Dat wilde ik bij Ajax ook al, met Louis van Gaal als coach, maar voorzitter Van Praag zei nee.

Real Madrid is een unieke club. Ik heb er een emotionele band mee. Dat voelde ik voor deze competitie bij het toernooi in La Coruna toen we elkaar na twee jaar terugzagen. De spelers kregen tranen in hun ogen, mij gaf Real een warm gevoel."

JUDO, HANNOVER - De Europese judo unie (EJU) heeft Racing Club de France een boete opgelegd van 1100 gulden. De finalist van het toernooi om de Europese clubtitel had tijdens twee wedstrijden in de voorronde de voorgeschreven blauwe judopakken niet gebruikt.

* * * * *

IJSHOCKEY, PRINCE GEORGE - De Canadese ijshockeyspeler Everette Rose is voor 25 jaar geschorst. De topschutter van de amateurliga had op 3 november zijn stick in de mond van een tegenstander gestoken. Het slachtoffer verloor daarbij twee tanden. Zijn lip moest op tien plaatsen worden gehecht.

* * * * *

TENNIS, TORONTO - De Davis Cup wedstrijd tussen Canada en Zweden zal eind januari gespeeld worden in het Agrodome van Vancouver. De Canadezen zijn er nog niet over eens of er een supersnel of semi-snel karpet zal worden neergelegd.

* * * * *

GOLF, DEN HAAG - Chris van der Velde zal deelnemen aan de Australian Open, eind november in Melbourne, en de Johnny Walker Classic, begin december in Sydney. Van der Velde is de eerste Nederlandse prof sinds Martin Roessin in de begin jaren zestig, die op de Australische greens wordt toegelaten.

Morgachev: "Jeltsin is bolsjewiek"

door Hennie Harinck

Harde valuta, kennis, contacten op vrije handelszones Sovjet Unie

WILLEMSTAD — In ...n adem somt dr. Viat...slav N. Morgachev, deel...ner aan de deze week ...ouden WEPZA-confe...tie over vrije handels...es, zijn eerste ...rukken over Curaçao ... zonnig, fascinerend, ... mensen zijn vriende..., beleefd en beschik... over een ongelofelijke ...nkennis, waarna hij ...moedig vaststelt dat ... 'bewolkt' is in Rus...d en dat het land 'zich ...zo'n pijnlijk verande...sproces bevindt'. Zijn ...oorteland noemt hij ...nwoordig liever Rus... "Van een Sovjet ...ie' kan helaas niet ... gesproken worden."

...orgachev, direkteur van ...cademie voor Nationale ...omie in Moskou, is een ...bezorger voor de Russi... vrij handelszones, ...van er inmiddels elf op ...egische locaties geves...zijn. Deze zones zijn nog ... ruim een jaar oud en ...n mogelijk dankzij twee ...uties van de hoogste ... van de Russische Fede.... Morgachevs taak is, ...reizend door de 'kapita...che wereld', buiten...e investeerders warm ...aken voor de vrij han...ones.

...arvoor lokt men de ...ven met diverse aan...elijke aanbiedingen, ... bij voorbeeld vrijstel... van bepaalde belas..., aldus de 'high-brow' ...lssprekende econoom. ...elijke bepalingen zijn ...dien in de maak om ...oor buitenlandse inves...ders mogelijk te maken ... winsten uit het land te ...n.

Drie jaar geleden huldigde ...n het standpunt dat vrij ...delszones ideaal zouden ...nen fungeren als broed...tsen waar de communis...he wereld alvast zou ...nen wennen aan de kapi...stische beginselen van de ...rkteconomie. "Zaken... ...en uit de hele wereld ...moeten er Russen om ...del met hen te drijven en ...evens wegwijs te maken ...het - voor de meeste ...sen - ...uwe zakendoen."

...nmiddels zijn de zones dit ...erimentele stadium ...rbij. Er wordt volop ...el gedreven, maar ook ...cieel en offshore ban...en zijn aan de orde van ...g. Uiteindelijk gaat het ...volgens Morgachev om ...er harde valuta binnen...ald worden en dat de ...mische relaties aange...d worden'.

PANACEE

...t-economie is een woord ...voordurend uit de mond ... de econoom rolt. Het ...cee voor alle economi... pijnen in de Russische ...atie? Deze vraag doet ... krijtstreep pak gehulde ...teur uit zijn stoel ...en waarna hij een poli... exposé begint waar het ... halfuur elke inter...e ongeduldig wordt weg...gd met 'wacht, laat me ...en dit zeggen'.

...Rusland zijn er momen...adicale democraten aan ...acht, waartoe onder ...en president Boris ... behoort, vertelt hij. ... en consorten doen ... denken aan de bolsje... van 1917. Eigenlijk ...t net zulke fanatieke ...tionairen. Nu heeft ...land al veel revoluties ...d en naar mijn mening ... we daarvan leren ... de plotselinge omwen..., maar de geleidelijke ...ering, de evolutionaire ... beste uitzicht biedt ... overgang van een ...unistische, centraal ..., naar een marktge...economie."

...radicalen willen vol...m de overgang snel ...nlijken en lijken zich ...n de ideeën dan om ...en te bekommeren, ... hij. "Hoe kun je in ...aanden tijd denken ... alle prijzen kan vrij... als je weet dat de ...che produkten gele...vorden door een paar ...bedrijven die vervol... grond van hun mono...sitie met de prijs

Dr. Viatcheslav N. Morgachev : "Ik voorspel oorlog".

kunnen doen wat zij willen", vraagt een inmiddels roodaangelopen Morgachev zich verontwaardigd af. Hij voorspelt in de nabije toekomst hyperinflatie en een volledige chaos als gevolg van deze maatregel.

De prompte handelwijze van Jeltsin heeft er al toe geleid dat de helft van alle klein en middelgrote bedrijfjes over de kop zijn gegaan. "Niemand weet hoe markteconomische principes moeten worden toegepast." Hij is van mening dat de psychologie van de Rus dusdanig veranderd is in het communisme dat het zeker nog twintig jaar zal duren vooraleer 'een nieuwe generatie daadwerkelijk klaar is voor de nieuwe tijd'.

Vooral het opkomend separatisme baart de econoom grote zorgen. Inmiddels bestaat de Russische federatie uit zestien aparte republieken, die alle te kennen geven souvereiniteit en een eigen wetgeving na te streven. Hoewel is voorgesteld om de Russische Federatie naar het model van de USA te vormen zijn alle republieken fel gekant tegen het federale systeem met een overkoepelende staatsregering. "Waar moet het naar toe?", vraagt hij zich vertwijfeld af. De enige republieken die volgens hem in staat zijn zichzelf economisch te bedruipen zijn 'Russia' en Kazachstan. In de Oekraïne in Russia bevindt zich namelijk 95 procent van alle olie, 99 procent van al het hout en 85 procent van al het gas in de federatie.

Niet rationaliteit maar emotionaliteit voert de boventoon in bovengeschetste ontwikkelingen, zegt Morgachev. "Vergelijk het maar met het samengaan van Oost- en West-Duitsland". Er laaien in de voormalige Sovjet Unie gevoelens op die maar uit een ding te verklaren zijn: haat tegen Moskou en alles wat centralistisch is. "Ik voorspel oorlog tussen de diverse republieken."

Toch wil hij zijn zwartgalligheid niet helemaal de boventoon laten voeren. "Laten we eerlijk zijn. Er onstaat langzamerhand een dynamisme dat we nooit gekend hebben en stukje bij beetje groeit de economische infrastructuur. Er worden beurzen geopend, commerciële banken worden steeds actiever en er komen steeds meer bedrijfadviesbureaus." Ook de aansluiting bij internationale instellingen en verdragen als het IMF en de General Agreement on Trade and Tariff (GATT) betekent een flinke stap voorwaarts. Voor de nabije toekomst hoopt hij echter in de gesprekken met investeerders de grote onzekerheid over Rusland weg te kunnen nemen en dat er een oplossing wordt gevonden voor de 'oude' schuld van de Sovjet Unie. "Die bedraagt 68 biljoen dollar. De vraag is nu: wie gaat dat betalen?"

Succesvol open house van UNA

WILLEMSTAD - De Universiteit van de Nederlandse Antillen hield gisteren een succesvolle open house, waarbij aan leerlingen van middelbare scholen en aan het publiek voorlichting werd gegeven over de studieprogrammas en andere aktiviteiten van de UNA.
In de ochtenduren bezochten zo'n zeshonderd scholieren de UNA waarbij ze van docenten van de Technische en Juridische faculteit uitgebreide voorlichting kregen. Degenen die geïnteresseerd waren in de sociaal-economische studierichting moesten het doen met informatie van studentendecaan drs.Henry Pietersz, daar de SEF had besloten niet mee te doen aan de open house. Op de foto UNA-docent dr.Arjen van Rijn, bijgestaan door medewerkers en studenten, verschaft informatie in de stand van de Juridische faculteit.

WILLEMSTAD — Bij een club te Hato trof de politie gisteravond een gestolen auto aan. Na onderzoek bleek dat de auto vanaf een parkeerterrein van een hotel te Hato was weggenomen. De accu ontbrak en het linkervoorportier was beschadigd, constateerden de agenten.

Bush: Vijand is nationalisme

DEN HAAG - De Amerikaanse president Bush heeft zaterdag tijdens de lunch in de Haagse Ridderzaal gewaarschuwd tegen herleving van oude vijandigheden in het Nieuwe Europa.

"In heel Europa," aldus Bush, "is een oude vijand opgestaan: Nationalisme, gevoed door haat. Dat wordt niet veroorzaakt door het streven naar democratie in Oost-Europa en de Sovjetunie. Integendeel, de oplossing ligt juist in democratie."

Aanslag op trein in India: twaalf doden

BOMBAY - Bij een bomaanslag op een trein vlakbij de metropool Bombay zijn zeker twaalf mensen omgekomen. Dit heeft de politie zaterdag verklaard.

Ten minste veertig passagiers liepen verwondingen op toen de explosie een rijtuig in de eerste klasse verwoestte. In de trein zaten vooral forenzen op weg naar huis. De verantwoordelijkheid voor de aanslag is nog door niemand opgeeist en de politie zegt geen idee te hebben wie erachter zit.

Bij geweld in Zuidafrikaanse mijn 21 doden

JOHANNESBURG - Eenentwintig zwarte mijnwerkers zijn in de nacht van vrijdag op zaterdag gedood in een nieuwe golf van geweld in een goudmijn van de onderneming Anglo-American Corporation in de Zuidafrikaanse provincie Oranje Vrijstaat.

Dit heeft de directie meegedeeld. 44 Mijnwerkers raakten gewond, zo heeft de politie gezegd. Er zijn geen arrestaties verricht. Bij dezelfde mijn waren zondag vijftien mijnwerkers gedood en 39 gewond geraakt aan de vooravond van de algemene staking waartoe de vakcentrale Cosatu (die gelieerd is aan het ANC) had opgeroepen. De conservatieve Zulu-partij Inkatha was tegen deze staking.

Anti-Bush betoging bij Tweede Kamer

DEN HAAG - Terwijl het overleg tussen Bush, Baker en de vertegenwoordigers van de Europese Gemeenschap op het Binnenhof uitliep vanmorgen, hadden zich op het plein ongeveer tweehonderd demonstranten verzameld. Onder het motto "Breekt Bush wereldorde?" protesteren zij tegen wat ze noemen "primitieve machtspolitiek in militaire krachtpatserij". De demonstranten hadden gevraagd de manifestatie op het Binnenhof te mogen houden. Dat is hen door de politie verboden. Ze gaan daarom een protesttocht door de Haagse binnenstad houden.

Raketfabrikanten beperken uitvoer

WASHINGTON - De achttien lidstaten van een groep van Westerse wapenproducenten, waaronder Nederland, hebben vrijdag besloten de export van raketten die verschillende ladingen kunnen dragen, te beperken. Deze raketten kunnen bij oorlogen worden ingezet als massavernietigingswapens. Bij de organisatie zijn onder meer de zeven grote industrielanden, de Scandinavische landen en de BENELUX aangesloten.

Manifest auteurs tegen racisme

STRAATSBURG - Vijfentwintig schrijvers afkomstig uit West- en Oost-Europa hebben vrijdag een manifest gepubliceerd tegen bewegingen die "geen ander doel hebben dan de ander te verwerpen".

VOLOP LICHTPUNTJES TE ZIEN

Ondanks erbarmelijke stand van zaken in Surinaamse economie:

Herstel mogelijk zonder al te grote problemen

DEN HAAG - De erbarmelijke economische situatie waarin Suriname verkeert lijkt volstrekt onnodig. Het land heeft volop grondstoffen, vruchtbare landbouwarealen, een uitstekend klimaat en een relatief goed geschoolde bevolking. Ook in de huidige misere worden nog volop lichtpuntjes gezien. Volgens deskundigen op het gebied van de Surinaamse economie kan het land zich zonder veel problemen herstellen. Een 'shock-therapie' is te dragen en een herstructureringsprogramma levert zelfs enig koopkrachtvoordeel op.

Over de reden dat het tot nu toe nooit iets is geworden met de voormalige Nederlandse kolonie in Zuid-Amerika, bestaat onder economen weinig verschil van mening. "Het voortdurende financieringstekort is de bron van de sociaal-economische ellende van Suriname", constateert Marein van Schaaijk, die dit jaar is gepromoveerd op een macro-model van de Surinaamse economie. Ook Roy Somaroo, werkzaam bij de FMO, de Financierings maatschappij voor Ontwikkelingssamenwerking, wijst op de overheidstekorten. Hij zegt dat de oorzaak van de misere wordt veroorzaakt omdat "de kosten die de Surinaamse overheid moet maken om een klein land in stand te houden groter zijn dan haar inkomsten".

PARALLELMARKT

Volgens Van Schaaijk zette de neergang van de Surinaamse economie goed in toen begin jaren tachtig de bauxietprijzen kelderden en de Nederlandse ontwikkelingshulp werd stopgezet, wegens de Decembermoorden. Voor de toenmalige Surinaamse regering, die onder curatele van de militairen stond, was dit geen reden om bezuinigingen door te voeren en extra belastingen te innen. Integendeel. De uitgaven werden verhoogd en de gaten gedicht met leningen bij de Centrale bank. Van Schaaijk constateert aan de hand van zijn Suriname-model dat zo meer geld in omloop kwam dan er goederen waren. Het tekort werd door import gedekt met als gevolg dat de deviezenvoorraad slonk. In 1984 zat de Centrale bank van Suriname zonder deviezen en voerde het systeem in van inverocontigenteringen: Per kwartaal werden niet meer invoervergunningen uitgegeven dan er exportopbrengsten waren. Hierdoor kon de alsmaar groter wordende geldvoorraad nauwelijks nog via importen afvloeien. Het geldoverschot leidde tot prijsstijgingen en het ontstaan van een zwarte markt, de officieel illegale maar in de praktijk gedulde parallelmarkt.

De dubbele wisselkoers in Suriname, die momenteel een verhouding van een op negen kent, zorgt ervoor dat sommige mensen enorm rijk worden. Anderen daarentegen, met name degenen die geen of nauwelijks geld uit Nederland toegestuurd krijgen, komen in bittere armoe te verkeren. Ook maakt de parallelmarkt het werken voor het normale bedrijfsleven steeds moeilijker, zeker voor ondernemingen die exportartikelen produceren. Zij moeten hun verdiende harde valuta afstaan aan de overheid tegen officiele koersen en de grondstoffen bijna tien keer zo duur via de parallelmarkt kopen. Voor de florerende drugshandel in Suriname is de semi-illegale geldmarkt ironisch genoeg een goede mogelijkheid voor het inwisselen van 'narco-dollars'.

EEN DERDE DEEL

Ook Somaroo zegt dat de huidige economische malaise wordt veroorzaakt door de almaar groeiende overheidstekorten. Volgens hem is er gebrek aan 'cash flow': De omzet in het land is onvoldoende om de overheadkosten, onder meer salarissen en afschrijvingen, van de overheid te dekken.

De gevolgen van de crisis laten zich raden: De landbouwproductie is met dertig a veertig procent gedaald; het onderwijs heeft geen leermiddelen meer; de medische zorg verkommert; er is een grote schaarste aan goederen en een trek van de beter opgeleiden naar het buitenland; meer dan eenderde van de Surinaamse bevolking leeft onder de armoedegrens.

Het adviesbureau Coopers + Lybrand presenteerde eind vorig jaar in opdracht van de Surinaamse regering een studie over de economische situatie en deed aanbevelingen. In de kern komen deze neer op monetaire sanering en gezondmaking van de overheidsfinancien. Somaroo voegt daaraan toe dat met name het bedrijfsleven ruimte moet krijgen en moet worden gestimuleerd. "De particuliere sector is de drijvende kracht, niet de overheid." De bankier hoopt dat door hernieuwde samenwerking met Nederland Suriname aantrekkelijker wordt voor buitenlandse investeerders. "Voor hen zijn politieke stabiliteit en een zo gering mogelijk investeringsrisco de belangrijkste afwegingen."

CRITERIUM

Hervatting van de ontwikkelingshulp lijkt noodzakelijk om Suriname uit het slop te halen. "Nederland moet als trekpaard fungeren", aldus Somaroo in een artikel in de Weekkrant Suriname.

De Nederlandse regering stelt in de jongste begroting voor Ontwikkelings-samenwerking dat "zodra een democratisch gelegitimeerde regering tot stand is gekomen en het democratische proces in Suriname is hersteld de opschorting van de ontwikkelingssamenwerking zal kunnen worden opgeheven".

Aan verdragsgelden rest nog 1,35 miljard gulden. Volgens de Nederlandse regering is het niet de bedoeling dat dit geld zonder meer aan Suriname wordt overhandigd. In het aanvullend protocol op het in 1975 afgesloten verdrag tussen beide landen staat dat het geld is bestemd voor de financiering van projekten en programma's. "(...) Als gemeenschappelijk toetsingscriterium voor goedkeuring worden gehanteerd financiele, economische, technische en institutionele haalbaarheid."

Zowel Van Schaaijk, Somaroo als het bureau Coopers + Lybrand ziet in het vrijkomen van de gelden voor ontwikkelingshulp ook een mogelijkheid de zo gewenste saneringsmaatregelen op aanvaardbare wijze uit te voeren. Want de structurele hervormingen zullen diepgaande gevolgen hebben. Nu heeft de overheid nog zo'n 40.000 ambtenaren in dienst (bijna de helft van de totale beroepsbevolking) en telt het land circa honderd door de overheid (mede-)gefinancierde bedrijven, die jaarlijks vijftig miljoen gulden subsidie nodig hebben.

ZWEVENDE KOERS

Coopers + Lybrand pleiten in hun pakket maatregelen onder meer voor het hanteren van zwevende wisselkoersen, behalve voor de eerste levensbehoeften. Daarmee zou de zwarte markt gelegaliseerd worden. Volgens Van Schaaijk zijn de voorstellen die de 'consultants' de Surinaamse regering hebben aangeboden niet voldoende. Hij wil de corrumperende parallelmarkt volledig laten verdwijnen door een 'echte' devaluatie en een nieuwe wisselkoers (Van 1 op 4). De Nederlandse econoom heeft in zijn Surinamemodel een herstructureringspakket beschreven dat het financieringstekort tot nul reduceert, de parallelmarkt doet verdwijnen en de koopkracht van de laagst betaalde beschermt. Voorwaarden daarvoor zijn dat Nederland ontwikkelingsinvesteringen opvoert naar 220 miljoen gulden per jaar en vierhonderd miljoen gulden deviezensteun geeft.

Somaroo pleit ervoor verdragsgeld in een fonds te stoppen van waaruit tegen lage rente geld kan worden geleend door bedrijven en waarvoor de Centrale bank zich garant stelt. "Zo kan Suriname zijn eigen ontwikkeling financieren", zei hij onlangs op een lezing in Den Haag. Volgens de FMO-medewerker hoeft Suriname niet bevreesd te zijn dat het moet lijden onder de gevolgen van een drastische sanering. "Door het verdragsgeld kan Suriname een 'shock-therapie' makkelijker verdragen dan menig ander ontwikkelingsland."

Ook Van Schaaijk laat zich gematigd optimistisch uit over de mogelijkheden van de Surinaamse economie. "Dankzij het feit dat Suriname geen grote buitenlandse schuld kent (een half miljard gulden -red.) en bovendien recht heeft op omvangrijke verdragshulp uit Nederland is voor Suriname iets weggelegd dat voor de meeste andere 'probleemlanden' niet geldt: Uitvoering van een herstructureringspakket dat voor de werknemers in totaliteit zelfs enig koopkrachtvoordeel met zich brengt." Het is dan ook niet verwonderlijk dat Van Schaaijk zijn onlangs uitgegeven bundel essays over de Surinaamse economie de titel "Achter de wolken schijnt de zon" heeft meegegeven.

UTRECHT - De Nederlandse manier van inspecteren op het gebied van farmaceutische bedrijven voldoet aan de eisen die de Pharmaceutical inspection convention (Pic) daaraan stelt. Daarom mag Nederland toetreden tot de PIC, een internationaal verdrag waaraan al zestien landen meedoen. Nederland had eerder om deelname gevraagd. Toetreding is van belang voor de import en export van medicijnen en voor de kwaliteit daarvan.

AGENDA BONAIRE

OLITIE: 8000
RANDWEER: 8222
AXICENTRALE: 8845
OSPITAAL: 8900

ANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag n 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-2.00 uur; zondag gesloten.

PENBARE BIBLIOTHEEK
peningstijden voor het publiek)
aandag en donderdag van 14.00-18.00 r; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/ 00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 r.
peningstijden voor lezers)
oensdag van 14.00-19.00 uur.

OSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aantekende stukken om 15.30 uur; gewone ukken om 16.30 uur.

ERVICE CLUBS
ons: informatie H. van Bommel, tel.: 06.
otary: woensdag 12.00 uur - Restaurant eefeater.

ALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya andi 70): openingstijden: maandag t/m jdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; terdag van 08.00-12.00 uur.

OLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): en op vrijdag van 20.00-24.00 uur; terdag van 12.00-24.00 uur.

V: openingstijden Slachthuis i.v.m. wezigheid van de keurmeester zal tot der order uitsluitend op donderdagen en jdagen geslacht en gekeurd worden.

* * * * * * *

ERKDIENSTEN
nt Bernarduskerk, Kralendijk:
aandag t/m zaterdag om 18.45 uur; ndag om 08.00 en 19.00 uur.
romotokerk, Antriol:
aandag t/m zaterdag om 19.30 uur; ndag om 09.00 en 18.00 uur.
udovicuskerk, Rincon:
aandag t/m zondag om 19.30 uur.

ACHTENBEZORGING doorgeven aan heer E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9.

* * * * * * *

De Introductie

WILLEMSTAD — De kende Curaçaose kunstilder Jose Maria Capricorne, die sinds enkele jaren Nederland woont, krijgt eds meer bekendheid daar. ze maand waren er twee posities van zijn werk te en. De eerste van 12 tot en et 20 oktober in de Hollandhal van de RAI te Amsterdam, van Galerie PAN. De eede expositie is in België, ar zijn werk door Galerie maert tentoongesteld wordt dens de Expo in Gent. In ide exposities wordt werk toond uit de serie 'De Introductie', een reeks olieverfschilderijen van dansers en muzikanten waar de vrolijkheid straalt. Bekende elementen s zijn geiten en vogels zijn k hierin weer terug te nden. Werk van Jose Maria apricorne zal ook te bezichgen zijn op het Gala di Arte, tentoonstelling in het ITC naf 17 november ter gelenheid van de verjaardag n de MCB.

ederlandse hulp oor Filipijnen

DEN HAAG - Nederland eft twee miljoen gulden schikbaar gesteld voor de chtoffers van de wervelm Thelma die eerder deze ek de Filipijnse archipel of. De bijdrage van minister Pronk wordt via de derlandse noodhulporganaties besteed aan voedsel, oon drinkwater, medische rzieningen en een aanzet wederopbouw, aldus het inisterie.

Geslaagde info-cyclus UPB-bestuur

KRALENDIJK — De afgelopen weken hebben de leden van de UPB-fraktie, de minister, de Statenleden en de gedeputeerden diverse gesprekken gevoerd met belangengroepen. Het onderwerp daarbij was de inbreng van niet-politici in het komende bestuursprogramma. De vergaderingen stonden onder voorzitterschap van de fraktieleider van de UPB Carlos 'Cai' Marsera.

In 1987 heeft de UPB reeds na het behalen van de verkiezingsoverwinning een programma gepresenteerd. In 1991 won de UPB opnieuw de raadsverkiezingen en dat betekende, dat het bestuursbeleid in feite voortgezet kon worden. Aan de vooravond van de verkiezingen in april werd het bestuursprogramma van de UPB bij de kiezers aan huis bezorgd en ook de pers werd op de hoogte gesteld van de ideeën van de UPB. Het bestuursprogramma zoals dat verscheen in de UPB-verkiezingskrant was uiterst gedocumenteerd en bovendien geïllustreerd, aldus Cai Marsera.

Toch achtte de UPB — gezien het groot aantal jaren sedert de voorlaatste verkiezing — de noodzaak dat opnieuw met belangengroepen vergaderd zou worden. Dat gebeurde in de periode van 21 augustus tot en met 11 september. Groepen die voor een gesprek werden uitgenodigd, waren onder andere de vakbonden ABVO, STGB, Simabo, Fedebon, AFBW, Taxibond en de BPWU.

Ook de vertegenwoordigers van de katholieke en protestantse kerken werden uitgenodigd terwijl de Iglesia Protestant verstek liet gaan. De sector onderwijs was vertegenwoordigd door de diverse schoolbesturen, terwijl het bedrijfsleven werd vertegenwoordigd door leden van de Kamer van Koophandel en de Vereniging van Bedrijfsleven. Ook de Bonhata was daarbij aanwezig. Van de politieke partijen waren de Partido Democratico Boneriano en de Partido Obrero Boneriano aanwezig.

Kas kon niet komen en de Paboso wees er op, dat volgens artikel 3 van de ERNA het bestuur van een eilandgebied bestond uit de Eilandsraad, het Bestuurscollege en de gezaghebber. De Paboso maakte duidelijk dat wanneer er gesproken zou moeten worden over een bestuursprogramma, dat de Eilandsraad daarvoor de geëigende plaats was.

Ook de politie-vertegenwoordigers kwamen niet, omdat brigade-commandant Robert Antonius van het standpunt uitging, dat de gezaghebber hoofd van de lokale politie is en derhalve als zodanig deel moest nemen aan de besprekingen. Ook de persmedia werden uitgenodigd, maar de enige vertegenwoordiger die gehoor gaf aan de uitnodiging was die van het ochtendblad Noticiero.

In zijn verklaring zegt Marsera dat de pers geen enkel motief had om afwezig te zijn. Hij concludeert derhalve zelf maar, dat dit een soort van protest was tegen de UPB. Naar de mening van ex-gedeputeerde Cai Marsera waren diverse vergaderingen gehouden in een open en vriendelijke sfeer. Er werden volgens de huidige UPB-fraktieleider verschillende waardevolle ideeën naar voren gebracht, waar de UPB de komende vier jaar wel degelijk rekening mee zal houden. Zoals bekend is er ook een onderwijsnota geproduceerd, maar dat gebeurde in een later stadium. Marsera heeft dat tijdens de vergadering echter niet gemist, omdat hij als ex-gedeputeerde noch als fraktie-voorzitter van de UPB van het bestaan van de nota op de hoogte was. De grootste bijzonderheid bij de diverse organisaties bleek te bestaan over de toekomstige staatkundige structuur, de problemen met de opgroeiende jeugd, onderwijs, degeneratie van de bevolking, misdaad, gebruik van drugs en alcohol en tenslotte vormen van immoraliteit.

Een belangrijk aspect dat eveneens naar voren gebracht werd bleek het nog al laat op straat verkeren van jongelui die de leeftijd van achttien nauwelijks bereikt hadden. Men was bevreesd voor de consequenties. Vele dankbrieven die werden verstuurd zijn voor Marsera het bewijs dat hij iets goeds heeft georganiseerd. In bestuurskringen zal er nu ampel gediscussiëerd worden over de voorstellen die zijn gedaan. Behalve Marsera als voorzitter gaf ook persvoorlichter Toontje Nicolaas zijn medewerking als notulist.

Commissie concludeert:
Bibliotheek voldoet nauwelijks aan opzet

KRALENDIJK — Voor de ontplooiing van de burger en tevens voor het reëel kunnen functioneren van de vrije meningsuiting als een van de essentiële aspekten van een democratisch staatsbestel, meent de commissie die de Onderwijsnota heeft samengesteld, dat de beschikbaarheid van informatie zeer noodzakelijk is. Een bibliotheek die vrij toegankelijk is voor iedereen bevordert naar de mening van de commissie zonder meer het vrije verkeer van informatie.

De Bibliotheek is volgens de samenstellers van de nota ook van grote waarde voor een gezonde vrijetijdsbesteding. Op Bonaire, zo werd geconstateerd is de bibliotheek onder het beheer van het Cultureel Centrum Bonaire (CCB). De personeelslasten worden echter door de overheid gedragen. Er is, zo concludeert de commissie dus geen openbare bibliotheek, hetgeen een gevolg is van de gebrekkige (financiële) middelen. Toch zegt de commissie dat de mogelijkheden die geboden worden, niet in voldoende mate gebruikt worden.

De commissie vindt namelijk dat er een te weinig ontwikkelde leesgewoonte en leesinteresse onder de bevolking bestaat. Zij hebben bovendien geen weet van de faciliteiten die er zijn. Bovendien is de manier waarop de faciliteiten worden aangeboden beneden de maat. Belemmeringen die de commissie ziet, zijn onder andere sociaal economische factoren, behuizing, de taalproblematiek en het niveau van de gevolgde scholing.

De huidige bibliotheek functioneert naar de mening van de commissie in ieder geval niet voldoende als een informatiecentrum waar de mensen met allerlei vragen terecht kunnen.

De beleidsnotacommissie meent, dat de overheid spoedig met het CCB bestuur aan tafel moest gaan zitten om na te gaan wat er verbeterd kan worden. Er zal een gedegen bijscholing moeten komen voor de aanwezige krachten. Het boekenbestand zal aanzienlijk uitgebreid moeten worden en naar de mening van de commissie kan daarvoor wel de hulp ingeroepen worden van de Openbare bibliotheek van Curaçao. In samenwerking met de SEF kan getracht worden een schoolmediatheekdienst te creëren binnen de bibliotheek. In verband met de moderne tijd, beveelt de commissie aan, dat elke school met medewerking van de bibliotheek zal moeten kunnen beschikken over een documentatiecentrum.

"Soms achterstand van 10 jaar"
Paboso wil regeling belasting- inning

KRALENDIJK — Volkomen onterecht en zelfs onrechtvaardig vindt de Paboso de manier waarop momenteel achterstallige belasting worden geïnd. Met nadruk zegt de partij, dat het absoluut niet de schuld is van degenen die belasting moeten betalen, dat er soms aan achterstand is van tien jaar. De nimmer geïnde belastingen liggen op het terrein van inkomstenbelasting, grondbelasting en erfpachtsbelasting.

Zonder enig medelijden te tonen wordt de werknemer door de belasting aangeslagen, aldus Paboso. Dit is het loon dat de bevolking mag betalen voor jarenlange slechte beleidsvorming van de Nederlandse Antillen en Bonaire. Wel hebben de politici jarenlang steun gevraagd van de kiezers maar aandacht voor bestuur, voor administratie en dergelijke was er niet, aldus de constatering van Paboso.

Als voorbeeld haalt de partij de situatie op Bonaire aan. Jarenlang heeft de Inspectie van Belastingen op Bonaire moeten draaien op drie medewerkers die werkelijk alle belasting-zaken moesten afhandelen. Ook het Ontvangerskantoor beschikte niet over voldoende mensen om het werk naar behoren te verrichten.

Pabosoleider Nochi Willem: "Het was zelfs al jarenlang de gewoonte dat de heren bestuurders/politici zich met het werk van de Ontvanger bemoeiden. Zij wensten namelijk alleen diegenen aan te slaan die zij wilden. Niet een maar vele keren bleek, dat een Ontvanger die zijn werk goed wilde doen, van zijn post ontheven werd. Anderen die zich niet lieten manipuleren, werden soms ziek door het werk en de frustraties. De politici hebben derhalve de bevolking jarenlang benadeeld en hebben nu twee personen uit Nederland gehaald, die zonder enige kennis van de structuur op Bonaire op forse wijze de achterstallige belastingen innen. Alsof de achterstallige belastingbetalers misdadigers zijn".

Paboso zegt wel geschrokken te zijn van de bedragen die achterstallig zijn en die de ontvanger nu tracht te innen. Toch zegt de partij dat er een rechtvaardiger manier moet zijn. Het is immers niet aanvaardbaar, dat mensen nu nog belastingen moeten betalen van meer dan tien jaar geleden.

De Paboso vraagt zich trouwens af hoe dat gaat met degenen die het eiland al verlaten hebben. Voor de Paboso is het belangrijker, dat bedrijven aangepakt worden, wanneer zij niet op de juiste manier hun winstbelasting hebben betaald. En vooral ook, of de aangifte die gedaan wordt dit soort bedrijven wel een correcte aangifte is. Nu is het volk het slachtoffer van een slecht bestuursbeleid en het zijn de gunsten en de politieke patronage van jaren her, die de bevolking in een chaotische toestand hebben gebracht, aldus woordvoerder Nochi Willem van Paboso.

Limburgse kabrieten klaar voor 35e carnavalsseizoen

WILLEMSTAD — Zaterdag 9 november start het vijfendertigste Limburgse Carnavalsseizoen op Curaçao. In de Kabrietenkraal van Landhuis Brievengat begint dan het "Elfde van de Elfde" feest. Om negen uur 's avonds begint de Boerenblaaskapel het bekende "mek mek mek" lied te spelen. Na 20 minuten hoempamuziek volgen dan de "oelewappers" in de gedaante van "Spice and Pepper" die de Curaçaose en Zuidamerikaanse muziek zullen verzorgen. Na 40 minuten van deze heerlijke dansmuziek volgt dan weer 20 minuten hos- en springmuziek zodat iedereen aan zijn trekken kan komen. De muziek zal non-stop doorgaan tot drie uur in de morgen.

Om elf uur zal het nieuwe seizoen plechtig geopend worden door zijne dorstlustige hoogheid prins Huub IV bijgestaan door vorst Willem Jan en de wijze Raad van Elf. Om twaalf uur 11 volgt dan het aftreden van prins Huub IV en van vorst Willem Jan waarna grootvorst Huub zijn functie weer zal opnemen. Kaarten voor dit grootse feest zijn verkrijgbaar bij Wulfsen en Wulfsen, de leden van de Raad van Elf en bij Landhuis Brievengat voor 12,50 gulden per persoon.

Omdat dit seizoen de "gran marcha" pas op 1 maart zal trekken, is er meer tijd dan andere jaren om feesten te organiseren. Op zaterdag 11 januari 1992 is er weer een groots boerenbal waarin het echte boerenbrood niet zal ontbreken. Op 8 februari 1992 zal het prinsenbal gehouden worden. In dit bal zal dan de onthulling van de nieuwe prins geschieden.

De nieuwe prins zal op 10 november in een geheime zitting van de prinsencommissie onder voorzitterschap van kanselier Michel worden gekozen. Deze prinsencommissie bestaat uit alle oudprinsen van het Kabrietenrijk. De naam van de nieuwe prins wordt echter pas op 8 februari 1992 bekend gemaakt.

Op zaterdag 22 februari is het grote Carnavalsbal met "verkleid verplicht" (gekostumeerd verplicht) met prijzen voor de mooiste, de origineelste en de gekste groep, paar of alleenling.

Alle feesten worden gehouden in de Kabrietenzaal van Landhuis Brievengat met medewerking van de Boerenblaaskapel en Spice and Pepper. De entree voor alle feesten is telkens 12,50 gulden per persoon.

Ook dit jaar is deelname aan de gran marcha bij de groep van de Limburgse Kabrieten voor iedereen mogelijk. Komt men met een eigen kostuum dan betaalt men 100 gulden voor deelname op zondag- en dinsdagavond en krijgt daarvoor het nodige eten en drinken. Heeft men geen eigen kostuum, dan kan men een clownspak bij de Kabrieten huren en zijn de kosten (inclusief schminken) 150 gulden. Opgave hiervoor zo snel mogelijk bij grootvorst Huub (tel.:377384).

Dit jaar komen er geen Limburgse artiesten naar Curaçao. Toch willen de Limburgse Kabrieten de bekende "zittingen" laten doorgaan, maar deze keer met plaatselijke artiesten. In twee "zittingen" op 26 februari en op 2 maart zullen op een speciaal gebouwd podium op het terrein voor Landhuis Brievengat optreden de Boerenblaaskapel en de bekende band van het Mgr. Verriet Instituut. Ook een zanggroep en een dansgroep zullen deze zittingen opluisteren. Uiteraard zal er ook een "buuterreedner" optreden. Het zullen zeer zeker interessante en leuke zittingen worden. Het programma voor deze zittingen wordt later bekend gemaakt.

Ook dit jaar zal er weer een "Sjchlager"- festival gehouden worden. Op 11 december 1991 zal de beste "Sjchlager" tot carnavalslied van de Limburgse Kabrieten gekozen worden. Uiteraard wordt half februari de jaarlijkse carnavalskrant "De Kabriet" weer gratis huis aan huis bezorgd. De oplage zal weer 11.111 zijn.

Na Carnaval zal ook weer op het Mgr. Verriet Instituut met de gehandicapten een Carnavalsfeest gevierd worden. Geen goed Carnaval zonder het nodige "vocht". Het jaarlijkse bezoek aan de "Amstel Brouwerij" waar het "gouden nat" gekeurd zal worden zal voor de "Kabrieten" ongetwijfeld een hoogtepunt zijn.

Verzet in VS congres tegen hulp aan Moskou

WASHINGTON - Een storm van protest is opgelaaid in het Amerikaans congres over een plan om een miljard dollar Defensiegeld te gebruiken voor noodhulp aan de Sovjetunie.

Met het geld zou voedsel em medicijnen moeten worden aangeschaft voor de Sovjetburgers die een barre winter te wachten staat. "Als je eigen land de grootste economische crisis sinds tijden doormaakt...Dan is het buitengewoon moeilijk te verkopen aan het Amerikaanse volk dat we de financien hadden om de Sovjetunie een miljard dollar te geven", bracht Democraat Christopher Dodd uit Connecticut naar voren. Hij zei dat de Amerikaanse belastingsbetalers zich niet konden permitteren de SU hulp te bieden terwijl miljoenen Amerikanen werkloos zijn.

Pretoria: normale relaties met SU

DEN HAAG - Zuid-Afrika wil volledige normalisering van de betrekkingen met de Sovjetunie. Zo zei de Zuidafrikaanse minister van Buitenlandse zaken Roelof Botha vrijdag tijdens een persconferentie in Moskou.

Manifestatie Vakbonden

WILLEMSTAD — De Verenigde Vakbonden van Curaçao organiseren zondagavond een manifestatie waarbij informatie en muziek centraal staan.

Het thema van de avond, die om half acht in het Sentro Deportivo Korsou begint, is 'de financiële situatie van de overheid, die van de werkenden en de bevolking van Curaçao'. De toegang is gratis.

Om 19.30 uur start de groep Ali i su amigunan, gevolgd door een toespraak van Roque Koeijers. Daarna, om 20.00 uur, treedt de tambugroep Watawa Boys op waarna Oscar Semerel zal spreken. Harmonia i kueru zal vervolgens spelen voordat om 20.50 uur Richard Rademakers zal spreken. Verder zullen om 21.20 uur Hubert Royer (ABVO) en Errol Cova (Kamara Sindikal) om 21.50 spreken.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt, voornamelijk in de nacht- en ochtenduren tijdelijk zwaar bewolkt, met kans op een plaatselijke bui.
Matige tot vrij krachtige oostelijke wind (tussen 12 en 25 knopen).

WEEROVERZICHT:
De Benedenwindse eilanden blijven onveranderd onder invloed van een storing in de hogere luchtlagen. De aangevoerde lucht is voldoende vochtig en onstabiel om in de komende 24 uur om een plaatselijke bui tot ontwikkeling te doen komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	licht bewolkt	32	27	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	half bewolkt	32	27	sp
St Eustatius	zwaar bewolkt	30	22	4.7
St Maarten	licht bewolkt	32	25	11.5
Amsterdam	regenbui	11	05	10.0
Caracas	half bewolkt	28	20	0.1
Kingston	zwaar bewolkt	32	25	0.5
Miami	zwaar bewolkt	28	16	0.0
New York	half bewolkt	08	02	0.0
Paramaribo	geheel bewolkt	33	24	sp
Port-of-Spain	licht bewolkt	33	24	0.0
San Juan	licht bewolkt	33	24	4.8

MENSEN

Eerder deze week was het feest op de Universiteit waar op gepaste wijze de geboortedag van rector magnificus, Valdemar Marcha werd gevierd. De rector werd in de bloemetjes gezet, zoals bijgaande foto laat zien. Nog vele 'magnifieke' jaren na deze.

Twee nationaliteiten

Het kabinet wil het buitenlanders die genaturaliseerd worden tot Nederlander mogelijk maken hun oude **nationaliteit** te behouden. Degene die Nederlander wordt, wordt de gelegenheid geboden de voor- en nadelen van het behouden van de oude nationaliteit uitdrukkelijk af te wegen.

Het kabinet heeft vrijdag tot wijziging van de wet op het Nederlanderschap besloten, nadat daar onlangs in de Tweede Kamer steun voor bleek te bestaan van de fracties van CDA en PVDA.

Verder heeft het kabinet voorstellen geformuleerd om oneigenlijke erkenningen van buitenlandse kinderen door Nederlanders te vermijden. Momenteel krijgt een erkend buitenlands kind van rechtswege de Nederlandse nationaliteit. In de toekomst zullen dergelijke kinderen alleen de Nederlandse nationaliteit krijgen als zij aan aanvullende eisen voldoen.

Drie maal dit jaar Noorderlicht

Medewerkers van de Leidse sterrenwacht hebben in de nacht van vrijdag op zaterdag een intens **noorderlicht** aanschouwd. De eerste oplichtende zuurstofdeeltjes boven de Noordpool waren om 22.00 uur te zien, de laatste om 03.00 uur. Het is de derde keer dit jaar dat het noorderlicht, ook wel poollicht genoemd, in Nederland was te zien. Eerder was dat in maart en augustus, beide keren echter was het licht aanzienlijk minder intens.

Volgens een van de medewerkers van de sterrenwacht onstaat het noorderlicht "door het oplichten van zuurstofatomen in de dampkring. Het licht dat te zien is kan zowel rood als groen zijn. Het noorderlicht komt voor in de jaren rond een zonnemaximum. Dat vindt door de cyclus van de zon om de 11 jaar plaats."

Het meest recente zonnemaximum was eind 1989, begin 1990. "Er ontstaan dan veel zonnevlammen waarbij een groot aantal gasdeeltjes wordt uitgestoten", aldus de medewerker.

Na zo'n 26 uur bereiken die deeltjes de aarde, waar ze in het magnetische veld terecht komen en heen en weer geslingerd worden van de Noord- naar de Zuidpool. "Op die twee plaatsen kunnen de gasdeeltjes uitlekken. Op een hoogte van ongeveer 100 kilometer ontstaat dan het noorderlicht, een soort TL-licht dat te zien is van het oosten naar het westen. Het was zo sterk dat veel mensen ook wel iets met het blote oog hebben kunnen aanschouwen", aldus de medewerker.

Voorlopig geen chunnelvervoer

De voor de nieuwe kanaaltunnel bestemde treinstellen voor passagiersvervoer zullen bij de ingebruikname van de **"chunnel"** in juni 1993 niet klaar zijn. Dat heeft de Britse spoorwegmaatschappij British Rail donderdag bekendgemaakt.

Volgens de spoorwegmaatschappij hebben technische problemen er toe geleid dat de eerste voertuigen pas enkele maanden later worden opgeleverd. British Rail, alsmede de nationale Franse en Belgische spoorwegmaatschappijen, hebben in totaal 34 treinstellen besteld bij een speciaal Brits-Frans-Belgisch consortium.

Eerder was al bekend geworden dat ook de bouw van de speciale autotreinstellen vertraging had opgelopen vanwege aangescherpte veiligheidseisen. Slechts de helft van het aantal bestelde autotreinen is in juni 1993 klaar.

De regering van ALBANIE heeft besloten het staatstoezicht op negentig procent van de prijzen op te heffen. De prijzen van olie en gas en van belangrijke industriele materialen blijven onder het toezicht van de staat, maar worden wel vastgesteld aan de hand van de prijzen op de wereldmarkt.

Op de wereldranglijst van wetenschap en technologie staat Nederland op de zevende plaats. Nederland staat nummer twee als alleen naar de twaalf landen van de Europese Gemeenschap wordt gekeken. Dit schreef minister Andriessen van economische zaken woensdag aan de Tweede Kamer die schriftelijk 158 vragen heeft gesteld over diens begroting voor 1992.

De Kamer vindt dat Nederland relatief laag geklasseerd is op dit terrein. Andriessen lijkt het daar niet mee eens te zijn, hoewel hij toegeeft dat er de laatste tijd op technisch gebied te weinig hoog opgeleide mensen zijn. Ook beziet hij met enige zorg dat het bedrijfsleven minder geld uitgeeft aan onderzoek.

De wereldranglijst komt tot stand door te kijken naar wat bedrijven uitgeven aan research en ontwikkeling, hoeveel patenten er in een land worden gedeponeerd en hoeveel wetenschappers er zijn.

TBS

ZATERDAG
17.00 CHIPs
18.00 CHIPs
19.05 World Championship Wrestling
21.05 Movie: 'Mr. Majestyk'
23.05 Movie: 'The Mechanic'
01.05 Movie: 'Pretty Maids All in a Row'
03.00 Movie: 'Hot Rods to Hell'
05.00 Night Tracks: Chartbusters
06.00 Night Tracks

ZONDAG
14.20 Movie: 'Avalanche'
16.20 Movie: 'Return to Macon County'

NBC

ZATERDAG
21.00 Golden Girls
21.30 The Torkelsons
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters.

ZONDAG
20.00 Adventures of Mark and Brian
20.30 Eerie, Indiana
21.00 Man of the People
21.30 Movie: 'Back to the Future Part III'

HBO

ZATERDAG
17.00 Movie: 'Made in Heaven'
19.00 Movie: 'Millenium'
21.00 Movie: 'GoodFellas'
23.30 HBO Comedy Hour: The K and Mo Show
24.30 Movie: 'Lethal Weapon'
02.30 Movie: 'Act of Piracy'
04.15 Movie: 'Iron Weed'
06.45 HBO Comedy Hour

ZONDAG
13.00 Richard Dreyfuss: Makin Prisoner of Honor
13.30 Movie: 'Prisoner of Honor'
15.00 Here He is...the One, Only...Groucho
17.00 Movie: 'Let it Ride'
17.30 Movie: 'Killer Klowns f Outer Space'
19.00 Movie: 'Little Monsters'
21.00 Movie: 'Rocky V'
23.00 Sessions: Happy Birthday
23.30 Prisoner of Honor
01.00 Movie: 'Def by Temptation'
02.35 Movie: 'The Final Conflict'
04.25 Movie: 'Angel Town'
06.15 Movie: 'War Party'

CBS

ZATERDAG
21.00 CBS Saturday Movie
23.00 P.S.I. Luv U

ZONDAG
20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 CBS Sunday Movie
24.00 CBS News

TELECURAÇAO

ZATERDAG
17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
19.00 Cocktaill Turístiko met Cap tain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Monster Madness II;
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG
16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
18.30 Wil di Suerte;
19.30 Modisima met Saida en Annemarie;
20.00 Shete Dia;
21.00 Sine di Gala:;
22.30 Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
* * * * * *

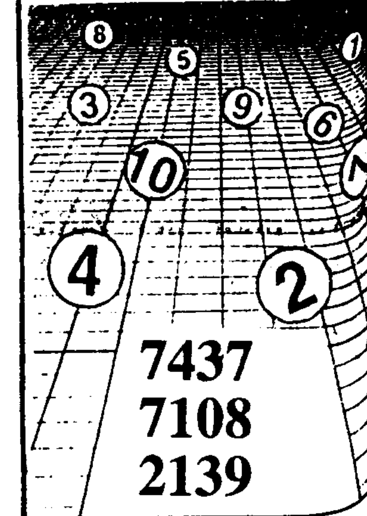
Onlangs is aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen geslaagd voor haar artsexamen, drs. Florella Rooyer. Zij is de dochter van Freddy en Maria Rooyer, wonende aan de Druifweg 35, Curaçao.
Zeer binnenkort zal de nieuwe arts naar Curaçao terugkeren.

IJs ontdekt op Mercurius

De noordpool van **Mercurius** is bedekt met ijs, ofschoon de planeet het dichtst bij onze zon ligt. Dit blijkt uit een onderzoek dat woensdag werd gepresenteerd door het technologisch instituut van Californië in Palo Alto.

Volgens foto's die afgelopen augustus werden genomen - de eerste radarbeelden van het gehele halfrond van de planeet - wijst de zeer krachtige weerkaatsing van het licht op een ijslaag over een oppervlakte van ongeveer 450 vierkante kilometer.

Wega di Number Kòrsou

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
☎672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

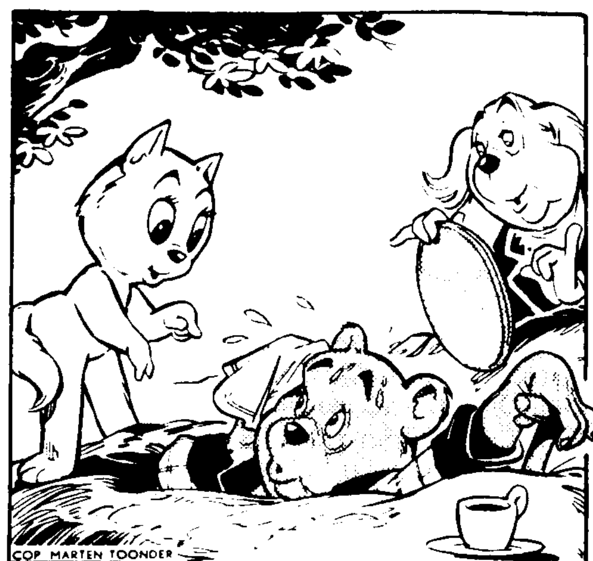
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Zwelbast door Marten Toonder

3399 — **Heer Bommel ging aan het werk. Geheel persoonlijk nam hij de spade ter hand en begon een gat in de weg te graven; dicht bij de mijlpaal waarvan hij gedroomd had. De bediende Joost bracht verversingen aan terwijl zijn meester steeds dieper in de grond verdween. Maar heer Ollie had nauwelijks tijd om ze te nuttigen, zo ging hij in zijn vreemde arbeid op.**

Tom Poes, die in de loop van de middag langs kwam om nog eens over de reisplannen te praten, bleef getroffen staan.

"Wat doet u daar?" riep hij in de kuil. Heer Ollie staakte zijn gegraaf en klom moeizaam naar boven.

"Ik graaf", legde hij uit. "Ik heb gedroomd, dat er op deze plek een vacantie in de grond verborgen zat - en ik ben bezig die er uit te halen".

"Een vacantie?" herhaalde Tom Poes. "Maar dat is toch onzin! Wie gelooft er nu in een droom? Dat gespit is zonde van de tijd. U kunt veel beter over ons reisje denken".

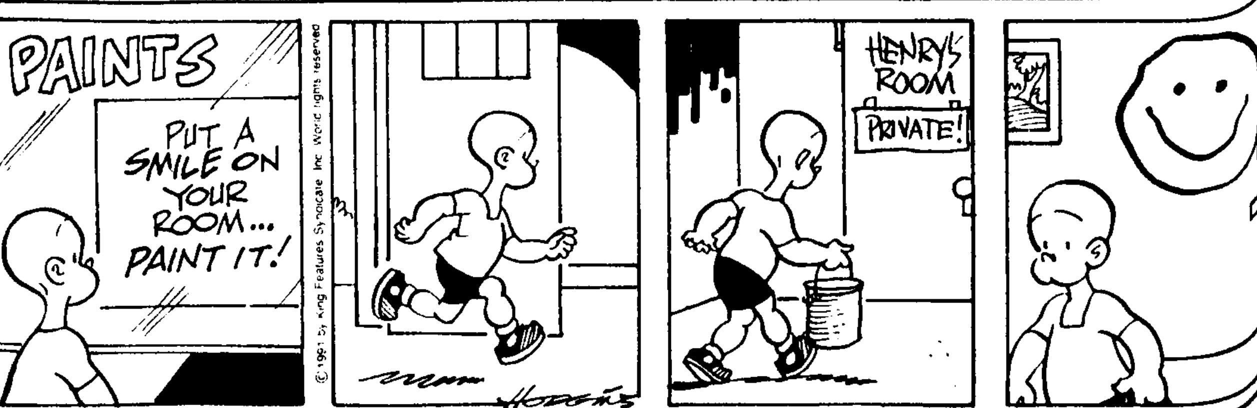
"Precies mijn idee, als ik zo vrij mag zijn", zei Joost. "Dromen zijn bedrog - en bovendien zou mij zo'n vacantie uit de grond niet aantrekken".

Heer Bommels gelaat betrok. Hij wierp een spijtige blik in de kuil, die alleen maar vochtige aarde bevatte, en keek toen geheel te voorschijn.

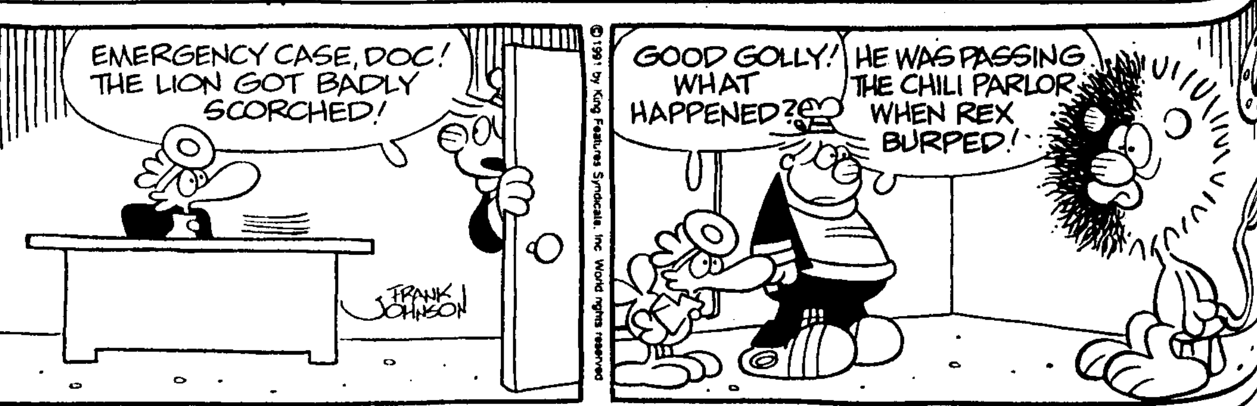
"Bah!" sprak hij. "Dromen zijn bedrog, zoals ik direct al dacht. Hoe kan een vacantie nu in de grond begraven zijn, dacht ik. Maar een beetje spitten is goed voor de spieren - en och, men kan nooit weten. Gooi dat gat maar weer dicht, Joost, het wordt tijd, dat we eens over onze reisplannen gaan denken".

Met deze woorden wierp hij de spade weg en liep naar huis.

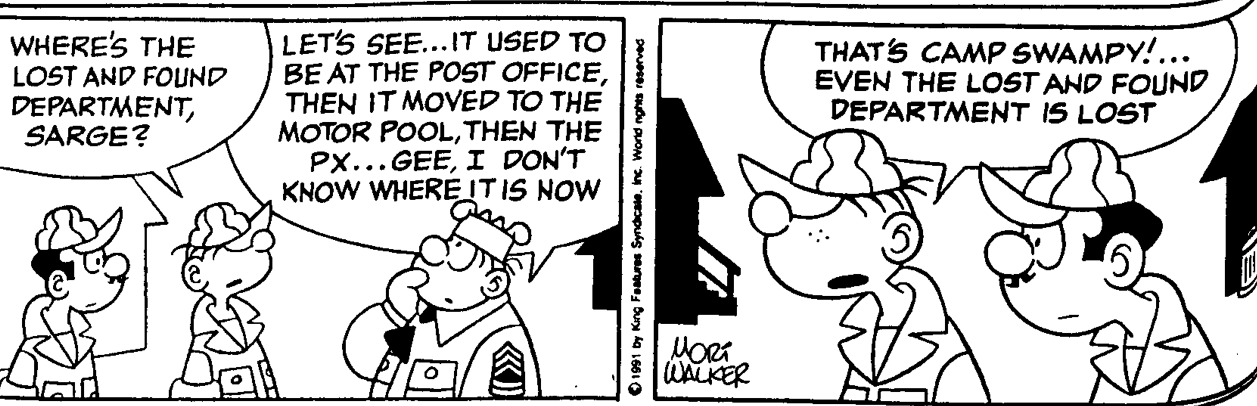
HENRY ® By Dick Hodgins

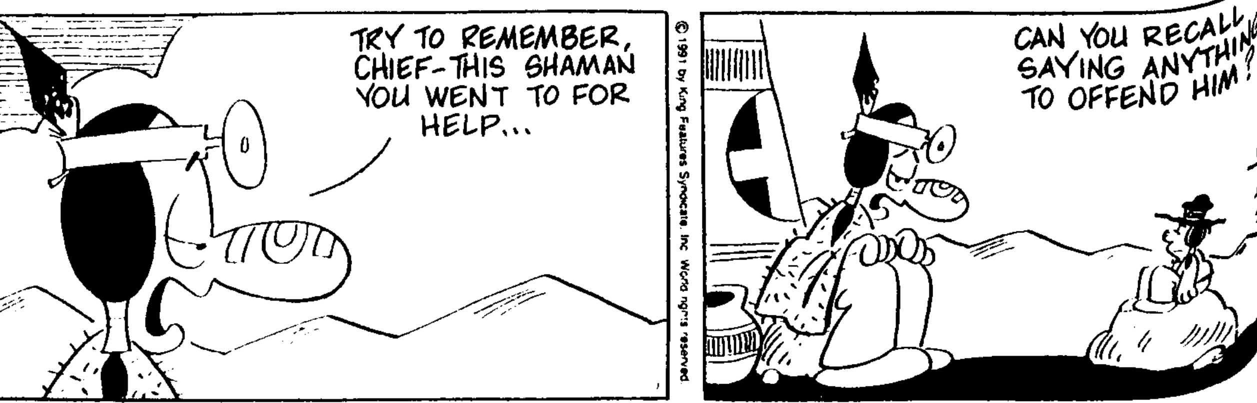
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

Stockmarkets-NEWS

NEW YORK	PREV.	8-11	FRANKFURT	PREV.	8-11	AMSTERDAM	PREV	8-11
DOW JONES	3046.	3046.	DAX INDEX	1578	1606	CBS GEN.INDEX	89.20	90.20
..BRANDS	41.38	41.50	AEKO	826.00	832.00	ABN-AMRO	40.50	41.40
..EXP.	18.63	18.50	BASF	236.60	238.40	AEGON	112.20	115.40
..ER B	53.38	54.38	BMW	466.80	486.50	AHOLD	81.20	82.20
	38.50	38.25	COMMERZBANK	249.00	255.00	AMEV	48.10	50.10
	32.63	32.63	DAIMLER BENZ	681.50	698.00	AKZO	125.30	127.40
..ELL B	78.38	79.25	DEUTSCHE BANK	653.50	670.00	BOLS	42.50	42.70
..LER	12.63	12.88	HOECHST	230.40	234.50	BUHR.TET.	42.20	42.20
..ICORP	11.00	11.25	KAUFHOF	520.80	522.30	DAF	22.60	22.70
..TAL CO	31.63	31.88	MAN	354.50	353.50	DSM	98.60	99.50
..A COLA	65.50	65.88	PREUSSAG	348.50	350.00	ELSEVIER	92.50	94.00
..ITAL	59.25	60.50	SIEMENS	611.00	623.70	FOKKER	28.10	27.70
..ONT	47.88	47.75	VW	318.90	324.00	GIST BROC.	31.30	31.90
..T.KODAK		45.38				HAGEMEYER	129.80	130.00
	60.50	60.38				HEINEKEN	157.10	159.50
	26.38	26.00	LONDON			HOOGOVENS	47.00	47.50
..ELECT.	68.13	68.63				ING	48.00	49.00
..MOTORS	34.63	34.13	FT-100 INDEX	2538	2559	KLM	38.20	38.40
	38.63	39.88				KNP	42.90	42.90
	15.00	15.00	ARGYLL	2.74	2.78	NEDLLOYD	54.60	64.30
	99.50	100.63	BARCLAYS BANK	3.98	3.99	PHILIPS	33.40	33.90
	104.75	104.25	BASS	9.90	9.90	ROBECO	98.90	99.90
..NALDS	35.25	35.50	BRITISH STEEL	1.16	1.14	ROLINCO	99.70	100.40
	136.75	137.00	BRITISH TEL	3.61	3.67	RORENTO	70.30	70.40
	90.25	91.25	BTR	3.87	3.94	RODAMCO	59.50	59.50
..L CORP	69.63	69.75	CADBURY	4.07	4.10	ROYAL DUTCH	152.50	153.70
	37.25	37.25	CABLE & WIRE	5.47	5.52	UNILEVER	165.90	171.80
	68.00	68.38	GRAND MET	8.53	8.53	VMF STORK	43.30	43.00
	69.50	69.50	MARKS & SPENCER	2.94	2.99	VOC	40.40	40.80
	63.88	63.63	REDLAND	5.04	5.08	VNU	72.30	73.00
	38.00	37.63	TATE & LYLE	3.74	3.73	WESSANEN	81.50	82.90
	44.38	44.25						
	26.50	26.38						
			TOKYO					
	358.20	353.50				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	24447	24486			
	4.04	3.99				TSE 300	3547.	3561.
			BRIDGESTONE	1130	1150			
..OIL	23.36	23.36	CANON	1450	1430	ALCAN	21.25	21.25
			DAI ICHI KANGYO	2620	2640	BELL	47.00	46.88
..YEN	129.60	130.05	DAIWA SEC.	1350	1360	BANK OF NS	20.25	20.50
			HITACHI	992	982	CAN.PAC.	19.50	19.38
..MARK	1.63	1.64	HONDA MOT.	1510	1520	INASCO	34.88	35.50
			JAPAN AIRLINES	1090	1080	LAIDLAW	9.63	9.75
	178.40	176.55	NEC			MOORE	24.88	25.00
			NOMURA SEC.	1800	1790	NORANDA	18.38	18.25
	1.85	1.86	NIPPON STEEL	401	400	PLACER DOME	13.00	13.00
	125.25	124.25	MAZDA	542	536	POWER CORP.	14.88	14.88
	89.21	88.85	SONY	5030	5000	ROYAL BANK	28.00	28.25

Financieel Nieuws

Dollar stijgt in Amsterdam een cent

Dow Jones index laat zich winst ontglippen

NEW YORK - De effectenbeurs van New York is vrijdag lager gesloten, nadat de koersen eerder op de dag flink waren gestegen. De Dow Jones-index van dertig aandelen daalde met 8,49 punten tot 3045,62, nadat de index aan het begin van de handel met 21 punten was gestegen. De dollar sloot de week in Amsterdam positief af: hij noteerde een cent hoger af dan de voorgaande dag het geval was.

De omzet in Wall Street was met 220 miljoen wederom fors, hoewel kleiner dan de 235 miljoen stukken die donderdag van eigenaar wisselden. Er sloten 890 fondsen hoger tegen 738 lager. De beurs opende enthousiast. Op de golven van een hogere obligatiemarkt en een hoger gesloten beurs in Londen klom de Dow Jones na de opening snel. De obligatiemarkt vierde nog steeds het succes van de verkoop van dertigjarige staatsobligaties op donderdag. Ook de uitspraken van president Bush dat hij nog niet tevreden is met het economisch herstel in de VS gaven de beleggers moed.

CONDOOMS

Opvallend was de belangstelling voor Carter-Wallace die onder meer condooms op de markt brengt. De enige oorzaak die analisten konden bedenken was de aankondiging van basketball-superster Magic Johnson donderdagavond, dat hij zich terugtrekt uit de actieve sport omdat hij is besmet met het HIV-virus. Doordat de bekendmaking van Johnson brede aandacht heeft gekregen, zou zij kunnen leiden tot een enorme piek in de verkoop van condooms vanwege een toegenomen wens tot veilig vrijen.

De koers van de dollar is vrijdag met een cent gestegen. Op de wisselmarkt in Amsterdam werd bij het slot van de handel Nf 1,8545 genoteerd tegen een slotkoers van Nf 1,8445 op donderdag. De handel verliep zeer rustig, mede omdat de financiele markten in de VS maandag gesloten zullen zijn wegens Veterans day. Valutahandelaren schreven de koerswinst vooral toe aan technische factoren. Daarnaast bestaat het gevoel dat de VS-rente na de discontoverlaging van woensdag niet verder meer omlaag zal gaan. President Bush verklaarde vrijdag op een persconferentie in Rome dat het rentepeil nu op een goed niveau ligt. Hij zei te verwachten dat de daling van de rente spoedig zal zorgen voor stimulering van de economie en herstel van het vertrouwen.

Op de valutamarkt van New York gebeurde weinig met de dollar. Tegen het slot werd een koers van Nf 1,8560 genoteerd tegen Nf 1,8490 op donderdag.

Uit officiële Zuidafrikaanse documenten blijkt:

Wapenembargo op grote schaal ontdoken, ook door Shell-nv's

JOHANNESBURG - Tenminste 38 internationale bedrijven, waaronder Shell, hebben zich regelmatig schuldig gemaakt aan schending van het wapenembargo tegen Zuid-Afrika, dat in 1977 werd afgekondigd door de Verenigde Naties. Dit blijkt uit officiele regeringsdocumenten die vrijdag is gepubliceerd door het Zuidafrikaanse tijdschrift Weekly Mail en waarin het ANP volledig inzage heeft gehad. Shell heeft in een reactie laten weten zich van geen kwaad bewust te zijn.

De documenten geven aan dat de Zuidafrikaanse dochteronderneming van Shell in het midden van de jaren tachtig 5,7 ton Isopropylalcohol (IPA) uit Nederland importeerde ten behoeve van het bedrijf Somchem, een onderdeel van het Zuidafrikaanse staatswapenconcern Armscor. Shell South Africa bevestigde vrijdag evenals andere bedrijven IPA te importeren, maar dat nooit specifiek te hebben gedaan voor verkoop aan Somchem. De Zuidafrikaanse Shell-dochter zegt haar boeken te hebben doorzocht tot 1986, en daarin geen IPA-transacties met Somchem te hebben aangetroffen.

Shell South Africa geeft wel toe niet in staat te zijn om de uiteindelijke bestemming te bepalen van alle chemische producten die het bedrijf heeft gemaakt of verkocht. "Het is mogelijk dat IPA aan Somchem is geleverd door onafhankelijke importeurs, doorverkopers of handelaren", aldus een verklaring. IPA is volgens Shell een petrochemisch bulkproduct dat dient als algemeen oplosmiddel en chemisch tussenproduct. Belangrijke toepassingen in Zuid-Afrika zijn te vinden bij de extractie van oliehoudende zaden en de productie van drukinkt. Volgens Shell in Den Haag is IPA "een doodnormaal product" waarvan jaarlijks vele tonnen worden gemaakt door talloze bedrijven. Hij vond het daarom wat kras in dit verband te spreken van schending van een wapenembargo.

Uit de Zuidafrikaanse staatsdocumenten blijkt dat bedrijven die voor Armscor importeerden zich ertoe verplichtten vermelding van de naam van het wapenconcern op containers, of in correspondentie of andere documenten achterwege te laten. Op deze manier kon Armscor zich voorzien van chemicalien, zware en lichte wapens, medische producten voor het leger en vuurbestendige kleding. In de documenten komen de namen voor van bedrijven uit Duitsland (zoals Hoechst), Italië, Spanje, Zwitserland (bv Oerlikon), de VS, Frankrijk, Oostenrijk, Japan, Groot-Brittannie en Brazilie. Shell is het enige Nederlandse bedrijf dat wordt genoemd, maar uit de documentatie blijkt dat het gaat om een druppel in de oceaan over een beperkte periode. Het is daarom zeer waarschijnlijk dat nog veel meer bedrijven, ook Nederlandse, het embargo hebben geschonden.

De officiele stukken bevestigen ook dat de Boeing-747 van South African Airways die in 1987 neerstortte bij Mauritius, regelmatig explosieve chemische producten voor Armscor transporteerde. Een rechterlijk onderzoek leverde indertijd de conclusie op dat het vliegtuig is neergestort na een explosie, maar de oorzaak daarvan werd niet aangegeven.

Uit de documenten blijkt verder dat Armscor in de jaren tachtig grote hoeveelheden wapens en andere militaire uitrusting heeft geëxporteerd naar Europa, Zuid-Amerika en Afrikaanse landen. Belgie was een van de bestemmingen.

Morgen begrafenis Maxwell

■ *JERUZALEM - Mevrouw Elisabeth Maxwell kwam samen met andere familieleden van de deze week overleden Robert Maxwell in Jeruzalem aan voor de begrafenis van de kranten-magnaat. Het stoffelijk overschot van Maxwell wordt morgen (zondag) bijgezet op de begraafplaats bij de Olijfberg.*

(AFP-satellietfoto)

Luchtvaartmaatschappij MARTINAIR Holland stoot definitief haar passagiersvliegtuigen met een smalle romp af. De laatste tweemotorige McDonnell-Douglas MD-82 gaat dezer dagen voorgoed de deur uit. Het vliegtuig was al verkocht aan en teruggehuurd van United Aviation services. Ooit bestond de vloot van Martinair voor een groot gedeelte uit DC-9's en later uit modernere en wat grotere MD-80-vliegtuigen waarmee binnen Europa vakantiegangers werden vervoerd. Het bedrijf is zich echter de laatste jaren geleidelijk aan uit deze markt aan het terugtrekken en richt zich in toenemende mate op het vervoer van vracht en passagiers over lange, intercontinentale, afstanden, met grote breedromp-vliegtuigen. Zaterdag werd de derde Boeing 767-330 er aan Martinair afgeleverd (PH-MCI), een breedrompvliegtuig voor de lange afstanden. Onlangs kreeg het bedrijf zijn derde Boeing 747. De vloot bestaat nu nog uit louter breedrompvliegtuigen: 3 Boeing 747's, drie McDonnell-Douglas DC-10's, vijf Boeing 767's en twee Airbus A310's.

De ROEMEENSE regering heeft besloten de nationale munteenheid, de lei, met onmiddellijke ingang convertibel te maken door het afschaffen van het systeem van twee wisselkoersen. De regering heeft bij haar economische hervormingen hoge prioriteit gegeven aan het vrij inwisselbaar maken van de lei tegenover harde valuta's. Het was de bedoeling de munteenheid al op 1 oktober convertibel te maken, maar de mijnwerkersopstand, die Stolojans voorganger Petre Roman tot aftreden dwong, gooide roet in het eten.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 682344, 682412 en 682947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Van 30 oktober t/m 5 november na 17.00 uur bereikbaar: zuster Van Velthoven, tel.: 376728.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Filesia, tel.: 626314, pageboy 027-053 b.g.g. 691838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Filesia, tel.: 626314.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Pisas, tel.: 642955 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

STICHTING VAN HET WITE GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of 672699.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
9 november 1991 vanaf 08.00 uur tot 11 november 1991 om 07.00 uur:
Dokter Ayubi, Sentro Mediko Montaña Abao, tel.: 673355; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 656735 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
8 november 1991 vanaf 17.00 uur tot 11 november 1991 om 07.00 uur:
Dokter Pablo, Sentro Mediko Sta. Maria, tel.: 683048; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 77664 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Gollo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
8 november 1991 vanaf 17.00 uur tot 11 november 1991 om 07.00 uur.
Dokter Schellens, Sentro Mediko Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 641784 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG
Otrobanda
Del Pueblo, Breedestraat 82, tel.: 625333/625444.
Punda
Wilhelmina, Hendrikplein 13, tel.: 612380/613078.
ZONDAG
Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon, tel.: 625633/625634/625635.
Punda
Juliana, Julianaplein 6, tel.: 54500.

DIVERSEN

VERLOF
BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
9 november: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.
10 november: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 685544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

CURAÇAO JAZZ FOUNDATION
20.30 uur 4th Curaçao Caribbean Jazz Festival - Coney Island Jazz Town (Original New Orleans Tuxedo Jazzband, Claudio Roditi Sextet, Eddie Palmieri Orchestra).

TOERISTENSCHIP

MAANDAG
08.30-18.00 'Carla Costa' - SJU.

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 08.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goerosboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Arowakenweg
08.30 uur dienst (H.A.);
16.30 uur dienst (katechismus).
Seru Fortuna
10.00 uur dienst (H.A.);
Buena Vista
08.30 uur dienst (H.A.);
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst (H.A.);
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds I. Kloe
Tamarijn
(Mahaaiweg/hoek Jasmijnweg)
09.30 uur ds H. Gilhuis;
19.30 uur jeugddienst ds G.J. Schüssler.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds G.J. Schüssler.

NOACH-KAPEL

zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) -Marinebasis Parera.

Diony's Cleaning n.v.

ledigen van beerputten, zinkputten, zwembaden, enz.

Tel.: 680194 - 602536

De lekkerste **ROTIE'S**
pom, pastei, bamie, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst
kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
tel. 674103

Autorijschool Kalloe
100% zekerheid!
Uw rijbewijs op Saba
BINNEN 8 DAGEN
Op Curacao ook mogelijk.
Bel één van onze rij-instructeurs/-trices voor gratis proefrit.
Telefoon in
Den Haag: 0703898509
0703889143
Curacao: 369498 - Fax: 369498

MOOI WOONHUIS TE KOOP te Janthiel

4 slaapkamers, 2 badkamers, meidenkamer, zwembad, mooie tuin, deepwell, 1460m² eigendomsgrond.

Naf. 398.000,- k.k.

Tel.: 672069 of 614900.

TE HUUR
Goed verzorgde appartementen
voor vakantiegangers
Inl.: 370670

TE HUUR
RUIM VAKANTIE APPARTEMENT
TEL. 876951

Toucan II Champagne Brunch Trip

... zondag ... vaart de Toucan II weer ... Nederlandse ... Geniet ... met een ... champagne ... aan boord ... een ... de ... naar ... mee!
De trip begint om 10.4. uur op de Handelskade, en eindigt om 15.30 uur. P... $30 p.p.
Reserveer bij de informatiebalie in het ... of op telefoonnummer ...

TE KOOP
CHEVROLET
Caprice Classic
1979
Fully equipped
Fl. 3500,-
Van der Werve
Nieuwpoort 52
Tel. 674290 - 673400

TE KOOP
AANGEBODEN
Yamaha PIANO
Model U
zwart gepolitoerd
Nieuwwaarde NA.fl. 11.000,-
7 jaar oud
In uitstekende staat
Vraagprijs: fl. 7.500,-
Telefoon: 623386

TE KOOP
AANGEBODEN
MERCURY COUGAR
1979
In goede staat
fls. 4000,-
Telefoon: 623386

TE HUUR
GEVRAAGD
Ongemeub./Gemeub.
1 Slaapkamer appartement
voor 1 persoon
Tel.: 692177

TE KOOP
RIANT WOONHUIS
Zeer geschikt voor guesthouse of pension.
Inlichtingen: Tel. 379193 van 6.00 - 8.00 p.m.

INSULINDE TOURS

Boek nu een zeiltrip met uw vrienden, vereniging of bedrijf op

Sailing Ship "INSULINDE"

Sunset trips, dagtochten naar Klein Curacao of Porto Marie, weekend-trips naar Bonaire of Venezuela

Bel voor meer informatie Insulinde Tours: 626084

WAARSCHUWING

De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.

Op de schietbaan HATO:

MAANDAG 11 NOVEMBER 1991 van 07.15 tot 13.15 UUR.

Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

Op de schietbaan WASAO:

DINSDAG 12 NOVEMBER 1991 van 10.00 tot 18.00 UUR.
MAXIMUM VERHEFFING ± 5000 Ft.

WOENSDAG 13 NOVEMBER 1991 van 07.15 tot 18.00 UUR.

Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

TIGER

Tiger Equipment & Services, N.V.
Tiger Equipment Sales, N.V.
P.O. Box 3951
Curacao, Netherlands Antilles
Bombardiersweg z/n

Gevraagd voor onmiddellijke indiensttreding

1 INSTRUMENT/ ELECTROTECHNIEK MEDEWERKER

Vereiste opleiding: MTS Electrotechniek of gelijkwaardig
Goede beheersing van de Engelse taal in woord en geschrift
Voldoende ervaring om zelfstandig te kunnen werken.

Sollicitaties uitsluitend schriftelijk onder bijvoeging van curriculum vitae en diploma's te richten aan:

TIGER EQUIPMENT & SERVICES N.V.
P.O. Box 3951
Curacao

Unique Properties
Real Estate Brokers

Vanwege de explosieve vraag, vragen wij met spoed (in alle prijs klassen)

TE KOOP:

– TERREINEN
– WONINGEN

Unique Properties
Tauber Building, Wolkstraat 15 (unit 22)
Telephone: (599-9) 602381
Telefax: (599-9) 657787

Voor alle reparaties aan Uw
DAK, WATERLEIDING of GASLEIDING.
Bel:
ONDERHOUDSBEDRIJF KLUYTMANS N.V.
(na 18.00 uur)
Tel. 676803

MODESHOW - MODESHOW - MODESHOW - MO

YOUNG LOOK
heeft maandag 11 november in het Caribbean Hotel gedurende Caribbean Night vanaf 7.30 uur
MODESHOW
Entree gratis
YOUNG LOOK
Charles Debrotweg 5A,
zijweg van George Maduroweg

MODESHOW - MODESHOW - MODESHOW - MO

?

BINNENKORT

IMPACTO Uitzendburo

zoekt voor spoedige indiensttreding een

UITZENDCONSULENT(E)

functie vereisten:
- minimaal HAVO/VWO-nivo;
- gedegen kennis van papiaments, nederlands en engels;
- type-diploma en ervaring in het ...;
- goede contactuele eigenschappen;
- commercieel inzicht;
- enige jaren werkervaring in het uitzendwezen strekt tot aanbeveling

Uw schriftelijke reactie zien wij z.s.m. tegemoet.
IMPACTO Uitzendbureau,
Scharlooweg 108, Alhier

PISCADERA MANAGEMENT CO. N.V.

has vacancies for

TRAINEE DEALERS

at the

CURACAO CARIBBEAN RESORT & CASINO

A GOLDEN TULIP HOTEL

Must speak English and Spanish
Nice appearance
Must be female

Please apply in person at the Curaçao Caribbean Casino (free hours), at the Piscaderabay.
When coming, please bring along a pass photo.

GEOPEND

Empress Rent-A-Car

Wij verhuren splinternieuwe 4-deurs Hyundai's met airco, radio-cassette AM-FM tegen zeer aantrekkelijke prijzen

Belt u ons voor meer informatie.
Ons telefoonnummer is 617910

Openingstijden: Ma - vrij 8.00 - 12.00 en 14.00 - 18.00
Zaterdag 9.00 - 13.00 uur

Wij zijn graag tot uw dienst!

Curaçao 615977
Aruba 34138
Bonaire 5539
St. Maarten 23696

EURO FLITSEN

Kinder Euroflitsen een MUST?

Ja, als U graag wilt dat uw kind goed Nederlands leert spreken!!!
Uw kind geniet van de leuke in het Nederlands gesproken filmpjes en leert er tegelijkertijd van.
Warm aanbevolen door leerkrachten!
BEL voor meer informatie.

Fine Antique
Klein Bloempot
Interiors & Decorations

Franse Bloemweg 30 of Mahaaiweg 9B
Tel. 376342

Zoekt U nog vóór de komende feestdagen
iets nieuws voor Uw huis
b.v.
eetkamerset, secretaire, grote kasten, buffets, lampen, etc.
Dan moet U beslist even langskomen om U zelf te overtuigen van onze grote sortering meubels en accessoires.

Nu verkrijgbaar

Gift Check 0201
Naam:
Van:
Bedrag:
Datum:

Nu zijn onze exclusieve gift checks, verkrijgbaar vanaf 25 gulden, dé manier om te geven ... fantastisch om te krijgen. Een cadeau ... iedereen op prijs zal stellen. En, ook bij aank... van de gift checks doet U mee in onze gro... Eind van het Jaar Loterij.

WIMCO

Kwaliteit, Garantie en Service is ónze Gara...

Op zoek naar een baan?

Stap hi... direct op a...

ABN • AMRO Bank N.V. is één van de gro... internationale banken en is vastbeslote... wereldwijd als bank een belangrijke rol te bl... spelen.

Voor de filialen op Curaçao zoeken wij op korte te... kandidaten voor de functie van:

KAS-MEDEWERKER

(zowel in full-time als part-time dienstverba...

Wat verwachten wij?
- HAVO-diploma (handelspakket) of MAVO-di... met gedegen en relevante ervaring;
- goede contactuele eigenschappen en omgangs...
- goede beheersing van Papiamentu, Nederlands, ... en Spaans;
- dynamische persoonlijkheid;
- gemotiveerd om ooptimale service te verlene...

Wat bieden wij?
- een gevarieerde en dynamische werkomgeving...
- goede primaire en secundaire arbeidsvoorwa...
- een gedegen opleiding bestaande uit "on the j... training" en bankgerichte cursussen;
- carrière-mogelijkheden.

Schriftelijke sollicitaties vergezeld van een curric... vitae kunnen gericht worden aan:

ABN·AMRO Bank

Hoofd Perso...
Piete...

ÑAPA

AMIGOE

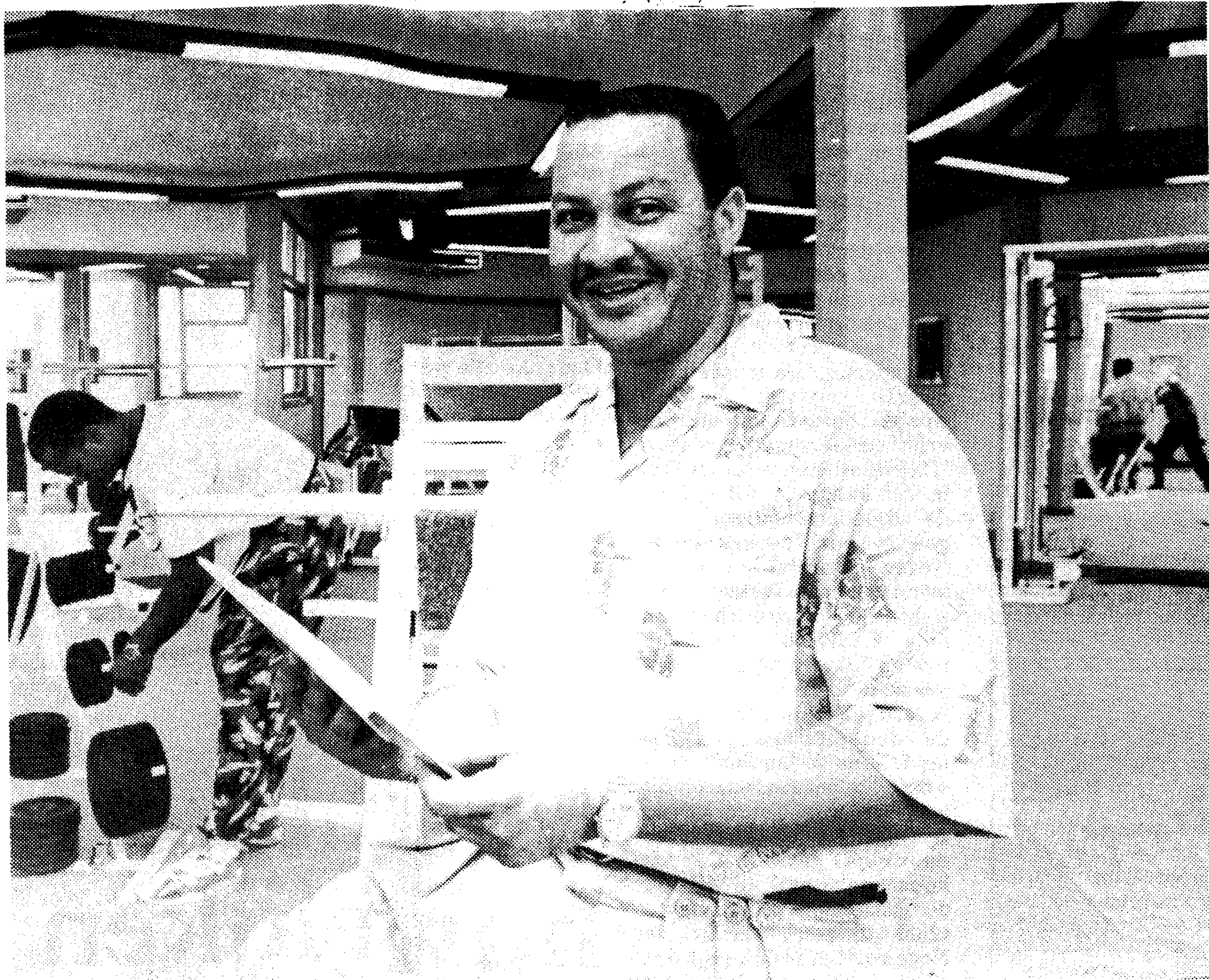
ZATERDAG 9 NOVEMBER 1991

Weekend Bijlage

= door Norbert Hendrikse =

TROTS ALS EEN pauw laat Rudolf de Wit de faciliteiten van *Sundance* aan de Koredor op het Rif zien. 'Kijk, hier wordt je ontvangen door de receptioniste', zegt hij wijzend naar een sportief ogende jongedame achter de balie. 'Je wordt dan meegenomen naar een aparte ruimte, waar je mag vertellen wat nu precies je wensen zijn: of je komt om af te vallen, voor ontspanning of allebei'.

Dat kan in dit nieuwe centrum voor 'healthfreaks' dan ook uitstekend. Er zijn zalen vol simpele en ingewikkelde apparaten waarmee je alle spieren van het lichaam in beweging kan zetten. Er is een 'cardiovasculaire zaal' met loopmachines en fietsen waarop je in de airco onvoorstelbare afstanden kan afleggen en Olympische snelheden kan behalen. Na dit alles mag je bijkomen in de sauna of whirlpool, om later wat van het verloren vocht en de kwijtgeraakte caloriën terug te halen bij de salad bar.

RUDOLF DE WIT ...*werken met eigen mensen*...

Wantrouwen afgenomen t.o.v. natuurgeneeswijzen

Centrum moet uitgroeien tot groots recreatieproject

Rudolf de Wit: "Sundance is erop gericht mensen gezond te houden"

Het heeft even een tijdje geduurd voor *Sundance* de deuren kon openen. De Wit wijt dit aan tegenwerking en laksheid van ambtenaren die voor vergunningen e.d. moesten zorgen. Een voorbeeld? 'Toen de apparatuur voor de *fitness room* was aangekomen, ging ik persoonlijk met een door twee ministers ondertekende brief, die aantoonde dat ik vrijstelling van invoerrechten had, naar de desbetreffende douane-autoriteit om de inklaring te regelen. De man die juist bezig was aan zijn bureau zijn ontbijt te verorberen las de brief, schudde meewarig het hoofd en zei dat hij er geen barst van geloofde en dat hij 'het een en ander nog zou nachecken'. Dat checken heeft ruim een maand geduurd...'

MILIEU

Klachten heeft De Wit ook op de manier waarop het milieu langs de Koredor onlangs werd aangetast door een onnadenkende aannemer die bezig is met de bouw van het Sonesta-hotel. Het puin dat bij graafwerkzaamheden van het Sonesta-bouwterrein was verwijderd, werd gedumpt tussen de mangrovestruiken langs de Koredor. 'Omdat misschien daar ooit het Ramada-hotel gebouwd zou kunnen worden'. Met vissen, anemonen en begroeiing in dit prachtige gebied, werd geen enkele rekening gehouden.

De Wit of een van zijn werknemers (er zijn 13 man in dienst bij *Sundance*) maken nu drie keer per dag in een electrisch aangedreven wagentje hun rondje langs het traject, om te voorkomen dat de zaak wordt vernield of vervuild. 'Ik heb gisteren nog een paar mensen gevraagd om niet op de tafels maar op de stoelen te gaan zitten bij de pas vernieuwde 'barbecue pit'.

Sundance moet trouwens uitgroeien van een gezondheidscentrum naar een compleet recreatie-project met een strand, watersport op het binnenwater (alleen mankracht, geen bulderende motoren van boten of ski-jets verzekert De Wit) en nog een aantal verrassingen in de toekomst. De Wit wil er vooral de jeugd naar toe halen: weg van de televisie en in de frisse lucht om sport en spel te bedrijven.

Rudolf de Wit (38) (Amigoelezers kennen hem van zijn tweewekelijkse rubriek in Ñapa) besloot in 1973 na zijn middelbare schoolopleiding in Nederland fysiotherapie te gaan studeren.

Vijf jaar later kwam hij terug en begon hij zijn praktijk als fysiotherapeut. Weer vijf later, in 1980 dus, ging hij terug naar Nederland, ditmaal om zich te bekwamen in alle vormen van natuurgeneeswijzen. Acupunctuur, manuele therapie, manipulaties enz., allemaal verrichtingen die je tegenwoordig fysiotherapeuten steeds meer ziet combineren met hun praktijk.

NATUURGENEZER

'Na mijn studie móest ik gewoon terugkomen naar mijn eiland. Ik ben hier geboren en vind het hier gewoon het einde. Ik ben toen gestart met INOMA (Institute for Natural and Oriental Medicine Antilles) om natuurgeneeswijze te propageren, want daar stond en sta ik nog steeds volledig achter. Ik heb indertijd een Engelse naam gekozen omdat we veel contacten hadden met Amerika. INOMA is inmiddels een begrip geworden en je hoeft niet eens uit te leggen wat het betekent'.

Artsen hebben altijd een nogal sceptische houding aangenomen t.a.v. natuurgeneeswijzen, is dat aan het veranderen?

'Inderdaad. In de oostelijke en westelijke staten van de VS en in Europa zie je steeds meer praktijken van erkende natuurgenezers. In Florida b.v. zie je overal praktijken van chiropractors. Op Curaçao moest ik tien jaar geleden bij wijze van spreken vrezen voor mijn leven. De artsen konden mij gewoonweg schieten. Ik was de grote revolutionair en eigenlijk de grote kwakzalver. Maar nu heeft men zich eindelijk gerealiseerd dat natuurgeneeswijze ook op een verantwoordelijke manier bedreven kan worden. Wij stellen bij INOMA echt zware eisen aan onze behandelaars. Als je de juiste papieren niet hebt, kom je bij ons niet binnen'.

WILDGROEI

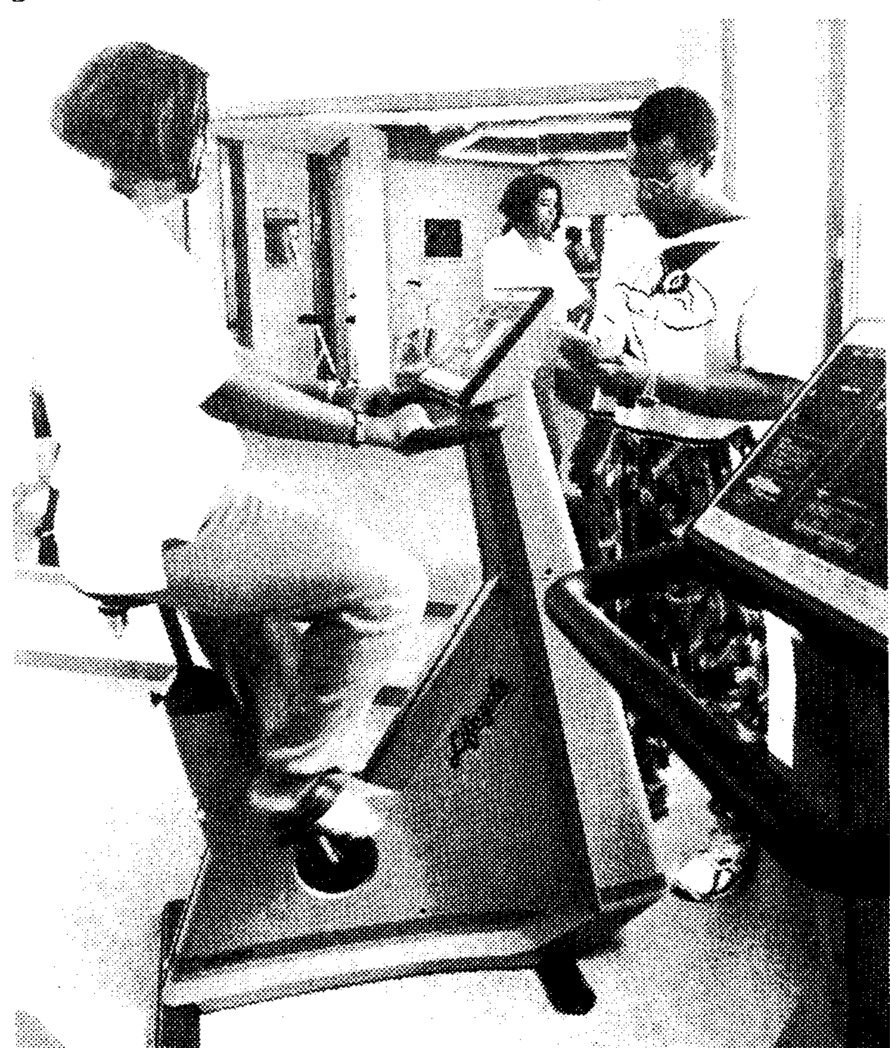
Is er een ook een soort bescherming en controle in de branche, zodat het publiek onderscheid kan maken tussen bekwame natuurgenezers en kwakzalvers?

'In feite niet. Hier op Curaçao heb je veel wildgroei. Er is totaal geen controle. Allerlei lieden noemen zich natuurgenezer en je houdt het echt niet voor mogelijk wat er allemaal op het eiland op dit gebied gebeurt. Er zijn mensen die hun eigen medicijntjes maken. Ik ken een geval waarbij zo'n 'genezer' een middel heeft nagemaakt in zijn achterkamertje, waar een fabriek in Nederland miljoenen aan research voor heeft uitgeveven. Het mag natuurlijk niet, maar wie controleert dat?

Als iemand hier komt en zich acupuncturist noemt is er geen enkele instantie die controleert of dat inderdaad zo is. Geen enkele instantie durft dat ook, omdat ze zelf niet weten wat acupunctuur is. En ze schamen zich, of zijn misschien te ijdel om hulp te vragen bij degenen die het wel weten'.

Hoe reageert het publiek op de mogelijkheden die erbij gekomen zijn op het gebied van natuurgeneeswijzen. Wordt er veel gebruik van gemaakt?

'In de afgelopen jaren hebben we een enorme groei gezien. Dat betekent eigenlijk dat er iets mis is. Artsen en verzekeringsbedrijven hebben in het verleden voorspeld dat de toeloop naar natuurgenezers wel zou ophouden. Op het moment dat het niet gebeurt, zou je je moeten afvragen waarom de mensen meer naar de natuur trekken, een oplossing zoeken in natuurlijke geneesmiddelen en methodes. Is men ontevreden over de diensten van artsen en de medicijnen die ze voorschrijven? Ik geloof zelf dat we hele goede artsen en specialisten hebben op het eiland. We hebben in het Caribisch gebied zelfs de best geoutilleerde klinieken en ziekenhuizen. Maar toch zoeken de mensen kennelijk naar iets anders'.

Onze patiënten komen uit alle geledingen. Wij hebben van alles in onze kliniek, zowel lokale mensen als buitenlanders. Ik ben er trots op. Jarenlang hebben we een trek gezien van Curaçao naar landen in de regio om genezing te zoeken. Er was wekelijks een 'ALM-ambulance' naar Colombia. Nu zien we het omgekeerde: mensen komen uit het buitenland, uit Venezuela, Puerto Rico, Sto.Domingo en zelfs uit Amerika om hier behandeld te worden'.

Is er ook overleg met de artsen van de patiënten die bij INOMA om hulp aankloppen?

'We hebben goede contacten met verschillende artsen en specialisten op het eiland. De patiënt komt meestal met een bepaalde klacht. Als deze niet goed genoeg naar voren komt bij het eerste onderzoek, dan kunnen wij contact opnemen met de arts of specialist of de patiënt laten bekijken door de vaste arts (dokter Lichtveld) die verbonden is aan INOMA'.

De Wit kan niet voor de vuist weg zeggen wat de meest voorkomende klachten zijn waarmee de patiënten naar INOMA komen. 'Van alles, de eenvoudigste klachten, zoals hoofdpijn, jeuk, haaruitval, reuma, pijnlijke gewrichten of spierpijn. Maar ook ernstige rugklachten, nekklachten, krampen enz. Er zijn gevallen bij waarbij de patiënt nog niet bij een arts is geweest, maar meestal gaat het om mensen die de hele cirkel al hebben doorgemaakt en voor de tweede keer bij ons binnenkomen'.

Doet Inoma ook iets op het gebied van sportbegeleiding?

'Tot voor kort niet. Een aantal jaren geleden kwam de wens naar voren om een nieuwe afdeling te starten, waarbij wij ons vooral zouden richten op het behoud van de gezondheid. Om mensen die gezond zijn gezonder te maken en bewuster te maken. Vanaf 1988 loop ik al met dat plan rond en uit deze gedachte is ook uiteindelijk *Sundance* ontstaan.

In de centrale commissie van de eilandsraad, die over het contract met de Koredor moest beslissen, noemde een lid het 'stoute plannen'. Welnu deze 'stoute plannen' zijn nu realiteit. Als je een droom hebt kan je die in vervulling laten gaan als je er hard voor werkt. Ik heb een aantal keren op het punt gestaan om de moed op te geven, maar dan kreeg ik de aansporing van familie en van kennissen om door te gaan. Het is een lange weg geworden en het heeft een fikse investering gevergd (ruim drie miljoen), maar ik ben er blij mee en ben er vast van overtuigd dat het een succes wordt'.

KLANTEN

Rudolf de Wit rekent op een stroom van vaste klanten als de zaak officieel opengaat, zowel lokale mensen als toeristen uit de hotels in de nabijheid.

Het lidmaatschap kost 150 gulden per persoon voor individuelen en voor echtparen en families 125 gulden per persoon.

Dan is er nog de mogelijkheid van een 'corporate membership' voor bedrijven, waarbij 100 gulden wordt betaald en men gebruik kan maken van flexibele bezoekuren.

Voor de overige leden zijn er gouden, zilveren en bronzen kaarten die toegang geven tot de faciliteiten op bepaalde uren. Met de gouden kaart b.v. ben je welkom van 7 uur s'morgens tot 9 uur 'savonds.

Straks komt er nog een 'outdoor card' voor mensen die willen meedoen aan aerobics, kickboksen of gymnastiek op het terras achter het gebouw dat grens aan het binnenwater.

Beschikt Sundance over voldoende gekwalificeerd personeel om de diverse aktiviteiten van het centrum professioneel te begeleiden?

De Wit: 'Om te beginnen heb ik de afgelopen jaren zoveel mogelijk gezondheidscentra bezocht in de Verenigde Staten, Europa en het Caribisch gebied om te zien hoe zij het daar doen. Wij hebben nu een aantal mensen in dienst die zich intensief hebben bezig gehouden met sport. Een ervan heeft een opleiding als 'fitness-instructor', verder leiden we zelf instructeurs op waarbij we gebruik maken van onze kennis als fysiotherapeut en daarbij assistentie krijgen van de arts die voor ons werkt. Het is erg gemakkelijk om een lading gediplomeerde instructeurs uit het buitenland te halen. Ze zijn zo te krijgen en willen graag komen. Maar we willen per sé met onze eigen mensen werken. Het afgelopen weekend hebben we b.v. alle instructeurs bij elkaar gehad om het hele programma door te nemen.

Volgend jaar krijgen we een nog een Antilliaanse in dienst die gediplomeerd 'fitness-instructor' is. Wat we nu hebben is een heel goed gemotiveerde en gezellige groep werknemers'.

Binnenkort wordt ook het dakterras geopend, dat vooral in de middaguren een prachtig uitzicht biedt op de zee en het binnenwater, als je tenminste niet richting KAE kijkt, waar achter monsterlijke turbines en roetspugende schoorstenen roestige onderdelen en afdankertjes zijn opgestapeld.

Het hele Rif-gebied had een prachtig recreatie-gebied kunnen worden, vanaf het Brionplein tot Piscadera als men in het verleden bij de ruimtelijke ordening hiermee rekening had gehouden. Wie weet wordt het in de toekomst toch nog wat. Rudolf de Wit is een van de personen die hier graag aan wil meewerken, al verzekert hij ons bij het afscheid dat hij niet van plan is een project-ontwikkelaar te worden, maar liever acupuncturist wil blijven.

IN DIT NUMMER van Ñapa :

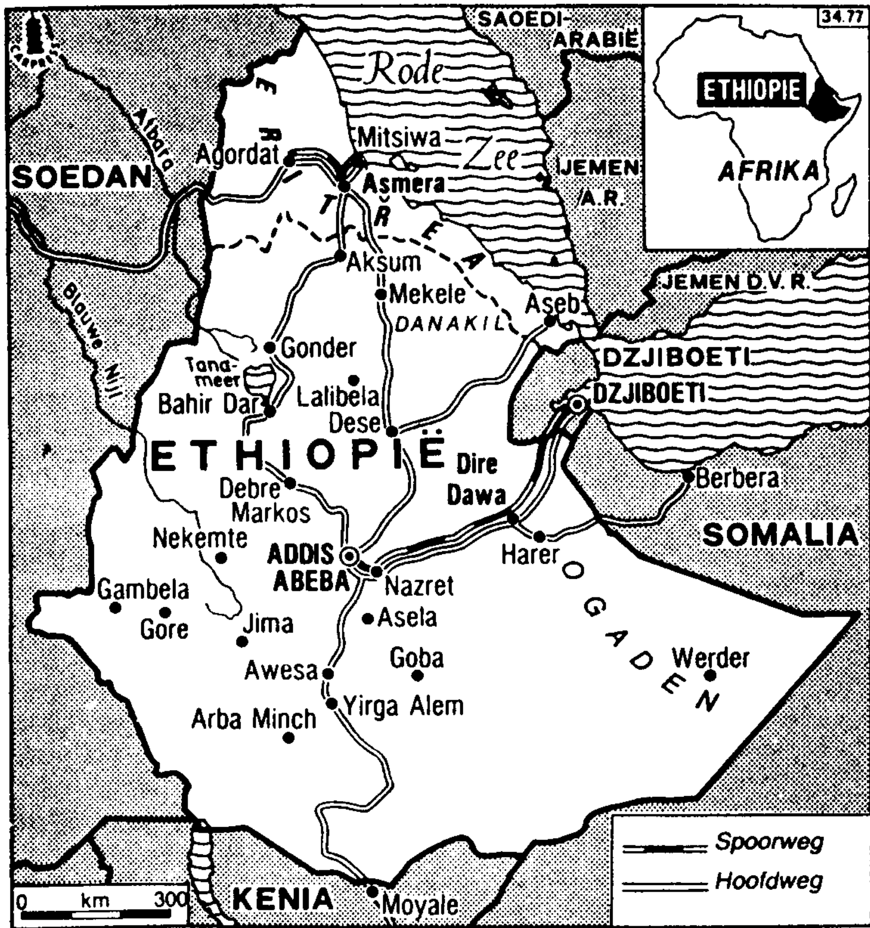
ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Solange Isselt**

Regering ruimt restanten van oorlog op

Etiopiërs zien na jaren weer toekomst in hun land

DEN HAAG - De Etiopische opstandelingen die in juli van dit jaar de macht grepen hebben ambitieuze plannen. De nieuwe regering wil vooral de verwoestende gevolgen van de jaren durende burgeroorlog ongedaan maken. Zo zullen er binnen twee jaar vrije verkiezingen gehouden worden en zijn er plannen voor het herstel van de landbouw en de liberalisering van de economie. Een Etiopische delegatie onder leiding van minister Wolde Dima Negewo van informatie bezocht vorige week Den Haag om het nieuwe beleid uiteen te zetten.

"Voor het eerst in jaren heerst er vrede in Etiopië en vrede is belangrijk voor de toekomst van ons land", zei Negewo op een persconferentie. "Wij geloven dat er al enorme vooruitgang geboekt is. Maar ondanks onze goede bedoelingen is deze gigantische taak te groot voor ons. Wij hebben de hulp van de internationale gemeenschap nodig". De delegatie van de Etiopische regering doet deze week België en Nederland aan om de regeringen en de Europese gemeenschap steun te vragen voor haar beleid. "We moeten een goede basis leggen voor de toekomst zodat wij de steeds terugkerende hongersnood kunnen verzachten", legde Negewo uit. "Anders blijven wij afhankelijk van ontwikkelingshulp en dat brengt ons nergens". De opstandelingen van het Etiopisch revolutionair democratisch volksfront die in juli, na een offensief rond de hoofdstad Addis Abeba de marxistische dictator Mengistu Haile Mariam verdreven, zijn voortvarend begonnen. Zo belegden zij met 26 bevrijdingsbewegingen en politieke organisaties een nationale conferentie.

Tijdens deze bijeenkomst werd besloten dat de weerspannige provincie Eritrea, waar het Eritrees verzet vele jaren vocht voor onafhankelijkheid, zich af mag scheiden van Etiopië. Voorwaarde was wel dat Etiopië dan vrije toegang krijgt tot de belangrijke Eritrese havenstad Assab. "De vorige twee regeringen hebben geprobeerd door onderdrukking Eritrea in de hand te houden", vertelde Negewo. "De militaire oplossing werkte niet, het leger van Mengistu is er zelfs verslagen. Nu is er een onafhankelijke Eritrese regering die over twee jaar een referendum zal organiseren over de vraag of Eritrea zelfstandig moet worden".

Tijdens de conferentie riepen de organisaties ook een 87 leden tellende raad van vertegenwoordigers in het leven, waar alle bewegingen in opgenomen zijn. "Deze raad is een soort overgangsparlement", verklaarde Negewo. Verder werd een interimregering gevormd die Etiopië binnen twee jaar naar vrije verkiezingen moet leiden. "In Etiopië zijn nog nooit vrije verkiezingen gehouden", aldus de minister. "Onder de keizer was er een soort kamer van afgevaardigden waarvan de leden op persoonlijke titel werden gekozen en Mengistu organiseerde in 1987 nog verkiezingen voor de Nationale vergadering. Maar alle kandidaten waren lid van een partij, dat noem ik geen vrije verkiezingen".

Voor de verkiezingen van 1993 zal een nieuwe grondwet worden geformuleerd die goedgekeurd moet worden door een grondwetgevende vergadering. De mensen die daarin zitting hebben worden binnen een jaar in vrije verkiezingen gekozen. "Dat is allemaal vastgelegd in het handvest dat tijdens de nationale conferentie werd goedgekeurd", verklaarde Negewo. Behalve het organiseren van al die verkiezingen, - binnen drie maanden moeten er op plaatselijk niveau al regionale raden gekozen worden - heeft de regering de handen vol aan de wederopbouw van het land. Zo is de landbouw verwoest. "in het zaaiseizoen dit voorjaar was de oorlog op zijn hevigst en dus is er nauwelijks gezaaid. Daarbij komen dan nog de droogte en de duizenden daklozen en vluchtelingen", verzuchtte Negewo. "het is duidelijk dat wij een enorm voedseltekort hebben. De FAO heeft becijferd dat zeven tot acht miljoen mensen met hongersnood bedreigd worden. Er is een grote hulpoperatie nodig". Ook de economie moet weer op poten gezet worden. Onder Mengistu bepaalde de staat grotendeels de handel en de im- en export. "De staatsinvloed moet teruggedrongen worden. De staat moet regulerend optreden", vond Negewo. "De handel moet volledig geliberaliseerd worden".

Op korte termijn vraagt vooral het probleem van de gedemobiliseerde militairen nog de aandacht. In totaal zullen er zo'n 300.000 ontslagen worden. Voor hen is geen werk en nauwelijks opvang. Nu al lopen honderden ex-militairen in vodden bedelend door Addis Abeba. "Er zijn 80.000 militairen gedemobiliseerd. Dat waren degenen die korter dan een jaar in dienst waren, die konden het makkelijkst naar huis terug", zei de minister. Ondanks alle problemen die de regering het hoofd moet bieden is er volgens Newego al veel bereikt. "In Addis Abeba heerst een sfeer van vrijheid. De mensen durven weer te praten, de onderdrukking is weg. Zij betogen zelfs tegen de regering", zei hij met een glimlach. "Maar dat is goed, daardoor gaan wij onszelf niet overschatten".

Brandstof op bon op Cuba

■ *HAVANA - Petroleum evenals andere brandstoffen is op Cuba op de bon. Alleen om ermee te koken kan men ervoor in aanmerking komen. Desondanks moet men er wel voor in de rij staan. Hardere maatregelen liggen in het vooruitzicht. Het openbaar vervoer gaat zijn dienstverlening volgend jaar bij voorbeeld verminderen.*

ISS bestudeert probleem in Nederland

Mislukken interculturele huwelijken baart zorgen

DEN HAAG - Huwelijken tussen mensen van verschillende nationaliteit en van verschillende cultuur komen steeds meer voor. Geregeld leiden dergelijke relaties tot problemen, die de partners niet zien aankomen en veelal ook niet aankunnen. Het verschijnsel 'interculturele huwelijken' stond onlangs centraal op een in het Nederlandse Kijkduin georganiseerde conferentie van de stichting International Social Service, afdeling Nederland (ISS-Nederland).

Het seminar besteedde vooral aandacht aan de problemen met de kinderen. Met name het thema kinderontvoering, het vraagstuk van gezag en omgang in geval van echtscheiding, en de rol van de internationale conventies met betrekking tot kinderontvoering. Herhaaldelijk groeien problemen in de zogenoemde interculturele relaties waaruit kinderen voortkomen, uit tot enorme drama's.

ISLAM

Kinderen worden door een van de twee partners - soms met geweld - weggehaald bij de ander. De alleen achterblijvende, Nederlandse partner moet soms jarenlang - en vaak onverrichterzake - met buitenlandse instanties en autoriteiten in de slag om de kinderen terug te krijgen.

De grootste problemen geven de landen in de islamitische wereld, natuurlijk in de eerste plaats Marokko en Turkije, omdat vanuit die landen veel inwoners naar Nederland zijn getrokken. Vooral Nederlandse vrouwen die met een Noordafrikaan zijn getrouwd, en waarbij na slepende huwelijksproblemen de man met de kinderen naar zijn vaderland is vertrokken, stoten op grote moeilijkheden. Het is voor een vrouw nauwelijks mogelijk om in deze door islamitisch recht en dus door mannen gedomineerde maatschappijen ook maar de kinderen te mogen bezoeken.

Het ISS blijkt in veel van dergelijke gevallen een belangrijk aanspreekpunt te zijn. De stichting is in Nederland "de enige organisatie die internationaal maatschappelijk werk verricht", aldus directeur ISS-Nederland P.C.T.M. van Eeuwijk. Behalve in Nederland zijn er in nog vijftien andere landen - vooral in Europa, maar ook in Australië, Canada, de Verenigde Staten en Hongkong - ISS-kantoren gevestigd.

De onderlinge contacten en de correspondenten in meer dan honderd landen, ook in de islamitische wereld, bieden ISS-Nederland een ruim netwerk over de gehele wereld. Verder is er in Genève een internationaal secretariaat, dat de contacten verzorgt met de internationale organisaties. Naast de problemen die kunnen voortkomen uit de interculturele huwelijken, krijgt ISS-Nederland nog tal van andere kwesties op het bord. ISS levert hulp aan vluchtelingen, asielzoekers, en helpt bij het verkrijgen van verblijfsvergunningen. De meeste tijd - en dat neemt nog steeds toe - besteedt ISS-Nederland aan verzoeken van adoptiekinderen om te helpen bij het opsporen van hun oorspronkelijke ouders in het buitenland. ISS beschikt over massa's oude dossiers van adoptiekinderen, die de stichting in de jaren vijftig en zestig heeft helpen plaatsen.

BEVRIJDINGSKINDEREN

"Maar we bieden ook steun aan Canadese bevrijdingskinderen, die op zoek zijn naar hun vader, en helpen we oudere, bijvoorbeeld naar Australië geëmigreerde Nederlanders met de terugkeer naar hun geboorteland. Het komt veel voor dat geëmigreerden, naarmate de jaren stijgen, steeds liever naar het land van herkomst terugwillen", vertelt Van Eeuwijk. "Dienstverlening op individuele basis met 65 jaar ervaring", luidt de begeleidende ISS-toelichting op het seminar. ISS wil met haar seminar niet het aangaan van een relatie met iemand van een andere nationaliteit of cultuur afraden. Maar het is duidelijk dat het aantal problemen waarmee ISS-Nederland in aanraking komt toeneemt en daarvoor past bijstelling van de strategie.

In 1988 hadden 370 van de 950 kwesties die ISS- Nederland kon behandelen, betrekking op grensoverschrijdende problemen met kinderen. In 1989 ging het om een aantal van 489 op een totaal van 984. Over 1990 zijn nog geen cijfers beschikbaar. Bij een kwart van alle gevallen ging het om problemen waarbij mediterranen, Noordafrikanen, Surinamers of Antillianen waren betrokken.

Het doel van het seminar is in de eerste plaats om met vertegenwoordigers van de zusterorganisaties en de correspondenten kennis, gedachten, ervaring en werkmethoden uit te wisselen, "met name met de deskundigen uit die landen waar we in de dagelijkse praktijk het meeste contact mee hebben", zegt Van Eeuwijk. Ook ISS-correspondenten uit Marokko, Turkije en Tunesië komen naar Kijkduin. Hoe verschillend het er per land aan toe kan gaan is bij voorbeeld zichtbaar in het geval van adoptie. "In Nederland zal een aspirant-ouder bij adoptie worden beoordeeld op zijn sociale leven. In Noord-Afrika en Turkije wordt in de eerste plaats gekeken naar het loonstrookje." Het is volgens haar van groot belang inzicht te krijgen in dergelijke normverschillen.

SAMENWERKING

ISS-Nederland richt zich bovendien met de conferentie op hulpverlenende instanties in Nederland, die voor de kinderbescherming en het algemeen maatschappelijk werk op het oog. Die samenwerking kan bijvoorbeeld in de vorm van door het ISS georganiseerde cursussen waarin een belangrijk deel van de "schat van informatie, die wij in huis hebben", wordt overgedragen. Naar het sterke voorbeeld van de zusterorganisaties in Groot-Brittannië en Griekenland wil ISS-Nederland naast het oplossen van problemen meer gaan doen aan preventie en voorlichting, tot nu toe slechts een bijprodukt van de reguliere activiteiten. Die voorlichting moet het door het ISS gesignaleerde manco aan kennis bij de partners in gemengde relaties tegengaan.

Daarbij hoopt Van Eeuwijk op nog meer ondersteuning van de overheid. Driekwart van de begroting van ISS-Nederland wordt gedekt door subsidie van de ministeries van Justitie en WVC.

Opluchting over niet-zaligverklaring Isabella

Joden waren eeuwenlang niet welkom in Spanje

MADRID - De conferentie over het Midden-Oosten in Madrid vond plaats in een land waar joden en moslims eeuwen niet welkom waren.

In 1492 vaardigden koning Ferdinand, bijgenaamd *de katholieke*, en diens vrouw Isabella het edict uit waarbij alle joden zich tot het katholicisme moesten bekeren of anders het land verlaten. De jood die zich niet liet bekeren of die het waagde naar Spanje terug te keren, kon met de dood worden gestraft. Deze maatregel was in de jaren '80 van deze eeuw nog altijd van kracht, hoewel hij niet meer werd toegepast. Ook de Moren, waaraan Granada onder meer het Alhambra dankt, werden in 1492 uit Spanje verdreven.

WOEDE

Tot grote woede van de joodse gemeenschap in de wereld bestond tot voor kort de dreiging dat paus Johannes Paulus II volgend jaar Isabella zalig zou verklaren. Vooral conservatieven in de Spaanse rooms-katholieke kerk drongen erop aan dat Isabella zou worden geëerd voor haar bijdrage aan de kerstening van Europa en Amerika. Indirect is aan Ferdinand en Isabella de 'ontdekking' van Amerika te danken omdat zij Columbus erop uit stuurden om een nieuwe vaarweg naar Indië te beproeven. Tot opluchting van de joden besloot het Vaticaan in april dit jaar de procedure voor de zaligverklaring van Isabella te staken. De 28 dikke boekwerken vol documenten die moeten aantonen dat ze over de noodzakelijke deugden beschikte, kregen een plaats in de kelders van het Vaticaan, waar wel meer zaligverklaringsprocedures een voortijdig einde hebben gevonden. Het Vaticaan gaf officieel als reden dat er geen wonder aan de koningin kon worden toegeschreven. Maar in het Vaticaan is er ook voldoende diplomatieke ervaring om te beseffen dat de relatie met de joden, toch al zwaar belast door de affaire rond het Karmelietessenklooster in Auschwitz, voor lange tijd verstoord zou zijn. Waren er in 1492 in Spanje 600.000 joden, nu wonen er nog 12.000, van wie het grootste deel uit Marokko afkomstig is. Zij zijn van plan volgend jaar het edict van 1492 grootscheeps te herdenken. Op 31 maart 1992 zal koning Juan Carlos de leiders van de verdreven Spaanse en Portugese joden, de zogenoemde 'sefardim', toespreken als een gebaar van boetedoening en verzoening.

HERROEPEN

Het herdenkingscomité heeft de koning gevraagd formeel het edict te herroepen. In 1990 maakte de Spaanse regering al een gebaar aan de joodse bevolking door de sefardim de hoogste staatsonderscheiding, die van de prins van Asturië, toe te kennen. De moeizame verhouding tussen Spanjaarden en joden blijkt onder meer uit het feit dat het tot 1985 duurde voordat de Spaanse joden dezelfde rechten kregen als de rooms-katholieken en de protestanten. De Spaanse regering knoopte een jaar later diplomatieke betrekkingen aan met Israël. Dat was mede te danken aan druk van de landen van de Europese gemeenschap, waarvan Spanje per 1 januari 1986 lid werd.

Berlijns blad: Honecker spoedig terug

BERLIJN - De voormalig communistisch leider van de DDR, Erich Honecker, zal nog voor het einde van november terugkeren in Duitsland. Dit heeft de Duitse minister van Justitie, Klaus Kinkel, verklaard tegenover het dagblad "Berliner Kurier".

"Voor het einde van de maand zullen de misverstanden en de problemen met formaliteiten uit de wereld zijn", zegt Kinkel in het interview met de krant. Het dagblad "Bild Zeitung" meldt maandag op gezag van kringen rond Michail Gorbatsjov dat de Sovjetpresident Honecker niet langer als gast beschouwt. Vorige week al verklaarde de Duitse minister van Defensie dat hij hoopte op een terugkeer van de Oostduitse ex-partijleider voor het bezoek van de Russische president Boris Jeltsin aan Duitsland op 20 november.

UNESCO SPONSOR VAN CARIB ART

Enige Antilliaanse met 'Reinward'-opleiding

Museologe Ruby Eckmeyer zet Caribische expositie op

= door NEL CASIMIRI =

UIT EEN INITIATIEF van Frank Elstak, secretaris van de Nationale UNESCO Commissie van de Nederlandse Antillen, is een groot project gegroeid dat als titel meekreeg Carib Art. De UNESCO, een dochterorganisatie van de Verenigde Naties, is speciaal belast met cultuur, onderwijs, informatie en communicatie, zoals de UNICEF zich bezig houdt met kinderen. In haar culturele programma heeft de UNESCO reizende exposities van kunstverzamelingen uit verschillende regio's, perioden en stijlen. Tot nu toe ontbreekt daarbij echter een expositie over de kunst van het Caribisch gebied. Frank Elstak heeft daarop gewezen en in de UNESCO-vergadering van 1989 in Parijs heeft de Nationale Commissie van de Nederlandse Antillen het project Carib Art ingediend. De vergadering vond dat een goed initiatief en stelde voor de opzet van dit plan meteen 15.000 dollar beschikbaar.

Deze maand zal in het ITC een seminar worden gehouden om de organisatorisch-technische kant van de reizende expositie Carib Art te bespreken en in concrete plannen om te zetten. Daarvoor komen vertegenwoordigers van 35 landen uit de regio bijeen. Frank Elstak zit nu in Parijs om de vergadering van UNESCO van dit jaar bij te wonen, hij komt 11 november terug. De organisatie van Carib Art, althans van het komend seminar ligt grotendeels in handen van Ruby Eckmeyer, die speciaal hiervoor een contract van een jaar heeft gekregen bij het Ministerie van Onderwijs en Cultuur.

RUBY ECKMEYER
...geen erkenning...

EXPOSITIE

'Ik doe het niet alleen, we werken met een groep aan dit project. De leider is Frank Elstak, ik ben coördinatrice en verder werken ook Leon Faneyte en Ruth Lo A Sjoe aan dit project.'

Na het seminar dat gehouden wordt op 18 en 19 november, is de volgende activiteit het organiseren van een expositie van Caribische kunst in het ITC op Curaçao. De streefdatum daarvoor is november 1992. Alle deelnemende landen sturen vier schilderijen of plastische kunstwerken in voor de expositie en een vijfde kan nog erbij gekozen worden door de UNESCO zelf. Van al die kunstwerken zullen reproducties gemaakt worden. Er kan dan op Curaçao tegelijk met de expositie van de originele kunstwerken een expositie worden gehouden van deze reproducties. Die reproducties zullen daarna de reizende Carib Art tentoonstelling worden. Men hoopt ongeveer een jaar later ook een kunsthistorisch boek te produceren over de Caribische kunst. Het is een heel uitgebreid en ambitieus programma. Maar eerst komen de uitgenodigde landen bijeen om die plannen verder uit te werken.

'We hebben 35 landen aangeschreven. Op drie na hebben ze allemaal gereageerd en die reacties waren heel leuk, heel positief. Op de inschrijfformulieren kon men onderaan losse opmerkingen maken en de meeste hebben daarvan gebruik gemaakt om te schrijven hoe goed ze het idee vonden. Er zijn drie landen met wie ik geen contact heb kunnen maken, dat zijn Frans Guyana, de Bahama's en Bermuda. Ik heb van alles geprobeerd. Ook bijvoorbeeld andere landen gebeld, zoals Anguilla en gevraagd of zij soms een contact persoon wisten, maar het lukte niet. Ik heb op Trinidad de ambassade gebeld of zij een ingang wisten. Ook niet. Ik heb op het postkantoor geprobeerd telefoonnummers te vinden. Helaas. Ik kan ze gewoon niet bereiken'.

SEMINAR

Waarom wordt dit seminar georganiseerd?

'In 1989 werd er gesproken over reizende tentoonstellingen in de vergadering van de UNESCO. Er is wel een expositie over Afrika, ook over Zuid-Amerika, maar niet over het Caribisch gebied. Frank Elstak bracht dat naar voren en kreeg daarvoor meteen steun van een paar andere landen uit de regio. Toen kreeg hij de opdracht: 'Zet maar een project op'. Dat werd goedgekeurd en er kwam 15.000 dollar als startgeld. Dat geld is natuurlijk lang niet genoeg om zo'n expositie te organiseren. Het is niet eens dekkend voor dit seminar. Daarom is er ook een bijdrage van het Land. Niet van Curaçao, want voor de UNESCO zijn wij de Nederlandse Antillen.'

De organisatie van dit seminar en vooral van een dergelijke groot opgezette expositie en daarna van de reizende expositie, vraagt veel organisatie-talent maar ook een goede infrastructuur. Twee vertegenwoordigers van UNESCO, Alwin Bully en Karl Graig, beiden van Jamaica, zijn overgekomen om te kijken of Curaçao wat dat betreft wel in staat is iets dergelijks te organiseren. Zij hebben daarover een rapport uitgebracht en dat luidde zeer positief. Het ITC werd als expositie ruimte zeer geschikt gevonden, maar zij betwijfelen wel of Curaçao in staat is de reproducties van hoge kwaliteit te vervaardigen die vereist worden. Daarvoor zal een expert aangetrokken moeten worden, eventueel uit Holland, maar die zal begeleid moeten worden door iemand uit het Caribisch gebied, die op de hoogte is van Caribische kunst en die zal ook de catalogus moeten samenstellen. Hoe de reproductie precies vervaardigd zullen worden is nog niet bekend.

'Dat wordt beslist op het seminar. Er zijn verschillende mogelijkheden. Het kan een foto worden, of een foto op perspex, of posters, of een dia bak. Andere reizende exposities hebben ook nagemaakt werk erbij en een aantal originelen, maar wij willen dat liever niet. Het moet een eenheid worden. De bedoeling is dat wij een betere kwaliteit expositie maken. Sommige van de reizende exposities sturen zomaar een rol papier op. Nee, de reproducties moeten licht zijn - in verband met het transport- en van goede kwaliteit. We studeren er nog op: wat is het beste en wat kunnen we betalen? Ook het educatieve aspect van zo'n reizende expositie is heel belangrijk. We denken bijvoorbeeld ook aan videomateriaal voor de scholen of dia-series, ook voor scholen of buurtcentra of kleinere organisaties. Dat zijn allemaal plannen van ons, maar de andere landen moeten eerst nog van dezelfde mening zijn.

De werkgroepen van het seminar zijn ingedeeld naar taal. Er zijn Nederlandse, Engelse, Spaanse en Franse groepen. Je kunt beter in je eigen taal overleggen en discussiëren. Aan de hand van wat elke groep naar voren brengt worden dan de conclusies getrokken en de besluiten genomen.'

Hoe zit de organisatie in elkaar?

'Het initiatief is gekomen van de UNESCO-afdeling op het Departement van Onderwijs. Wij hebben gekozen voor samenwerking met de OKSNA, met de Dienst Cultuur en met de Akademia di Arte. Er zitten dus mensen in de organisatie die bij een van die instellingen werken. We werken met instanties, niet met individuelen. We hebben ook verschillende verzoeken binnen gekregen van mensen die als vrijwilliger mee willen werken. Graag natuurlijk. Zij helpen ons gedurende het seminar, maar ze zitten niet in de organisatie en zijn geen deelnemer aan het seminar. Naar mijn mening werkt het zo heel goed. De mensen die meewerken doen dat vanuit hun baan. Vrijwilligers zeggen vaak af, hebben het te druk of kunnen dingen moeilijk combineren. Bij ons is iedereen gebleven van het begin af aan.'

GEEN BAAN

Hoe bent u zelf bij deze organisatie terechtgekomen?

'Ik ben speciaal voor dit project aangenomen. Ik heb museologie gestudeerd, een HBO-opleiding. Ik ben nu twee jaar terug op Curaçao en ik heb overal gesolliciteerd maar niemand kent die opleiding hier. Via vrijwilligerswerk, en het organiseren van de expositie over de Federatie Antilliaanse Jeugdzorg, heeft men me leren kennen. Iedereen wil wel gebruik maken van wat ik kan, maar niemand wil ervoor betalen. Ik ben de enige Antilliaanse die deze opleiding heeft gedaan. Na mij zijn er nog twee Arubanen aan begonnen maar die hebben de cursus niet afgemaakt. En sindsdien niemand meer. Die opleiding kun je maar op een plaats in Nederland volgen, aan de Reinward Academie in Leiden. Alle musea die mensen nodig hebben om een bepaald project op te zetten, vragen aan die school naar namen van specialisten op dat gebied in de regio. Toen het postkantoor hier een postmuseum wilde gaan opzetten en daarvoor hulp vroeg in Nederland hebben ze mijn naam doorgekregen. Dat is ook bij Stinapa gebeurd toen ze hulp vroegen bij het Zoölogisch Instituut in Amsterdam. Maar ze hebben geen subsidie genoeg om een professionele kracht te betalen.

Ik ben afgestudeerd in de richting Cultureel Bedrijfsbeheer. Toen de directeur van het Postmuseum in Nederland hier was, vroeg hij waarom ze iemand uit Nederland lieten overkomen terwijl ze voor de opzet en organisatie iemand van hier hebben. Als het nu in een latere fase was, i.v.m. met conservatie o.i.d. zou het wat anders zijn. Maar ja, ook daar was geen geld. Nu kan ik er om lachen, maar als je al een jaar zonder werk zit, is zo iets echt vreselijk. Men gaat ervan uit dat cultuur altijd gratis is. Dat je daarvoor geen professional nodig hebt, dat iedereen een expositie kan opzetten. Daar heb je geen opleiding voor nodig, dat doe je gewoon even.'

Het lukte Ruby niet een baan te vinden.

'Ik kreeg nergens een ingang. Vóor de museumopleiding heb ik de lerarenopleiding textiel en handvaardigheid gedaan. Toen ik klaar was, wilde ik graag terug naar Aruba, maar daar was geen vacature. Toen besloot ik verder te studeren. Maar welke kant uit? Er zijn al zoveel studenten die onderwijskunde of pedagogie studeren. Ik hoorde toevallig van deze opleiding van een van mijn leraren, een docent kunstgeschiedenis. Ik ben de enige Antilliaan die de opleiding heeft afgemaakt. Het probleem is dat je een grote voorkennis moet hebben op het gebied van de kunstgeschiedenis, en daarnaast verwacht men ook kennis van de Nederlandse politiek, bijvoorbeeld van de standpunten van het ministerie over allerlei zaken op kunstgebied, je moet het beleid kunnen volgen. En daardoor zijn de andere Arubaanse studenten afgevallen. Ik had het geluk van mijn vooropleiding en was daardoor met verschillende dingen bekend.'

En hoe zit het met het muntenmuseum?

'Daarvoor heeft men twee mensen van de Bank van de Nederlandse Antillen zelf een cursus laten volgen. Ik ben nu twee jaar terug en ik heb het gevoel dat ik niet serieus word genomen. Dat mijn opleiding niet serieus wordt genomen. In Nederland is het allemaal al een feit. Elke keer als een instantie hier hulp vraagt voor een project worden ze verwezen naar de Reinward Akademie. Die geven dan mijn naam door, zeggen dat ik er ben. In Europa is de Reinward Akademie de enige HBO-opleiding die theorie en praktijk met elkaar combineert. In Europa is de akademie overal bekend en erkend. We reisden door heel Europa om musea te bezichtigen. Ze vragen naar ons voor workshops, ook uit bijvoorbeeld Kenia en laatst nog uit Ecuador. Het is de houding hier op Curaçao: Voor cultuur heb je geen professionals nodig. Ik heb niets tegen vrijwilligers. Je hebt ze ook nodig. Maar ze hebben het vaak te druk. Of ze kunnen zaken niet combineren. De reactie van de FAJ was heel anders. Dat ging om een expositie over de 40 organisaties die bij hen zijn aangesloten. Zij wilden wel betalen. Zij zagen wel in dat je met betaalde krachten moet werken.'

ART OF THE CARIBBEAN

PLANNEN

Nu hebt u werk voor een jaar?

'Dit jaar moet het seminar georganiseerd worden. Volgend jaar, als alle landen ermee akkoord gaan dat Carib Art er komt, de expositie in het ITC met de reizende collectie. Daarbij komt het werk aan de catalogus, het zakelijk werk, de informatie, de foto's, e.d. En daarna is het de bedoeling dat we aan een kunsthistorisch boek gaan werken. De UNESCO heeft ook een afdeling Art Albums. Dat is een speciale afdeling, gespecialiseerd in kunsthistorische boeken. Er moet een goed kunsthistorisch boek komen van het Caribisch gebied. Er zijn wel zulke boeken over de Engelssprekende eilanden en er is wel literatuur over Haïti. Maar in geen van die boeken zijn de Nederlandse Antillen ooit genoemd. Ook de Spaanssprekende eilanden niet. Alleen de Engelssprekende eilanden en Haiti.

Maar voor we met een boek kunnen beginnen, moet er veel gedaan worden, zoals onderzoek en overleg naar wat erin moet. Het bij elkaar zoeken van de gegevens. Het zal niet makkelijk zijn. Waar moet je beginnen? Het eind weet je. Maar het begin? Moet je al voor Columbus beginnen, of liever na Columbus? Voor de Engelse overheersing of voor de Nederlandse (bij de N.A.)? Een eerste doelstelling is wel van alle fases dat we echt over kunst praten. Er heerst daarover nogal wat verwarring. Het algemene publiek weet niet het verschil tussen handvaardigheid en kunst of tussen volkskunst en kunst. Het doel van de tentoonstelling is dan ook de hedendaagse kunst te laten zien.'

Wie zal de vier kunstwerken per land selecteren?

'Dat doen wij niet. Elk land vormt een eigen jury en die jury maakt de selectie. Om te voorkomen dat er i.v.m. met politieke voorkeuren o.i.d. er aan een selectie een belangrijke kunstenaar ontbreekt, heeft de UNESCO het recht een kunstwerk per land zelf aan te wijzen.'

U werkt samen met de organisatoren van de GALA ART expositie van de MCB?

'Voor het seminar hebben we de regeringen benaderd, en ze gevraagd mensen te sturen voor de organisatorisch-technische kant. Niet dus de mensen op kunstgebied. De reacties tot nu toe zijn heel positief. Zo schreef Barbados meteen dat ze heel graag die reizende expositie willen hebben maar dat ze het graag een jaar van tevoren willen weten in verband met inpassing in hun programma. Iemand anders belde en vroeg of wij hun inschrijfformulier wel gehad hadden. Daarbij werd meteen gevraagd of ze ook een paper konden inleveren voor het seminar. Dat paper hadden ze al geschreven!

Uit Santo Domingo komt een journalist. Die heeft al een publicatie over ons gemaakt. Ons seminar valt samen met de expositie van Maduro en Curiel's Bank. We hebben besloten samen ook de publiciteit te verzorgen. Zij nodigen o.a. critici uit vanuit de hele regio. Dat geeft ons ook meteen publiciteit. En onze bezoekers van het seminar kunnen die tentoonstelling bekijken. Soms loopt het een beetje door de war. Zo heeft Trade Winds ons om dia's gevraagd voor het lentenummer van 1992. Dat geven wij dan weer door aan Henny Blok die de MCB-tentoonstelling organiseert. En zij kreeg weer een fax van iemand uit Miami die informatie over het seminar wilde hebben.

Gloria Mark Gordon, die zelf ook een tentoonstelling over Caribische kunst heeft georganiseerd, 'Contemporary Caribbean Art', komt en zij neemt meteen een filmmaker mee. De belangstelling is echt heel groot. Je ziet hoe serieus kunst genomen wordt in andere landen. Het is daar een zaak van net zo groot belang als bijvoorbeeld onderwijs. Zo wordt er ook over gesproken. We hebben ook als doel het bereiken van

Vervolg op pag. 4

NAPA
ZATERDAG 9 NOVEMBER 1991

■—*Af en toe maakt Steve Boom in zijn jeep een rondje over het terrein bij Blauwbaai, om het overzicht te houden. Waar nu het stof nog opstuift achter de auto staan binnen twee jaar een hotel, talloze appartementen en een golfbaan.*

■— *De oude steenbrekerij is weer in ere hersteld om grint te malen als ondergrond voor de wegen van het project. In de toekomst wordt het misschien een bezienswaardigheid voor de toeristen.*

MEER DAN 20.000 PLANTEN GEKWEEKT OP BLAUW

'Teveel verhalen over dingen die niet doorgaan'

Steve Boom ziet Curasol-project helemaal voor zich

"Hier zie je twee waterpartijen waar een weg overheen loopt en dan daar verderop is de golfcourse." Het Curasol-project te Blauwbaai staat Steve Boom al levendig voor de geest. In werkelijkheid strekken kale heuvels zich uit in de richting van de zee en priemen er hier en daar wat cactussen in de lucht die verzadigd is van stof. Slechts de uitgezette wegen en kavels in het zand verwijzen naar een toekomstig resort project.
Een ontwikkelaar moet geloven in zijn project, keihard werken en zich er honderd procent voor inzetten, anders wordt het niets, meent Steve Boom die in april jongstleden zijn plannen ontvouwde voor het publiek. In het landhuis, dat tijdelijk dient als kantoor en later als clubhuis voor golfende toeristen, hangen de toekomstplannen ingelijst.

= door Jacoline Steegstra =

Te Blauwbaai komt een hotel, er wordt een golfcourse aangelegd, het terrein wordt verkaveld om er huurwoningen neer te zetten en er komt ruimte voor een shoppingcenter. Ook de landscaping kreeg meteen een plaats in de tekeningen van Boom.

Inmiddels een half jaar later, is de projectontwikkelaar nog steeds standvastig in zijn plannen: die wegen, die liggen er al geasfalteerd, nog vóór december als het een beetje meezit. Tegen die tijd moet ook de hele infrastructuur, inclusief kabels en leidingen, voor de eerste woonwijk zijn aangelegd. "Van de eerste vijftig kavels is in ieder geval de helft verkocht. Het had meer kunnen zijn, maar we zijn tevreden."

De woonwijk wordt bebouwd met stenen huisjes en er komen straten met daarlangs betegelde trottoirs en fietspaden. "Het moet een beetje luxe zijn, stijlvol met tuinmuren die in natuursteen worden uitgevoerd, een beetje anders dan we op Curaçao gewoon zijn. De toekomstige bewoners moeten ook voldoen aan stringente regels; bij de bouw moeten ze rekening houden met architectuur, ze mogen geen hinder veroorzaken voor anderen, bij voorbeeld door de was op te hangen in het zicht van de buren of er in de tuin autowrakken op na te houden."

Rijdend in zijn jeep, lijkt Steve Boom een beter vat te hebben op zijn plannen; de prille aanzet tot de wegen ligt vastgegroefd in de bulldozerpaden over de heuvels. We rijden richting plantenkwekerij:

"Momenteel houden we meer dan twintigduizend planten, zoals palmen en struikachtigen. Het is ook de bedoeling dat er lokale planten worden uitgezet, zoals de kenepa de mahokboom of de wayaca, maar we wachten nog even met het kweken daarvan. De lokale droogte-resistente planten hebben lange wortels die in een pot zouden verstikken", zo weet Boom via zijn relaties van de dienst Landbouw Veeteelt en Visserij. "Daarom wachten we een aantal maanden." De irrigatie zal deels door Curasol zelf worden verzorgd en deels door de waterzuiveringsinstallatie Klein Hofje.

SHOPPINGCENTER

Grenzend aan de weg naar Boca Samí staat over twee jaar een shoppingcentrum. "De winkelpanden worden verkocht en particulier geëxploiteerd", aldus Boom. "Wel houden we er rekening mee dat ze moeten passen in het kader van het project, daar zullen we richtlijnen voor geven. Het zou goed zijn om hier een botíka te hebben, een supermarket, een schoenenwinkel, kledingzaak, een shop met souvenirs. Ook willen we service kunnen verlenen. Misschien komt er een bankafdeling, een postkantoor en een praktijk voor dokters en tandartsen. Daarnaast willen we twee fastfoodrestaurants en één luxe restaurant."

In 1994, wanneer het hotel er is, moet het shoppingcenter ook gereed zijn, omgeven door waterpartijen die het service-gedeelte scheiden van de verkoop. "We zijn nog niet de markt opgegaan om die panden te verkopen; dat wordt een activiteit voor begin volgend jaar", zo is gepland.

Boom rijdt verder in de richting van een futuristisch plaatje. Tegen een rotswand staat in wit poeder gehuld de oude steenbrekerij, die door de projectontwikkelaar weer in werking is gesteld. "De meeste stenen halen we bij de Betonwarenfabriek Brievengat, maar zelf produceren we grint om te gebruiken als onderlaag voor de wegen. Misschien dat de fabriek later als het project klaar is als bezienswaardigheid kan dienen.

LOBBY

Ineens doemt het einde van het eiland op. Omgeven door rotspunten en wit zand ligt daar de zee, kant en klaar voor toeristisch gebruik. De jeep staat in de lobby van het toekomstige hotel. "Is het niet prachtig? Dit wordt het uitzicht. Het strand van Blauwbaai."

Volgens Boom is er geen sprake van dat hier rotsblokken en puin in zee zijn gestort tijdens de werkzaamheden. "Het is toch de bedoeling dat we duikers aantrekken. Het rif zouden wij echt niet vernielen. Alleen om de '18th hole' voor de golfbaan te verwezenlijken, wordt een kleine uitloper de zee ingelegd. Daarop moet gras komen te groeien."

Steve Boom gelooft in zijn project, omdat hij weet wat zijn inzet is: 16 uur per dag keihard werken. Bedrijven en mensen achter de broek zitten. Af en toe een rondje over het terrein om het overzicht te houden. Maar hoe

■— *Hier houdt het eiland op. Een goddelijk uitzicht op de zee wacht op de goedkeurende blikken in de ogen van toekomstige hotelgasten.*

kan het dat hij slaagt in wat bij Cas Abao bij voorbeeld is mislukt?

"Om een project te laten leven moet een ontwikkelaar lokaal aan de slag gaan, constant bovenop de ontwikkelingen zitten. Het slagen of niet slagen van een project heeft niets met geld te maken, maar met organisatie en marketing. Een ontwikkelaar fungeert als opzichter, hij is een duizendpoot."

Zelf ervaart Boom het als een voordeel dat hij op Curaçao is geboren en getogen: "Dat hoeft niet per se een voordeel te zijn, maar het scheelt wel. Mijn familie woont hier al driehonderd jaar. Daardoor heb je meer voeling met de mensen, je moet met iedereen kunnen communiceren."

Tevens heeft Boom baat bij zijn opleidingen eerst tot civiel ingenieur in Delft en later een studie bedrijfskunde. "Je hebt dan de nodige hoeveelheid aan economie, sociologie en organisatiekunde gehad om met verschillende disciplines te kunnen praten. Je leert ook om je aan te passen, dat moet ook, want wat wij doen is nog nooit eerder gedaan. Dat betekent dat de know-how er soms niet is. Gelukkig is resort heel kneedbaar. Gaandeweg de ontwikkelingen is er nog ruimte voor veranderingen. De eerste vijftig kavels liggen nu vast, maar komt het tot uiting dat de vraag anders ligt, bij voorbeeld naar grotere kavels, dan kan dat. Bij de overheid is het anders; daar wil men zo strak mogelijke regelgeving. Er is communicatie voor nodig om die afstand te overbruggen."

VOORBEELD

Het voorbeeld van een doordouwer binnen de projectontwikkeling is voor Steve Boom, zijn collega Eduardo Halabi. "Hij is een man die dag in dag uit heel consistent bezig is met projectontwikkeling op Curaçao."

"Of dat ruimte laat voor een persoonlijk leven? Jazeker, maar ik moet zeggen, projectontwikkeling is wel heel tijdrovend, hoewel je zestien uur per dag werkt, heb je altijd aan het einde van de dag het gevoel dat je achter alles aanloopt. Het is gewoon keihard werken onder continue stress. Maar als je dat niet doet dan kost het je tijd, geld en je wordt op den duur ongeloofwaardig..."

Volgens Boom worden op Curaçao te veel verhalen verteld over projecten die achteraf toch niet doorgaan. "Het is inderdaad vaak een kwestie van 'wishful thinking', 'too good to be true', een ontwikkelaar moet overtuigd zijn van zichzelf.

"Ik heb mijn vraagtekens bij sommige projecten, maar leg dat niet verkeerd uit. Ik gun ieder zijn project, want hoe meer er mislukken hoe slechter het gaat met Curaçao. Ik hoop niet voor Curaçao dat er sprake is van een rage voor wat betreft projectontwikkeling. Dat zou jammer zijn. Wel is het nú de tijd om er hard aan te werken. Naar mijn smaak verloopt alles veel te langzaam. In de toekomst dreigt bij voorbeeld een land als Cuba als een levensgroot gevaar voor Curaçao. Daarom moeten we nu een bescheiden plekje zien te verwerven op de toeristische markt. Het eiland moet niet een zwaar toeristisch karakter krijgen, maar het toerisme is wel een essentiële pilaar voor de economie."

DATACOMMUNICATIE

Een andere pijler waarop Curaçao moet bouwen is de datacommunicatie, meent Steve Boom, "maar eerst het toerisme. Als we eenmaal goede huisvesting kunnen bieden en scholing, goede restaurants, recreatie en medische voorzieningen, dan is dat een klimaat dat professionelen aantrekt. Die zijn niet bereid om naar een plaats te gaan, waar ze niet kunnen leven. Toerisme kan mijns inziens een aantal dingen op gang brengen, het is de eerste noodzakelijke stap voor Curaçao naar andere ontwikkelingen; je krijgt een betere infrastructuur, meer mogelijkheden tot recreatie en er komt meer geld binnen. Tijdens vakanties wordt meestal veel geld uitgegeven."

Steve Boom vindt het moeilijk een grens aan te geven, waar de toeristische ontwikkelingen moeten stoppen. "Het is noodzakelijk om dan verschillende niveau's te bekijken. Als een aantal projecten tegelijkertijd worden ontwikkeld, is er bij voorbeeld een tekort aan bouwvakkers, zoals timmerlieden en tegelzetters. Je moet eerst kijken hoeveel projecten Curaçao kan dragen en vervolgens: wat heeft Curaçao aan werkgelegenheid te bieden?

De werkloosheid en de grote hoeveelheid aan ongeschoolde jongeren, verdonkeren het toekomstperspectief voor Steve Boom. Volgens hem wordt dat echt een probleem. "Ik zal voor het Curasol-project zoveel mogelijk Antillianen in dienst nemen, maar daar waar de vacatures niet vervuld kunnen worden, komen er buitenlandse krachten. Ik vind dat alleen maar goed, omdat Antillianen een hoop kunnen leren van buitenlanders. Vroeger sloot Curaçao zich altijd op in een isolement, terwijl het beter is om zoveel mogelijk uitwisseling van kennis te hebben. Ik vind het ook alleen maar gunstig dat zoveel mogelijk Antillianen naar het buitenland gaan om daar te studeren en ervaring op te doen.

Terwijl Boom zijn jeep terugschakelt en parkeert in de garage bij het landhuis, komt er net een man aanlopen over de zanderige oprit. De volgende afspraak wacht. Voor een projectontwikkelaar is er geen tijd te verliezen.

Ruby Eckmeyer

Vervolg van pag. 3

de internationale media. Niet alleen in het Caribisch gebied, maar ook daarbuiten en dan vooral om de Nederlandse Antillen in the picture te brengen.'

Vele jaren lang is de kunst in de zogenaamde derde wereldlanden vergeten of liever men beschouwde de volkskunst of handvaardigheidsprodukten als 'kunst' uit die gebieden. Kunst uit de derde wereldlanden kwam bijna automatisch terecht in het Tropenmuseum in Amsterdam of in vergelijkbare instituten. Er heerst een groot gebrek aan kennis over hedendaagse kunst in derde wereldlanden, dus niet alleen van het Caribisch gebied. In diverse landen is de laatste jaren daarin een kentering gekomen en heeft men initiatieven genomen om de kunstenaars van niet-westerse afkomst de positie te geven die hun toekomt. Zo zijn er de laatste jaren grote en kleine tentoonstellingen georganiseerd over kunst uit niet-westerse landen. Voorbeelden hiervan zijn de exposities 'Imagen de Mexico' in Frankfurt (1987), 'Latin American Art' in London (1989), 'U-ABC' (Uruguay, Argentinië, Brazilië en Colombia) in Amsterdam (1989), en 'Les Magiciens de la Terre' in Parijs (1989). Een voorbeeld van een expositie uit het Caribisch gebied is de tentoonstelling 'Contemporary Caribbean Art' van Gloria Mark Gordon en 'Caribbean Artists Today' in Philadelphia, een expositie met meer dan 100 werken van veertig kunstenaars uit Anguilla, Barbados, Guyana, Haïti, Trinidad & Tobago en Jamaica. Deze expositie is op dit moment te bezichtigen in Washington D.C. en zal haar derde, internationale, stop hebben in Florence, Italië, begin volgend jaar. Ook staat er nog een seminar op stapel in St. Lucia in april 1992 over 'Managing the Arts for Economic Development'. Dat seminar wordt georganiseerd door Stan Reid van de University of the West Indies in Barbados. Dat seminar gaat over het belang van de kunst voor de toerisme-industrie. Het is een algemeen verschijnsel dat toeristen op het moment meer willen dan alleen zon en zee. Als gevolg hiervan worden de bedrijven zich er ook van bewust dat handel en cultuur een samenspel vormen op promotiegebied.

Er is dus een belangrijke opleving. De belangstelling voor kunst groeit en het is tijd, zo vinden de organisatoren, om de kunst uit het Caribisch gebied te promoten en bekender te maken. Het 19 seminar op 18 en november zal een flinke duw in de goede richting mogelijk maken.

Jean Rouaud: 'De velden van eer'

Indringende beschrijving van een wrede oorlog

= door Carel de Haseth =

VORIG JAAR ging de 'Prix Goncourt', wellicht de belangrijkste en meest prestigieuze literaire prijs in Frankrijk, naar Jean Rouaud voor zijn roman *Les champs d'honneur*. Dit debuut van Rouaud, een boekverkoper in een krantenstalletje in Parijs, verscheen kort geleden in Nederlandse vertaling onder de titel *De velden van eer*. Het boek gaat over een familie uit een plaatsje in het westen van Frankrijk ergens in de buurt van Nantes. Kort achter elkaar komen de grootvader, de vader en een oudtante van de verteller te overlijden. In de eerste twee hoofdstukken worden herinneringen aangehaald aan vooral de grootvader en de tante. De lezer krijgt een schat aan informatie over van te weten, waarbij extra aandacht wordt besteed aan de lelijke eend van opa en het werk dat tante voor de kerk verricht. Tot zover is *De velden van eer* inhoudelijk een misschien wat vlakke familiekroniek en zou het, ware het niet om de vormgeving, niet wezenlijk verschillen van andere romans waarin jeugdherinneringen centraal staan.

Maar dan slaat het verhaal plotseling om als de verteller een oude schoenendoos in handen krijgt, waaruit de voorgeschiedenis van de overledenen gereconstrueerd kan worden. Het blijkt dat de Eerste Wereldoorlog niet ongemerkt aan hen voorbij is gegaan en Rouaud neemt de lezer mee naar de verschrikkingen van de loopgraven, van gifgas, zinloze beschietingen en zinloze charges en laat ons het nodeloos lijden op de 'velden van eer' als het ware aan den lijve ondervinden om aan het eind van het boek de eerder beschreven personages beter te kunnen doorgronden. En zo krijgt de op het eerste gezicht zo onschuldig geschetste geschiedenis een onverwachte diepgang.

TAALBEHEERSING

Hoe bijzonder de opbouw van *De velden van eer* ook is, het is niet in de eerste plaats deze opvallende konstruktie, die het tot een bijzondere roman maken. Veel indringender is de taalbeheersing (voor zover uiteraard daarvan in de vertaling te oordelen is), de rijkdom van Rouaud's proza, die vanaf het allereerste begin de lezer tot verrukking brengt. Het is geen overdrijving te stellen dat maar weinigen zich aan Rouaud zullen kunnen meten. Zo overweldigend, zo rijk, zo mooi, zo vol is zijn proza, dat je jezelf er al spoedig op betrapt zinnen te herlezen, pagina's terug te slaan om opnieuw te beginnen, om nog eens die vloed van woorden over je heen te laten gaan, waarmee Rouaud zijn verhaal vorm geeft, zijn personages tot leven laat komen en vooral ook waarmee hij het landschap en de regen beschrijft.

REGEN

De regen wordt voorafgegaan door tekenen die nooit bedriegen: de westenwind, straf en koel, de meeuwen die zich zeer ver landinwaarts terugtrekken en zich als propjes watten neerzetten op geploegde akkers, 's zomers de zwaluwen, die over de daken van de huizen scheren, oplettend en geruisloos, in de tuinen het gebladerte dat beweegt en ruist in de wind, de kleine ronde blaadjes van de espen in beroering, de mannen die omhoog kijken naar een lucht waarin schapewolkjes drijven...

Deze beschrijving van regen in het eerste hoofdstuk is onschuldig en bijna idyllisch en staat in scherp kontrast met de regen aan het front, zoals die in een van de latere hoofdstukken wordt beschreven: de eindeloze regen die de erfzonde afwast en nog eens afwast, de aarde verandert in een cloaca, de granaattrechters vullen met water waarin de soldaat met zijn zware uitrusting verdrinkt, de regen die ruisend neervalt in de loopgraven, de verschansingen van zand doet instorten, bij de kraag en de schoenen naar binnen sijpelt, de laken van het uniform zwaar maakt en de botten week, die doordringt naar het middelpunt van de aarde, alsof de wereld alleen nog maar een spons was, een hels moeras voor de zielen die lijden. En dit zijn slechts fragmenten van zinnen die vaak een pagina of meer van het boek beslaan. Grandioze zinnen waarmee Rouaud de lezer bespeelt en hem van de ene gemoedstoestand naar de andere dwingt.

En op andere ogenblikken kort Rouaud zijn zinnen in tot afgemeten en bijna staccato impressies, die elk afzonderlijk nauwelijks een gedrukte regel beslaan en weet hij zo toch even indringend zijn boodschap over te brengen of een landschap te schetsen, een emotie onder woorden te brengen. *De velden van eer* is zonder enige twijfel een zeer bijzonder boek, een boek waarvan je hoopt dat er nooit een einde aan zal komen. En als dan toch blijkt dat er een onvermijdelijke laatste pagina is, dan is er nog hoop op meer moois: De velden van eer is door Rouaud aangekondigd als het eerste deel van een trilogie... Het probleem is dan wel, dat je geduld zult moeten hebben tot het volgende deel verschijnt en vertaald wordt. Wat betreft de vertaling kan overigens worden opgemerkt dat je geen moment het gevoel hebt dat het boek oorspronkelijk in een andere taal dan het Nederlands werd geschreven. En dat is beslist een bewijs voor de kundigheid van de vertalers!

Jean Rouaud DE VELDEN VAN EER, Ten Bosch & Van Oorschot, Amsterdam 1991, ISBN 90 5419 0027.

Grootste collectie van nog levende schrijver

De Slegte biedt 1500 werken van Buch aan

AMSTERDAM - Het antiquariaat De Slegte bv in Amsterdam biedt de grootste collectie gepubliceerd en ongepubliceerd werk van een nog levende Nederlandse schrijver aan. Het gaat om de collectie van in totaal vijftienhonderd items van de auteur Boudewijn Buch (1948). Het aangeboden werk, dat varieert van handgeschreven gedichten tot complete getypte romans, heeft een totale verkoopwaarde van honderdduizend gulden.

Antiquaar E. Schneiderberg van De Slegte meent dat het nooit eerder is voorgekomen dat de collectie uit de bibliotheek van de auteur zelf in een keer in de handel wordt gebracht. De eerste contacten tussen de schrijver en de antiquaar over de verkoop vonden een jaar geleden plaats, aldus Scheiderberg.

De complete collectie staat beschreven in de zojuist verschenen catalogus van de Slegte die onder de titel 'De literaire nalatenschap van Boudewijn Buch' is verschenen. Daarin schrijft de auteur tot de verkoop van zijn werk te zijn overgegaan uit weerzin tegen de prijsopdrijverij van "bibliofiele drupjes van zijn werk, en de pseudo-handel in handschriften". Buch neemt in de top tien van meest gewilde en best betaalde levende moderne auteurs de derde plaats in. Gerard Reve en Gerard Komrij staan respectievelijk op de eerste en tweede plaats. In de catalogus zijn ook tien jeugdverzen van de auteur als apart boekje opgenomen. Van de in totaal achthonderd gedichten die in de catalogus zijn beschreven, zijn vijfhonderd nooit eerder gepubliceerd. Het gaat dan vooral om jeugdwerk. Zo bestaat het eerste 'item' uit een collectie van 65 van Buch's vroegste gedichten uit 1965. Een van de gedichten heeft als titel 'Wassenaar' meegekregen, de plaats waar de schrijver zijn jeugd doorbracht. Deze collectie moet 850 gulden opbrengen. Meer dan tien jaar later, in 1976, debuteerde Buch met de dichtenbundel 'Nogal droeve liedjes voor de kleine Gijs'.

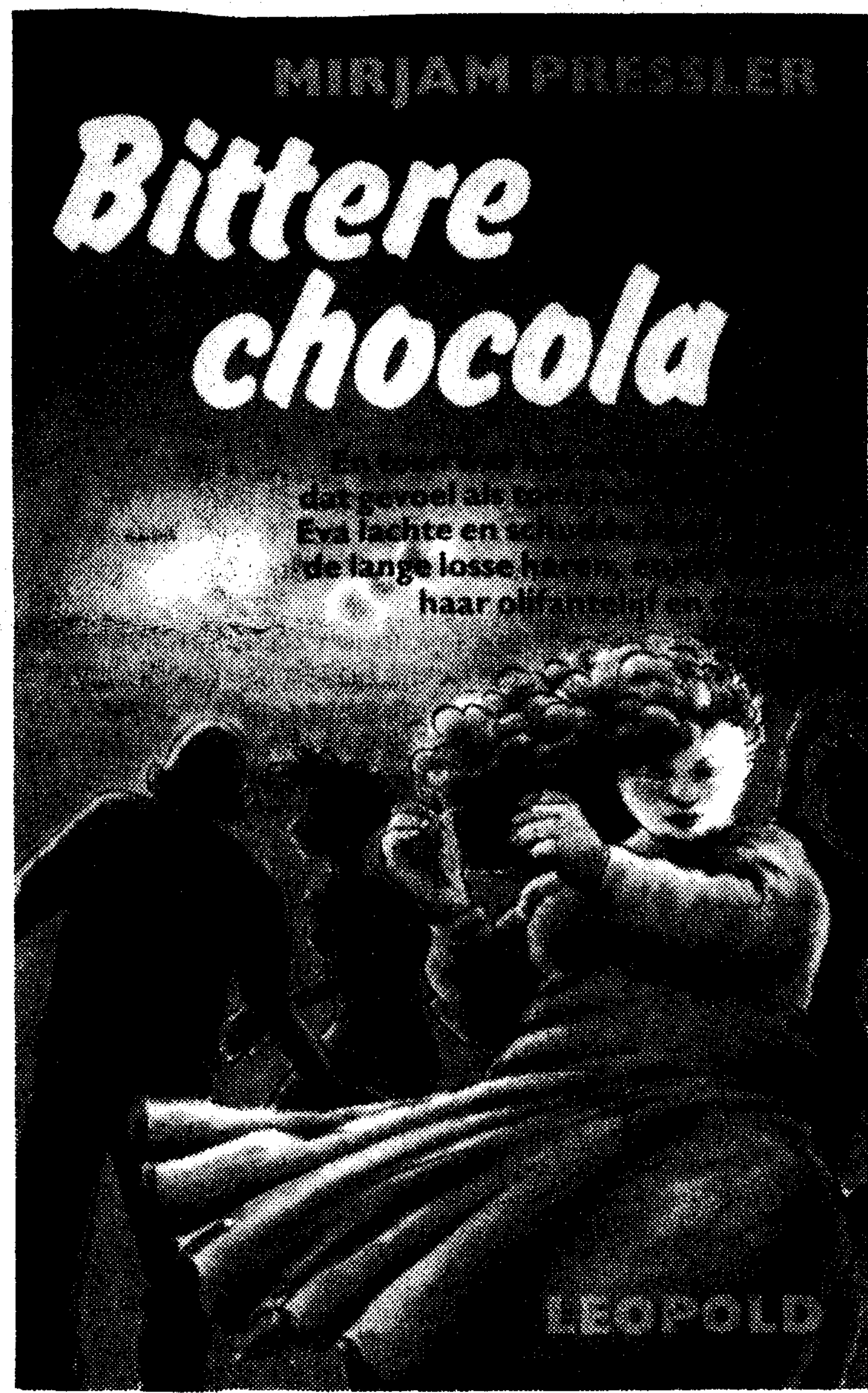
Het aardigste van de collectie vindt Schneiderberg een dichtbundel uit 1967, getiteld 'Vijf gedichten'. Het boekje wordt door hem beschouwd als Buchs debuutbundel. Het boekje, dat Buch als 19-jarige letterlijk met plakband in elkaar zette, is al verkocht voor een bedrag van bijna drieduizend gulden. Aardig is ook een schriftje gedichten dat van commentaar is voorzien door de NCRV-dominee Sipke van der Land, waar Buch poezielessen van kreeg. Het schoolschriftje uit 1968 moet duizend gulden opbrengen. Het duurste 'item' uit de catalogus is het complete originele typoscript van Buchs roman 'De kleine blonde dood', dat in 1985 bij de Arbeiderspers (AP) verscheen. Dit boek, waar ongeveer 100.000 exemplaren van zijn verkocht, geldt als Buchs beste boek. Voor een bedrag van vijfduizend gulden kan dit typoscript van eigenaar wisselen.

Kinderboeken

'Bittere chocola': jeugd op zoek naar zichzelf

= door Nel Casimiri =

BITTERE CHOCOLA is een jeugdboek. Het is geschreven voor de wat oudere tieners, die op zoek zijn naar zichzelf. De hoofdpersoon is Eva. Eva is dik. Haar vader, moeder en broertje zijn dat ook. Maar hun kan het niet schelen. Eva wel. Eva voelt zich onzeker en vaak ongelukkig. Ze heeft het gevoel dat haar klasgenoten haar uitlachen en niet met haar willen omgaan. Dus wat doet ze? Ze eet, om dat nare gevoel kwijt te raken. Ze eet en drinkt lekkere dingen, als zalmslaatjes, vet vlees en veel chocola en cola. Telkens als ze zich onzeker voelt en ongelukkig, en dat gebeurt heel vaak, gaat ze aan het eten. Dat is haar ook door haar moeder aangeleerd. Lekker eten is de beste troost, volgens haar. Als haar vader boos op Eva is, brengt haar moeder haar 's avonds stiekum wat lekkers.

Toch is het leven nog zo slecht niet voor Eva. Op school gaat het goed. En al loopt het met een vriendschap mis, er is een ander meisje dat graag met Eva bevriend wil raken. Als ze het maar toelaat. Als ze het maar kan geloven. Eva kan ook bijna niet geloven dat Michel haar vriend wil worden. En dansen is heerlijk en dat kan ze echt heel goed. Heel langzamerhand krijgt Eva wat zelfvertrouwen, durft ze haar wantrouwen te laten varen. Op het eind van het boek heeft ze geleerd zichzelf zelfs zo ver te accepteren dat ze een spijkerbroek en een blouse koopt en het zelf leuk vindt staan: 'In een donkere plooirok ben je toch niet dunner? Zo ben je nu eenmaal. Je ziet er echt goed uit. Als een zomerdag.'

OP ZOEK

Dit boek van Mirjam Pressler speelt in op de leeftijdsfase van de 13- tot 18-jarigen. De jeugd die op zoek is naar zichzelf. Ze ontdekt haar lichaam, met alle plussen en minpunten, vaak door modeverschijnselen aangegeven en ook haar eigen persoonlijkheid. Een ontdekking die door moet groeien naar een accepteren van zichzelf. Eva vlucht weg in eten, in heel veel eten. Een tamelijk veel voorkomend verschijnsel. Het bevestigt de hekel die ze aan haar eigen lichaam heeft. De ontwikkeling wordt zichtbaar gemaakt door eerst het verlangen naar slanker zijn te laten spelen. Later gaat ze in het geheim een dieet volgen om tenslotte te accepteren dat ze nooit echt slank zal worden. Maar dan durft ze ook openlijk met haar dieetboeken voor de dag te komen en haar moeder te vragen anders te koken, zodat ze in ieder geval het ergste overgewicht kwijt kan raken. Ik denk dat het boek erg herkenbaar is voor opgroeiende meisjes en jongens. Het leest vlot en makkelijk, de zinnen zijn niet te lang en de woordkeus is tamelijk eenvoudig. Het is een boek over problemen, maar die problemen zitten in de eerste plaats in Eva zelf, en dat brengt het boek heel dichtbij, voor elke lezer.

Mirjam Pressler, Bittere Chocola Amsterdam, 1991 2e druk. Leopold. ISBN 90 258 4302 6

Automatisering in dienst van de politie

OP HET VERSCHIJNSEL seriemoord lijken tot dusver vooral de Verenigde Staten het patent te hebben. Het Amerikaanse Federal Bureau of Investigation (FBI) heeft er het afgelopen decennium een heuse politiewetenschap op ontwikkeld: De misdaadanalyse op gedragskundige basis, waarvan het maken van een zogeheten daderprofiel een essentieel onderdeel vormt. In Nederland hebben de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) en de gemeentepolitie Amsterdam een tweemansunit van misdaadanalisten gevormd, die tot taak heeft de in Amerika vergaarde kennis op zaken in Nederland toe te passen. De unit is onlangs operationeel geworden. Directe aanleiding om op de kunst van daderprofilering te gaan studeren was de ontvoeringszaak van G.J. Heijn, eind 1987. In die affaire werd een eerste poging ondernomen, zonder tastbaar resultaat. Dat wilde de politie zich niet nog eens laten overkomen.

= door ANP-verslaggever Peter Elberse =

'Mama' helpt bij het oplossen van misdaden

Rechercheur C. Schippers werkzaam bij de afdeling Ernstige delicten (In de mond de 'moordbrigade', voorlopig omgedoopt tot bureau bijzondere zaken), uitgenodigd zich in het kader van de 'werkgroep profielanalyse' te verdiepen in mogelijkheden tot verbetering. Samen met psycholoog Van den Eshof (38) van de politie ging hij aan de slag.

TWEE JAAR BEZIG

"We wisten uiteraard dat de laatste jaren met daderprofilering bezig was en dat er resultaten geboekt werden", aldus Schippers. "We hebben die resultaten bestudeerd. Vervolgens zijn we diverse klinieken in Nederland langsgegaan, waar gestoorde, gewelddadige misdadigers in het kader van een terbeschikkingstelling verblijven. Onder meer de Mesdag- en Pompekliniek en het Van der Baan centrum hebben een uitvoerig van gedachten gewisseld met forensisch psychologen en psychiaters. We gingen na of daders bepaalde karaktereigenschappen vertonen waar wij als politie iets mee konden. Dat leverde een verrassend positief resultaat op." Schippers merkt op dat de deskundigen aanvankelijk sceptisch tegenover het nieuwe onderzoeksmiddel stonden. Inmiddels zijn er permanente contacten tot stand gebracht. Het team bereidde zich twee jaar lang voor. Terwijl Van den Eshof zich bezighield met de inrichting van de 'thuisbasis', reisde Schippers af naar het zenuwcentrum van de FBI in Quantico, Virginia. Hij verbleef er ruim tien maanden en keerde terug als opgeleid profilist.

CURSUS

De Amsterdamse rechercheur nam deel aan de eerste cursus op internationaal niveau op het gebied van profielanalyse, samen met twee Australiërs, een Canadees en drie Amerikanen. Schippers: "het was een zeer intensief programma. Veel aandacht werd besteed aan zaakvergelijking op basis van gedrag. Verder kwamen alle facetten van het moordonderzoek aan bod, dus niet alleen het profileren. Zo kreeg ik bijvoorbeeld een cursus forensische pathologie, om verwondingen van slachtoffers te kunnen interpreteren. Ook leerde ik om te gaan met stress in dit op zichzelf zware werk." In de eerste drie maanden werd er af en toe een zaak op tafel gelegd die tegen het licht van de praktijk werd gehouden. "In januari kregen we echte, lopende zaken uitgereikt, waarmee we onder supervisie van een FBI-agent aan de slag gingen. Dat waren niet alleen Amerikaanse zaken, maar ook Westeuropese. In Duitsland, Zwitserland en Australië werden een paar ernstige zaken mede door ons toedoen opgelost." De Nederlandse 'profilers' baseren hun bevindingen op het gedrag van de dader dat zij reconstrueren op de plaats van het misdrijf. "Het hele verhaal steunt op waarschijnlijkheden", zegt Schippers. "Je geeft typeringen. Geslacht, leeftijd, ras, opleiding, intelligentieniveau. Of iemand werk heeft en of dat regelmatig dan wel onregelmatig is, of hij dichtbij of ver weg woont, of hij het slachtoffer kende of niet, of hij zich per auto vervoert of niet... De achtergronden bij ons werk worden gevormd door ervaring, instinct, intuïtie, simpele statistieken en gewoon logisch redeneren. En er moet veel gepraat worden - het zijn ten slotte niet de hersenspinsels van een persoon."

Het maken van daderprofielen is een hulpmiddel, benadrukt Schippers. "Het is geen vervanging, maar een aanvulling. Er wordt in beginsel pas gebruik van gemaakt als een zaak volgens de bestaande methoden helemaal is 'uitgerechercheerd'. Ik wacht ook liever even af om het gevaar te vermijden dat de betrokken rechercheurs zich te zeer gaan richten op wat ik zeg. Ik zou het immers best eens bij het verkeerde eind kunnen hebben." De eenheid houdt de Amerikaanse ontwikkelingen goed in de gaten. Schippers wijst op de diepgaande gesprekken die de FBI ten behoeve van hun profielenbestand met veroordeelde moordenaars voert. Daarin wordt de nadruk gelegd op de gedragskundige informatie die de politie in toekomstige onderzoeken kan gebruiken, aldus Schippers. "Bij al die verschillende gevallen zijn er altijd overeenkomsten waar je iets aan hebt." Hij verwacht, als 'police fellow' van de FBI, in de toekomst met enige regelmaat naar Quantico af te reizen om bij te praten. Schippers gaat er niet vanuit dat seriemoordzaken tot de hoofdmoot van zijn werk zullen gaan behoren. De vraag of het in Nederland eigenlijk wel voorkomt, zij het op aanzienlijk kleinere schaal dan in de VS, moet hij echter bevestigend beantwoorden. "Het gedrag, de gruwelijkheden zoals het uit elkaar snijden van lichamen en al die dingen die de verbeelding te boven gaan - je komt het hier ook tegen. Gelukkig zijn wij in Nederland zover dat de media het niet breed uitmeten." Drukker zal het worden op het terrein van brandstichting en seriele verkrachting. De meeste verkrachters die het op hen onbekende slachtoffers hebben voorzien 'laten het niet bij een keer', aldus Schippers. "Het kan drie keer zijn, maar ook 45 keer." Hij acht het van groot belang dat de diverse politiekorpsen de onderlinge communicatie intensiveren om dergelijke zaken doeltreffender te kunnen aanpakken. Het samenwerkingsverband dat de CRI en de Amsterdamse politie zijn aangegaan krijgt twee jaar de kans. Behalve het vergroten van de kennis en de ervaring van de twee misdaadanalisten, zal er meegewerkt worden aan de ontwikkeling van een volwassen computersysteem, genaamd Mama (Misdaad analyse middels automatisering).

Bruiloft op Aruba

= door Nel de Jong =

KABOUTER BRR, Poetsje en Pinkie waren al de hele week op Aruba. Chogo de uil zou gaan trouwen en een groot feest geven. En de kaboutertjes waren gekomen om alles voor de bruiloft in orde te maken. Poetsje stond met een doek om haar hoofd en een grote schort voor de ene taart na de andere te bakken. Pinkie hielp haar met beslag maken. En de muisjes en hagedisjes uit de buurt bedelden om stukjes dadel en rozijntjes. Kabouter Brr schreef kaartjes voor alle dieren van de mondi.

"Kijk", zei hij tegen Chogo de uil, "Als jij die nu aan de dieren uitdeelt, dan weten ze precies, wanneer de bruiloft is en waar ze heen moeten". "Wel wel", zei Chogo verrast, "Is dat even slim bedacht. Geef maar hier, dan ga ik ze dadelijk rondbrengen". En met de kaartjes in zijn poot vloog de uil de mondi in.

Chogina en de andere uilevrouwtjes waren nergens te zien. Ze zaten verscholen achter een paar grote rotsen Chogina's verenpakje te poetsen tot het glom als een spiegeltje. "Zie ik er wel mooi genoeg uit?" vroeg Chogina telkens zenuwachtig aan de andere uilevrouwtjes, "Want alle dieren kijken natuurlijk het eerst naar de bruid". "Wees maar niet bang, hoor", troostten haar vriendinnen haar, "We hebben nog nooit zo'n mooie uilebruid gezien".

En toen was het tijd voor de bruiloft. Poetsje had haar mooiste jurk aan getrokken en dribbelde zenuwachtig heen en weer. Was alles nu in orde? En zouden er wel genoeg taarten zijn? Pinkie en kabouter Brr zagen er ook piekfijn uit. Ieder met een splinternieuwe puntmuts op. "Ik hoop, dat er heel veel dieren komen",

dacht Pinkie, "Dan kunnen ze allemaal mijn nieuwe muts zien".

Kabouter Brr dacht alleen maar aan de kaartjes, die hij geschreven had. "Ik heb ze toch wel goed geschreven?" mompelde hij bezorgd. "En als Chogo nu maar niemand vergeten is. Hij is zo vergeetachtig. Ik had ze beter zelf weg kunnen brengen".

De muisjes en hagedisjes, die stukjes dadel en rozijntjes hadden gebedeld, zaten al kant en klaar voor het feest. "Wat duurt het

toch lang voor Chogo komt", mopperden ze. En ze keken verlangend naar de vele taarten. Chogina, in haar mooie glimmende verenpakje, hipte ook al ongeduldig op en neer. "Waar blijft Chogo toch!" zuchtte ze. Het feest had allang moeten beginnen. En de andere dieren zijn er ook nog niet".

"Misschien hebben we ons vergist", bedacht Poetsje opeens verschrikt. "Misschien is de bruiloft morgen pas". Maar kabouter Brr wist heel zeker, dat het nu was. "Ik heb toch zelf de kaartjes geschreven", zei hij.

Maar daar was Chogo al. "Hé, wat zien jullie er allemaal mooi uit", zei hij. Chogina, de kaboutertjes, de musjes en de hagedisjes keken hem verbaasd aan. "Natuurlijk zien we er mooi uit", piepte Chogina, half huilend. "We gaan toch vandaag trouwen!". En kabouter Brr vroeg: "Heb je de kaartjes dan niet weg gebracht?"

"Trouwen? Kaartjes?" zei Chogo en keek verlegen naar de grond. "Aiaiai, dat ben ik helemaal vergeten. Ik kreeg onderweg opeens zo'n honger en toen ben ik iets gaan eten in mijn holletje. Daar liggen de kaartjes nu nog. Ik heb helemaal niet meer aan de bruiloft gedacht".

Verslagen keken de anderen elkaar aan. "De dieren kunnen de kaartjes nooit meer op tijd krijgen", zei kabouter Brr. "Nu kunnen we niet trouwen", huilde Chogina. "Al mijn lekkere taarten", snikte Poetsje.

"Die eten wij dan wel op", riep een van de hagedisjes en likte zijn bekje al af. En een parkietje, dat net langs kwam, riep geschrokken: "Wat is hier aan de hand? Waarom huilen jullie?" "Hé-" De slimme kabouter Brr kreeg opeens een idee. "Ik weet wat! De parkietjes kunnen ons helpen".

"De parkietjes?" zeiden de anderen ongelovig. Maar Chogina en Poetsje veegden toch vlug hun traantjes af. Want als kabouter Brr zo iets zei, nou, dan was het heus wel waar. "Natuurlijk", lachte kabouter Brr. "De parkietjes kunnen zo hard krijsen. Als die boven de mondi vliegen en schreeuwen, dat er hier feest is, dan is er niemand, die dat niet hoort".

Het kaboutertje had gelijk. Het parkietje trommelde al zijn broertjes, zusjes, neefjes en nichtjes op. En al gauw klonk hun gekrijs door de hele mondi. "Groot feest op de open plek bij de grote rots!" schreeuwden ze. Toen duurde het niet lang meer, of alle dieren van de mondi waren gekomen. Geitjes en konijntjes, honden en poezen, muizen en hagedissen, vogels en vlinders, te veel om op te noemen. Zo konden Chogo en Chogina toch nog trouwen. Alle dieren kregen een lekker stuk taart en vierden feest tot diep in de nacht.

Wist je dat ???

KUN JE AAN iemand zien of hij liegt? Soms wel. Sommige mensen raken, als ze liegen, even hun neus aan of wrijven een paar keer licht onder hun neus. Als je liegt, heb je namelijk de neiging met je hand je mond te bedekken, zonder dat zelf in de gaten te hebben. [illegible] Op het laatste moment bemerk je dat misschien toch. Je trekt vlug je hand terug en raakt daarbij even je neus aan. En als jij zelf staat te liegen tegen je vriend en hij raakt zijn neus aan? Dan wil hij niet laten merken, dat hij je niet gelooft.

* * * * * *

Een van de grootste oorzaken, dat allerlei soorten dieren uitsterven, is de mens. Onderzoekers hebben ontdekt, dat 11000 jaar geleden waarschijnlijk een Amerikaanse Indianenstam verschillende dieren uitroeiden door hun jacht op hen met dodelijke speerpunten.

Tegenwoordig is bijvoorbeeld de walvis (levertraan) met uitroeiing bedreigd. En ook de olifant (ivoor) en de berggorilla (dierentuinen). Van de berggorilla's zijn er nog maar ongeveer 400 over in Midden Afrika. De wouden, waarin ze hun voedsel vinden, verdwijnen langzaam maar zeker. En stropers proberen hun jongen te vangen om ze aan dierentuinen te verkopen en doden daarbij een heleboel volwassen apen.

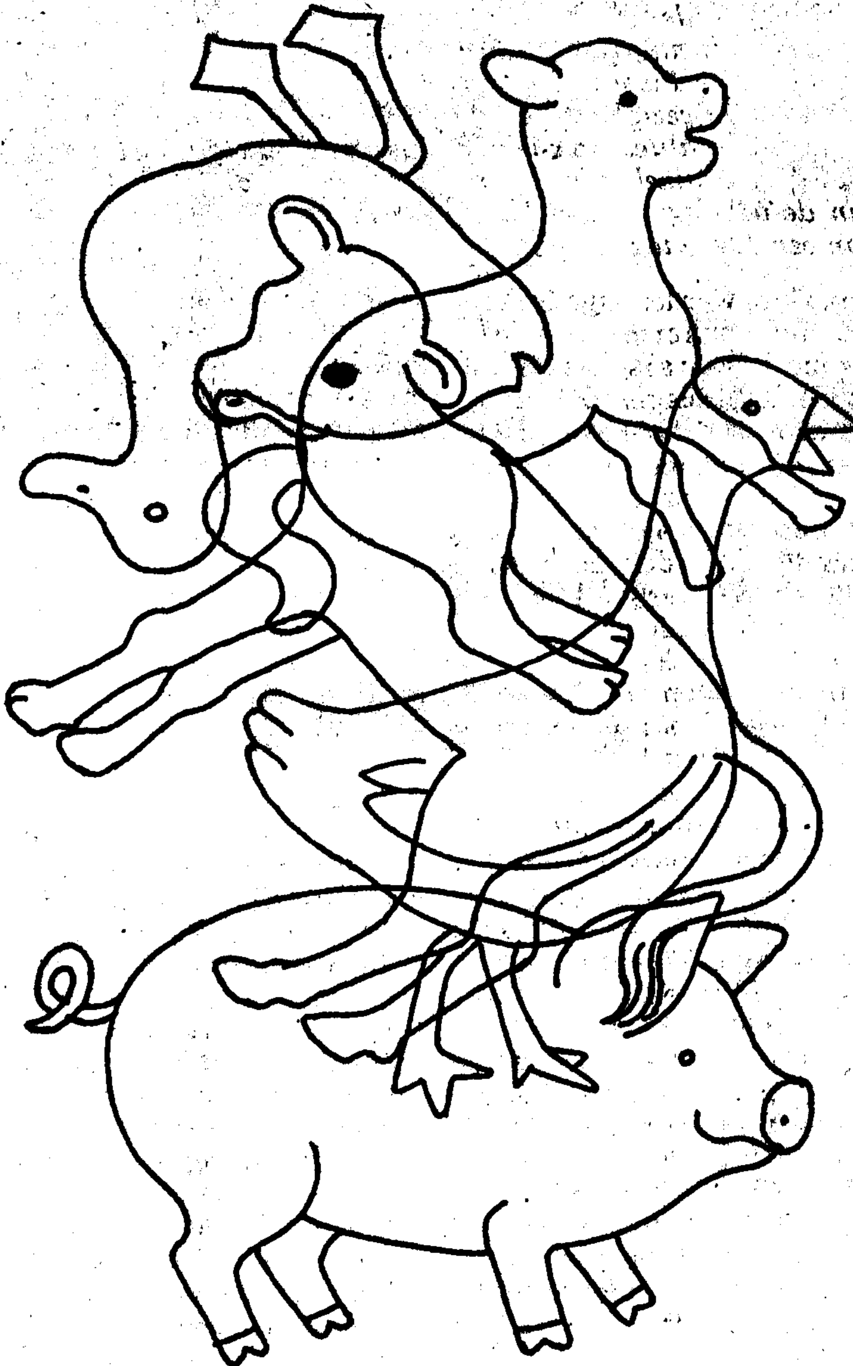
Gorilla

* * * * * *

Als een bedrijf niet goed gaat en zware verliezen lijdt, gaat het failliet. Een ander woord daarvoor is "bankroet". Dat komt van het Italiaanse "banca rotta", dat "gebroken bank" betekent. In de Middeleeuwen deden de kooplieden in Venetië (Italië) namelijk zaken aan houten banken op het stadsplein.

En als het een koopman slecht ging en hij zijn schulden niet meer kon betalen, raakte hij in de problemen. Zijn boze schuldeisers kwamen zijn houten bank stuk slaan om te verhinderen, dat hij nog verder zaken zou doen. Dan was hij dus bankroet.

Hoeveel dieren zie je op dit plaatje?

Raadsels

1. We zijn twee broers, die een grote last moeten dragen.
We zijn onder zware druk.
Ja, we zijn vol alle dagen.
Slechts leeg als men rust voor een tuk.

2. In een breekbare schaal,
vaak als melk zo wit,
waaronder een dun zacht vliesje zit,
omringd door een laag wit,
is de plaats waar het goudgele bolletje zit.
Geen deuren geven toegang tot de buit.
Toch, inbrekers halen hem eruit!

3. Hij komt uit zonnige landen.
Een vrucht om van te watertanden,
Maar dan wel met water en veel suiker,
Zo vindt elke gebruiker.
En al is zijn schil niet om te eten,
Het gaat om de inhoud, moet je weten.
Zieke mensen worden er vaak beter van.
Gelukkig dus, dat men hem overal krijgen kan.

*****

Een hele deftige tante komt logeren en stuurt haar uitgebreide bagage vooruit.
Dochtertje: "Wat zit daarin?
Moeder: De kleren van tante Hermien.
Dochtertje: Komt tante Hermien dan bloot?

*****

Moeder: Doet je tand nog zeer?
Dochtertje, dat net naar de tandarts is geweest: Dat weet ik niet. De tandarts heeft hem daar gehouden.

Schoolkrantenwedstrijd

DE Schoolkrantenwedstrijd ter ere van Werelddierendag 1991 is weer achter de rug en de prijzen uitgereikt. Jammer genoeg hebben dit jaar minder scholen meegedaan. Volgend jaar beter? Hier volgt de uitslag: De wisselbeker die in 1989 en in 1990 werd toegekend aan de Dr Martin Luther Kingschool gaat dit jaar naar: Kolegio Chaya Willems.

De wisselbeker die in 1989 werd toegekend aan de Blenchischool en in 1990 aan de Dividivischool, gaat dit jaar weer naar de Dividivischool.

EERSTE PRIJS: Scholen voor basisonderwijs: Kolegio Chaya Willems. Scholen voor speciaal onderwijs: Dividivischool.

TWEEDE PRIJS: Scholen voor basisonderwijs: Dr Martin Luther Kingschool. Scholen voor speciaal onderwijs: Blenchischool.

DERDE PRIJS: Scholen voor basisonderwijs: Marnixschool. Scholen voor speciaal onderwijs: Totolika.

Proficiaat allemaal! Tante Nel was blij met de nieuwe kranten. Dit jaar kunnen jullie weer nieuwe verhaaltjes eruit lezen. Kijk maar goed of jouw verhaaltje er ook bij staat.

Xingoe de hond (5)

WEET JE het nog? Stefan en zijn honden Detta en Xingoe zijn op weg naar de kust. Stefan werd dodelijk gewond door een pijl van de Indianen. Een eind verder in het oerwoud rijdt nog een huifkar. Daarop rijden Andreas en zijn vrouw Christa. Ze zijn nog maar pas aangekomen en zijn op zoek naar een geschikte plaats in het oerwoud om een eigen boerderij te bouwen.

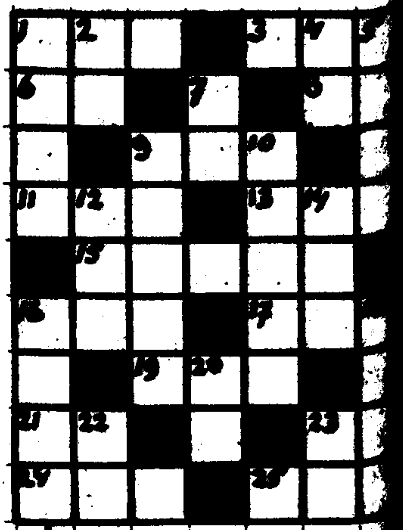
Het regent en de wind begint steeds harder te waaien. Het wordt een echte storm. En opeens valt een grote dode boom vlak voor de paarden over het pad. Nu kan de wagen er niet meer door. "Ik moet kijken, of ik verderop een weg kan kappen", zegt Andreas. Terwijl hij met zijn lange kapmes dunne stammetjes omhakt, zet Christa thee en maakte de vijf paarden los. Ze beginnen te grazen, maar opeens spitsen ze hun oren, hinniken schel en stuiven er vandoor.

"Ook dat nog!" zucht Andreas, "Nu hoef ik ook niet meer te hakken, want we kunnen de wagen zonder paarden niet mee nemen". Heel in de verte kraakt het. Wielen ratelen. "Er komt een wagen aan", zegt Christa opgelucht, "Wat een geluk"!

En ja, na een poosje verschijnen er twee mannen te paard. De mannen zijn met stof bedekt en de paarden lopen met hangende hoofden. Je kunt zien, dat ze een lange weg achter de rug hebben. "Oh, dat waren zeker jullie paarden, die ons tegemoet renden", lacht een van de mannen. "Onze paarden hebben ze met hun gehinnik bij zich geroepen. We hebben ze vastgebonden". En dan vertelt hij, dat ze op weg zijn naar de kust. Met een doodzieke man, die nog één keer de zee wil zien: Stefan.

(wordt vervolgd)

Puzzel v[a]... de week

HORIZONTAAL: 1. Ge... 3. Lidwoord; 6. En ande... (afkorting); 8. Geblaat v... een schaap; 9. Zoen; ... Tegenovergestelde v... niet; 13. Keukengerei; ... Dier dat je op de grond, ... bomen en in de lucht k... zien; 16. Toiletgerei; ... Inwoner van Estland; ... Schrijfgerei; 21. Klaar; ... Op die manier; ... Groente; 25. Belang... onderdeel van een auto...

VERTIKAAL: 1. Hond... jaar; 2. Bergruimte; 4. ... vloed; 5. Deel van ... voet; 7. Op dit moment; ... Houten schoen; ... Gebruikt een baby; ... Eerste vrouw; 14. Ind... 16. Broodbeleg; 18. Muz... instrument; 20. Voegwo... 22. Afkorting van guld... 23. Persoonlijk voorna... woord.

ZIE VOOR oplossing e... winnaar de Kinderkrant ... twee weken. Stuur je op... sing naar de Amigoe (Sc... penheuvel z/n of P.O. ... 577; Aruba - Caya Be... Croes 110; Bonaire ... heer Linkels, P.O.Box ... en zet op de envelo... KINDERPUZZEL.

Winnares van deze w...
Iryndra de Jongh
Cumana 79,
Aruba.

Zij ontvangt een waard... van f.15,- van Augu... Boekhandel.

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. ... Pap; 6. Uk; 8. L.O.; ... 11. Rap; 13. Est; 15. N... 17. E.d.; 18. Uk; 19. Em... 22. Art; 23. UFO; 25. ... 27. ...; 29. De; 30. Mis... Ver...

VERTIKAAL: 1. Vuur; ... 4. Al; 5. Poot; 7. Do... Opa; 10. Ree; 12. A... 14. Slurf; 16. Gum; ... M.T.S.; 21. Eur.; 22. A... 24. Over; 26. Ar; 28. S... De.

...sing raadsels: 1. Paar ...nen; 2. ei; 3. citroen.

...lossing dieren: 5.

Integratie tussen computer en fax

Diskfax: nieuwe loot aan groeiende faxboom

DE FAXBOOM groeit. Onlangs toonde PTT Telecom de nieuwste loot: de Diskfax. De diskfax seint geen papier, maar floppies of bestanden over. Elke diskfax heeft een harde schijf aan boord, een tiental druktoetsen en twee gleuven waarin grote en kleine floppies passen. Als de gebruiker een floppy wil overseinen stopt hij hem in de diskfax en drukt het telefoonnummer van de tegenpartij. De ontvangende diskfax herkent zijn soortgenoot aan een bepaald signaal; als hij dat hoort 'neemt hij hem op', als hij dat niet hoort verwijst hij de binnenkomende beller of gewone faxer naar telefoon of faxapparaat. De hele transactie wordt door de apparaten afgehandeld. De verstuurde floppie wordt op de floppie van de tegenpartij gekopieerd, of als die er toevallig niet in zit, op de ingebouwde harde schijf.

De diskfax werkt volgens een internationale standaard, dus diskfaxen met het buitenland is al mogelijk.

Het faxen in de strikte zin van het woord heeft de diskfax niets te maken. De diskfax verstuurt computerdata. Maar zo langzamerhand is faxen synoniem met op een gemakkelijke manier versturen van informatie via een telefoonlijn en daarom heeft PTT Telecom dat woord graag geannexeerd.

Het echte faxen is versturen van grafische informatie. In de fax wordt een blaadje papier in dunne lijnen (van 0,25 mmm hoog) met een lichtbundel afgetast. Het gereflecteerde licht wordt door een hele rij lichtgevoelige halfgeleiders (een CCD, van *Charge Coupled Device)* opgenomen en vertaald in spanningsverschillen. Een donker puntje is een spanning (een binaire 1), een wit puntje geen spanning (een binaire 0). Per horizontale millimeter worden acht puntjes benoemd. Vervolgens comprimeert een ingebouwd computerprogramma alle enen en nullen tot een wat handzamer formaat (door bij voorbeeld een regel waar niets op staat een korte code te geven in plaats van 1600 nullen) en tot slot maakt een ingebouwd modem van de enen en nullen een ratelend en fluitend inferno, want het telefoonnet is voorlopig alleen maar voor het oversturen van geluid geschikt. Pas als het digitale telefoonnet gemeengoed is, is dat fluiten niet meer nodig en kan een nieuwe generatie faxen (de G4) aan de slag. Haarscherp en snel faxen komt dan binnen bereik.

Bij de ontvanger gebeurt het tegenovergestelde. De fluittonen worden tot enen en nullen gedecodeerd, het bestand wordt gede-comprimeerd en een rij kleine verwarmingselementjes maken zwarte stipjes op warmtegevoelig papier waar de CCD aan de overkant zwarte stipjes meende te ontwaren. De fax werd een succes omdat hij zo gemakkelijk is. Wie met een telefoon en een fotokopieerapparaat kan omgaan, kan faxen. Faxen verschijnen overal en gaan steeds meer taken van de post en de koeriersdiensten overnemen. Die ontwikkeling loopt op een merkwaardige wijze uit de pas met een andere: de opmars van de personal computer.

Grafieken, brieven en andere documenten die moeten worden gefaxt worden meestal met behulp van de computer aangemaakt. De kantoorwerker maakt er een print van en legt die op de fax. Vaak zou het de ontvanger wel goed uitkomen als hij de informatie ook in zijn computer kon krijgen. Overtikken of -als het om een afbeelding gaat - 'inscannen' met een losse scanner (weer zo'n apparaatje dat met een lichtbundel en een CCD een vel aftast) is vaak het enige dat erop zit.

ANDERE MANIER Nu is er ook wel een heel andere manier om teksten over een telefoonlijn te versturen. Die methode werkt met twee computers, een communicatieprogramma en met ASCII, een van de belangrijkste standaarden in de computerwereld. Het communicatieprogramma biedt de computerbits een moden aan dat er fluittoontjes van maakt. Intussen controleert het programma voortdurend of de informatie bij de tegenpartij goed aankomt. Zendende en ontvangende computer moeten daarom alle twee aanstaan, met hetzelfde communicatieprotocol werken en bovendien op dezelfde manier zijn ingesteld - vaak een hele klus.

ASCII (American Standard Code for Information Exchange) is een soort morse. Aan elke letter, cijfer en leesteken is een digitale code toegekend van zeven bits. Zo is de a 1100001, de b 1100010 en de spatie 1000000. De computer aan de andere kant kent ook ASCII en maakt van 1100001 weer een a, van 1100010 een b, enzovoorts.

Het verschil met de faxmethode is dat met deze computer naar computer methode veel minder informatie verstuurd hoeft te worden (ongeveer tien keer zo weinig). De fax moet de a puntje voor puntje uittekenen, terwijl ASCII-kenners aan een paar bits genoeg hebben. Een ander verschil is dat de in ASCII overgeseinde tekst meteen door een tekstverwerker begrepen wordt, de ontvanger kan er meteen mee aan de slag. Hij kan in de tekst wijzigen of inkorten zoals hij wil. Dat zijn allemaal voordelen, maar nadelen zijn er natuurlijk ook: beide partijen moeten een computer hebben, de computers moeten allebei aanstaan en ze moeten het eens zijn over de methode waarmee wordt overgeseind.

Een alternatief is verzending naar een elektronische postbus, zoals Memocon van de PTT. Het communicatieprogramma hoeft dan maar een keer ingesteld te worden, maar de ontvanger moet regelmatig in zijn postbus kijken of er al wat voor hem is aangekomen.

Geen wonder dus dat de fax voor het versturen van informatie zo is opgekomen; hij hoeft niet te worden aangezet, en hij geeft een kopie van het origineel compleet met tekeningetjes, kanttekeningen en koffievlekken. Die ontwikkeling heeft de Japanners, die de fax klein en betaalbaar hebben gemaakt, nogal verrast. Ze meenden aanvankelijk dat de fax alleen voor hen een oplossing was: voor hun karakters was er immers geen ASCII -dus fascimile de enige oplossing. In het westen, zo dachten ze, zou men natuurlijk de voorkeur geven aan veel efficiëntere computer-naar-computer communicatie. Dat viel tegen en de fax werd een van de pijlers van de Japanse export.

Ondanks hun onderlinge afhankelijkheid zijn fax en computer dus nog steeds aparte werelden met ieder hun sterke en zwakke kanten.

Dat zal niet zo lang meer duren, want de informatie-industrie is drukdoende verschillende bruggen te slaan. De eerste brug is er al enige tijd: de faxkaart. Dat is een printplaat die in het inwendige van de computer gestoken wordt. In samenwerking met een stukje software vertaalt hij de bestanden die in een tekstverwerker, rekenof grafisch programma zijn aangemaakt in faxsignalen. Het is een vorm van hoofdrekenen waarmee een computer niet de minste moeite heeft. Stuk voor stuk leest hij (bij tekst) de ASCII-codes van de letters en leestekens, maakt daar in zijn geheugen een regel van en zet die om in een patroon van stipjes die allemaal weer een digitale code krijgen. Als het hele bestand zo is afgewerkt - het is inmiddels 10 tot 12 keer zo groot geworden als het originele ASCII-bestand - maakt de faxkaart van al die *image-bits* in zijn modem gedeelte weer fluittoontjes. Elke andere fax in het net kan het opgestuurde bestand nu afdrukken.

Tekst die niet door een fax maar door een faxkaart is opgestuurd is meestal te herkennen aan de scherpe en duidelijke letters. De tekst hoefde immers niet eerst afgedrukt te worden en alle fouten die daarbij ontstaan zijn op deze wijze vermeden.

Faxkaarten komen meestal met een hele voorraad aan snufjes. Om te beginnen kan er tijdens het faxen gewoon doorgecomputerd worden; de faxkaart werkt 'in de achtergrond'. Hij kan een bestand meteen wegsturen, maar hij kan ook wachten tot het verzendtijdstip is aangebroken dat zijn baas erbij heeft gezet. De faxkaart kan ook een hele verzendlijst afwerken. Zo wordt een vorm van reclame mogelijk waar de PR-wereld maar moeilijk weerstand aan kan bieden - *direct mail* waarbij de ontvanger het papier betaalt.

Behalve tekst kan een faxkaart ook afbeeldingen versturen. Ze moeten dan wel volgens een bepaalde standaard zijn opgeborgen. In de praktijk is het handig voor een logo of een eigen briefhoofd.

Faxen ontvangen kan een faxkaart ook, maar de computer moet daarvoor wel aanstaan. De ontvangen boodschap kan worden afgedrukt, op het scherm worden getoond of als bestand worden opgeslagen dat later nog eens wordt bekeken. Het gaat dan nog steeds om grafische informatie; voor de computer zijn het allemaal plaatjes - die dus niet door een tekstverwerker kunnen worden behandeld - en ook de printer denkt er zo over. Een ontvangen tekst wordt puntje voor puntje op het papier geprint; voor de printer had het net zo goed het detail van een tafelblad kunnen zijn. Toch is ook hier een oplossing mogelijk. Er zijn 'OCR'-programma's die letters kunnen lezen - ook zonder dat ze eerst zijn afgedrukt. Zodra ze een vorm ontwaren die op een a lijkt, geven ze de bijbehorende ASCII-waarde. Vaak moeten die programma's flink geholpen worden, maar als ze een bepaald lettertype onder de knie hebben gaat het redelijk vlot. Zo kan er dus met de faxmethode een tekst worden overgeseind, maar erg efficiënt is het niet.

Daar komt bij dat een faxkaart niet goedkoop is. De prijzen variëren in Nederland van 1500 tot 3500 gulden - net zo duur als een compleet faxapparaat. Een voordeel is wel dat de afdrukken op gewoon papier kunnen worden gemaakt. De letters op het thermische papier van een gewone fax hebben de neiging na verloop van tijd geheel te vervagen. Er zijn faxapparaten die op gewoon papier afdrukken, maar die zijn een stuk duurder.

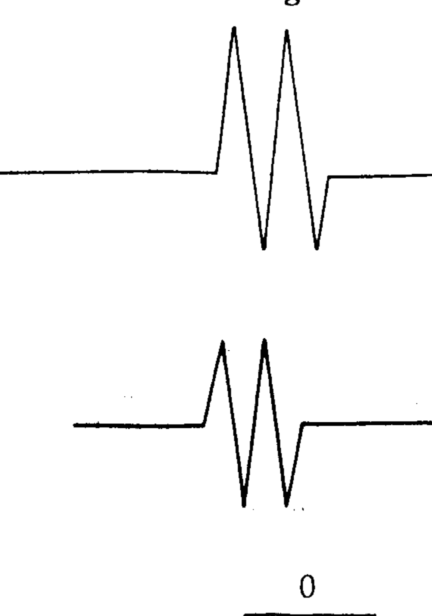
Wie in Nederland wel eens een faxje wil versturen kan ook een andere weg volgen: abonné worden van Memocom of een soortgelijke elektronische postdienst, die wij hier in de Antillen en op Aruba nog niet hebben. Dergelijke diensten hebben meestal een faxoptie. De computeraar stuurt zijn bestand met zijn modem naar de faxdienst - bestaande uit een of meer computers met faxkaart - en die faxt het bericht naar het opgegeven nummer. Ontvangen van faxen is op deze manier niet mogelijk.

Interessanter dan een faxkaart is een nieuwere optie: het faxmodem. Principieel is er geen verschil met een faxkaart, alleen het primaire doel is anders. Een faxmodem is in de eerste plaats een modem voor gewoon computerverkeer, maar als extra heeft hij faxsnelheden aan boord. Faxfluittonen staan door een bijzonder modulatiesysteem een transmissiesnelheid van 9600 bits per seconde toe, het gewone modemverkeer werkt meestal met 1200 of 2400 bits per seconde. Het faxmodem kan de faxkaart verdringen, want veel mensen kopen *toch* een modem. Zodra die faxsnelheden een betaalbaar extra worden zullen de faxmodems goed verkopen. De computeraar kan dan naar keuze een bestand in ASCI-I of als fax versturen. Om het nog ingewikkelder te maken: er zijn faxkaarten die ook als gewoon modem zijn te gebruiken

INTEGRATIE

De integratie van fax en computer kan ook in het groot aangepakt worden. In veel bedrijven rukken de faxen zo snel op dat het zicht op de verstuurde orderbevestigingen, bestellingen en offertes verdwijnt. Zijn de computers net met veel moeite in een netwerk aan elkaar gekoppeld, gaan die eigenwijze faxen voor zichzelf beginnen, moppert de informatie manager. Aan deze nachtmerrie kan een faxafhandelingssysteem een einde maken. Dat is eigenlijk niet meer dan een flinke computer die in het netwerk is opgenomen. De gebruikers in het netwerk sturen hun boodschappen naar deze faxcomputer en die verfaxt alles keurig naar de opgegeven bestemmingen. Daarbij - en daar het ging het natuurlijk om - wordt van elke verstuurde fax op een flinke harde schijf ook even een kopie voor het archief gemaakt. Ook binnenkomende faxen gaan via het centrale systeem. Een faxoperator kan op het scherm alle faxen even bekijken, de *junk mail* weggooien en de rest archiveren en naar de geadresseerde gebruikers leiden. In een netwerk zou dat laatste deel gemakkelijk geautomatiseerd kunnen worden: de afzenders moeten hun faxboodschappen dan beginnen met een soort toestelnummer en de faxen komen dan op het juiste computerscherm te staan. Technisch geeft dat geen problemen, in de faxstandaarden die door de CCITT (Comité Consultative Internationale Telegraphique et Telephonique) zijn opgesteld, is ruimte voor zo'n nummer opengelaten.

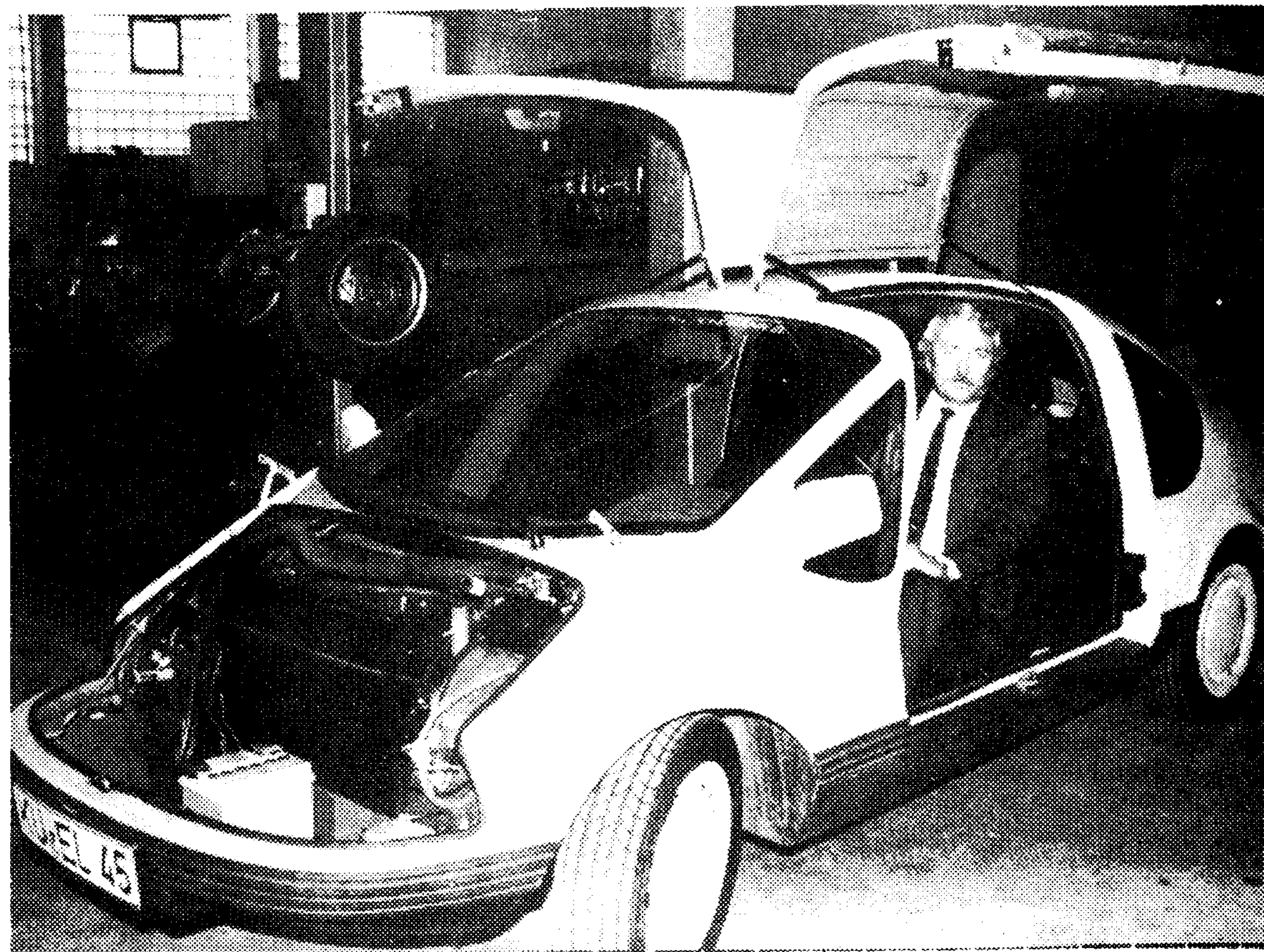
Maar de fabrikanten van faxapparaten voelen er weinig voor die mogelijkheid ook aan te bieden. Als de integratie van fax en computer moet leiden tot het verdwijnen van de fax werken ze daar liever niet aan mee.

In een modem worden binaire enen en nullen herleid tot pieptonen. Als er amplitudemodulatie wordt toegepast (bovenste tekening) wordt op een vaste draaggolf een pieptoon 'geplant'. Een 1 wordt dan als een pieptoon gepresenteerd, een 0 door de afwezigheid van die pieptoon. Door de niet altijd constante kwaliteit van telefoonlijnen is frequentiemodulatie (onder) gebruikelijker. In die techniek wordt de frequentie van de draaggolf voortdurend veranderd. Een hoge toon is dan een 1, een lage een 0.

De 'Diskfax' van PTT Telecom

BONN - De Duitse ondernemer en auto-ontwerper Erich Poehlmann heeft onlangs het prototype gepresenteerd van een nieuwe electrische personenauto die door batterijen wordt aangedreven en die bijzonder milieuvriendelijk zou zijn. Over dat laatste zijn echter de meningen verdeeld. Sommige onderzoekingen wijzen uit dat de milieuvervuiling juist zou kunnen toenemen door gebruik van batterijen op grote schaal.

Digidisc net zoiets als kubus van Rubik

HET WORDT net zoiets als de Hongaarse kubus van Rubik, voorspellen de mensen die kennis gemaakt hebben met de digidisc. Gek was men indertijd op die kubus. Op het Mondriaangekleurde speeltje zaten op elk vlak negen vierkantjes. Het was de bedoeling al draaiend elke zijde in een kleur te krijgen. Je ziet ze nu niet veel meer, maar tien jaar geleden was de hele wereld in de ban van dit spelletje. Het ging om een rage zonder weerga. Uit vinder Erno Rubik uit Hongarije werd er schatrijk mee.

De 'digidisc' die sinds een dag of wat in de speelgoedwinkels en kantoorboekhandels ligt, lijkt stukken makkelijker. Zeven felgekleurde schijfjes vormen een cilinder; ze worden magnetisch bij elkaar gehouden. Op de smalle kant van vier van de schijfjes staan de cijfers 1 tot 4, twee bevatten de tekens +, - , x en : en het zevende schijfje heeft vier = tekens. Draai de schijfjes tot de sommetjes die op de zijkanten ontstaan alle vier kloppen. Begin met vijf schijfjes om de puzzel te leren kennen.

Dat kan niet moeilijk zijn. De sommen liggen op kleuterniveau. Voor iemand met een beetje B-opleiding moet dat in een minuutje bekeken zijn... Maar dat valt tegen. Twee van de vier goed lukt geregeld, soms ook drie. Maar alle vier blijkt een ander verhaal. Maar wacht eens, misschien moeten het eerste en derde schijfje verwisseld worden...Dat is het!

VERSLAVING

Zo gaat het door. Als je het ding ziet liggen, kun je er niet afblijven. De fabrikant waarschuwt ook al voor verslaving. Dat klopt in elk geval. Op de verpakking staat dat bij elke opgave meer goede oplossingen mogelijk zijn, maar helaas... Nog eens, en weer. En dan liggen er nog twee schijfjes klaar om te zijner tijd aan de disc te worden geplakt. Want ook sommen als 3 + 3 = 2 x 3 zijn mogelijk. En dan moeten opnieuw alle vier de opgaven kloppen. Het aantal mogelijkheden is duizelingwekkend, en het ziet er zo simpel uit.

Na de Hongaarse kubus hoopt iedere spelletjesfabrikant ooit een klapper als Rubik te maken. De digidisc lijkt een serieuze kanshebber. Want zeg nu zelf, wat is simpeler dan rekenen op het niveau 1 + 1 = 2?

Het ding neem je verder net als de kubus makkelijk mee in tas of zak, alleen is de digidisc door de magneten zwaarder. Maar iedereen die een beetje rekenen heeft geleerd, kan er zo mee aan de slag. Gebruiksaanwijzing of uitleg zijn overbodig. Er is niet veel wiskunde voor nodig om in te zien dat het aantal serieuze combinaties met de digidisc in de verste verte niet kan tippen aan die van de kubus. Die kende meer dan 43 quadriljoen (43 en dan 24 nullen) mogelijkheden. Er werden over de geheimen van de kubus al meer dan tien miljoen boeken verkocht en het geval zelf heeft een plaats gekregen in het Museum of Modern Arts in New York.

ZIEKENHUIZEN ZOUDEN ALLE MEDEWERKERS MOETEN VERZEKEREN

MEDISCHE HANDELINGEN in de gezondheidszorg moeten volgens de bestaande wetgeving in Aruba, de Nederlandse Antillen en Nederland door artsen worden uitgevoerd. Onder medische handelingen worden verstaan, al die handelingen, die niet verzorgend van aard zijn. Verzorgende handelingen mogen door iedereen worden uitgevoerd. Een ieder mag ook verplegen. Niemand mag zich echter verpleegkundige of verzorgende noemen, indien het betreffende diploma niet is behaald. De medische handelingen, ingrepen in het lichaam, mogen alleen door artsen worden uitgevoerd.

= door mr drs H.B. van Aller =

Relatief weinig klachten bij medisch tuchtcollege

Arts moet schade vergoeden in geval onrechtmatige daad

In Nederland is in de Wet op de Paramedische Beroepen van 1963, een uitzondering gemaakt op de uitsluitende bevoegdheid van de arts tot het uitvoeren van medische handelingen. Deze beroepsbeoefenaren hebben na opdracht van de arts (meestal verwijzing) een eigen uitvoeringsbevoegdheid voor medische handelingen. Zij zijn ook zelfstandig verantwoordelijk voor de uitvoering. De volgende beroepsbeoefenaren vallen onder de Wet op de Paramedische Beroepen: fysiotherapeut, oefentherapeut Mensendieck, oefentherapeut Cesar, diëtist, mondhygiëniste, ortopist, radiologisch laborant, logopedist, ergotherapeut. De verpleegkundige wordt niet gezien als een paramedische beroepsbeoefenaar.

Voor een goed begrip van het gezondheidsrecht is het nodig eerst op het rechtssysteem in te gaan, vooral het onderscheid tussen publiekrecht en privaatrecht. Tot het publiekrecht worden gerekend die rechtsregels, die op welke manier dan ook de speciale rol van de overheid in de maatschappij aan de orde stellen. De organisatie van de overheid behoort hiertoe en de verhouding van overheidsorganen onderling, maar ook de verhouding tussen overheidsorganen enerzijds en burgers anderzijds.

In het privaatrecht gaat het om de rechtsregels, die de onderlinge verhoudingen tussen personen regelen. Een instelling als het ziekenhuis, een bedrijf of een overheidsorgaan kan ook aan het maatschappelijk leven deelnemen als 'persoon'. Men spreekt dan van een rechtspersoon. De verhouding tussen (huis)arts en patiënt heeft een grotendeels privaatrechtelijk karakter. De maatregelen ter voorkoming van besmettelijke ziekten (bijv. cholera) worden genomen door de overheid en zijn dus publiekrechtelijk van aard. Ook stelt de overheid eisen aan opleidingen in de gezondheidszorg. Tot het publiekrecht behoren: het staatsrecht, het administratief recht (of bestuursrecht), het straf- en strafprocesrecht en het medisch tuchtrecht.

STRAFRECHT

Het strafrecht geeft de geboden en verboden, waar elke burger zich aan heeft te houden, evenals de voorschriften die aangeven met welke middelen de overheid op overtreding van deze regels kan en mag reageren. In een strafproces staat de overheid (de Officier van Justitie) tegenover de overtreder van de strafrechtregel, bijgestaan door zijn advocaat. De rechter beslist of er inderdaad sprake is van overtreding van de regel en zo ja, welke straf moet worden opgelegd.

Enige voorbeelden van artikelen uit het wetboek van strafrecht (WvSr) waarmee een arts, instelling van gezondheidszorg, (leerling) ziekenverzorgende/verpleegkundige of andere beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg te maken zou kunnen krijgen:

Artikel 285 WvSr : Hij die opzettelijk enig geheim, hetwelk hij, uit hoofde van zijn hetzij tegenwoordig, hetzij vroeger ambt of beroep, verplicht is te bewaren, bekend maakt, wordt gestraft met ten hoogste zeshonderd gulden.

Artikel 310 WvSr : Hij die opzettelijk de afdrijving of den dood der vrucht van eene vrouw met hare toestemming veroorzaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en zes maanden.

Artikel 306 WvSr : Hij die een ander op zijn uitdrukkelijk en ernstig verlangen van het leven berooft, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren.

Artikel 320 WvSr : Hij aan wiens schuld de dood van een ander te wijten is, wordt gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste negen maanden.

Artikel 313 WvSr : Mishandeling wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

- Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren.
- Indien het feit den dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren.
- Met mishandeling wordt gelijk gesteld opzettelijke benadeling der gezondheid.

Artikel 321 WvSr : Hij aan wiens schuld te wijten is dat een ander zwaar lichamelijk letsel bekomt of zoodanig lichamelijk letsel waaruit tijdelijke ziekte of verhindering in de uitoefening zijner ambts- of beroepsbezigheden ontstaat, wordt gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Artikel 322 WvSr : Indien de in dezen Titel omschreven misdrijven worden gepleegd in de uitoefening van eenig ambt of beroep, kan de straf met een derde worden verhoogd, kan ontzetting worden uitgesproken van de uitoefening van het beroep waarin het misdrijf is gepleegd en kan de rechter de openbaarmaking zijner uitspraak gelasten.

Bij het administratief recht (of bestuursrecht) gaat het om de verhouding tussen overheid en burgers en om bijzondere aspecten van de verhouding tussen overheidsorganen onderling. Eisen die gesteld worden aan de opleiding van artsen liggen op dit terrein, maar ook bepaalde speciale organisatieregels inzake de preventieve gezondheidszorg.

TUCHTRECHT

Het tuchtrecht is te vinden in de Landsverordening van de 4de Maart 1957 houdende regeling van de tuchtrechtspraak over personen die de geneeskunst uitoefenen, zomede voor apothekers, Publicatieblad 1957, no. 30.

Deze regeling geldt voor de Nederlandse Antillen, maar is hangende een aanpassing overgenomen door het Land Aruba, bij de status aparte. De Landsverordening geldt voor artsen, tandartsen, verloskundigen, tandheelkundigen en apothekers. De hoofdfunctie van het tuchtrecht is de handhaving van het niveau van de medische beroepsuitoefening. Er zijn drie categorieën van gedragingen die iemand voor de tuchtrechter kunnen brengen:

- •ondermijning van het vertrouwen in de medische stand,
- •nalatigheid, waardoor ernstige schade ontstaat voor de patiënt,
- •blijk geven van grove onkunde in de uitoefening van het beroep.

De tuchtrechter behandelt alleen een klacht als die door iemand is ingediend bij het College. Dit kan gebeuren door:

- de rechtstreeks belanghebbende (meestal de patiënt of diens familieleden);
- het bestuur van een organisatie, waarbij de persoon in kwestie is ingeschreven of in dienst is (b.v. bestuur ziekenfonds, of de werkgever van een arts);
- de Inspecteur van het (Staats)toezicht op de Volksgezondheid.

Het Medisch Tuchtcollege is gevestigd te Willemstad. Sinds de status aparte is er ook een tuchtcollege op Aruba, maar het College is nog niet operationeel. Waarschijnlijk heeft niemand sinds de status aparte een klacht ingediend bij het Medisch Tuchtcollege. Tegen beslissingen van het College staat hoger beroep open bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie. De volgende straffen kunnen worden opgelegd: waarschuwing, berisping, geldboete, schorsing in de uitoefening van het beroep, ontzegging van de bevoegdheid tot het uitoefenen van het beroep.

In de Nederlandse Antillen zijn tussen 1980 en medio 1986 slechts 17 klachten ingediend bij het medisch tuchtcollege. Hiervan zijn 15 klachten rechtstreeks door de patiënt ingediend. Eenmaal diende het bestuur van een instelling een klacht in. Een klacht werd aanhangig gemaakt door de Officier van Justitie. In Nederland is het tuchtrecht enkele malen herzien en op het ogenblik is een algehele herziening in voorbereiding en zullen o.a. verpleegkundigen ook onder het tuchtrecht gaan vallen. In Nederland kunnen de zittingen van het medisch tuchtcollege om redenen van algemeen belang openbaar zijn.

De beslissing in eerste aanleg kan om dezelfde redenen in het openbaar worden uitgesproken. Een uitspraak van het Centraal Medisch Tuchtcollege (hoger beroep) moet in het openbaar worden uitgesproken. Dat is in de Nederlandse Antillen en Aruba niet het geval. De klager ontvangt niet steeds een afschrift van de beslissing van het tuchtcollege. Het verschil is mede te verklaren door de toegenomen mondigheid van de patiënt en de aandacht die in Nederland aan de patiëntenrechten en een goede klachtenregeling wordt gegeven. Het medisch tuchtrecht is uitdrukkelijk niet bedoeld om de patiënt genoegdoening te verschaffen, maar om de medische beroepsuitoefening op een hoog niveau te houden.

Het burgerlijk recht of privaatrecht geeft de regels aan, waaraan de burgers zich in hun familie- en onderlinge betrekkingen hebben te houden. Het regelt ook de hieruit voortvloeiende bevoegdheden en verplichtingen. Bij een conflict kan een uitspraak van de burgerlijke rechter worden gevraagd. Gedacht kan worden aan: verplichtingen uit huwelijk, ouderschap, huur, echtscheiding, koop, arbeidsovereenkomst enz. Ook de regels die betrekking hebben op instellingen van gezondheidszorg zijn meestal van privaatrechtelijke aard.

Ziekenhuizen zijn meestal eigendom van stichtingen. Zo is het ziekenhuis van Aruba een Stichting. Stichtingen zijn rechtspersoon, met een ideeël doel, die als privé-personen aan het rechtsverkeer deelnemen. Tussen ziekenhuisbestuur en werknemers bestaat een arbeidsrechtelijke verhouding, die beheerst wordt door dezelfde overwegende privaatrechtelijke regels als de verhouding tussen werkgevers en werknemers in het algemeen.

MEDISCHE FOUTEN

Wanneer er een overeenkomst bestaat tussen arts/ziekenhuis en patiënt, waar meestal vanuit wordt gegaan, zal de eis tot schadevergoeding gebaseerd zijn op wanprestatie. Er is dan onvoldoende zorg besteed aan nakoming van de overeenkomst. Is er geen overeenkomst dan moet een eis tot schadevergoeding op grond van onrechtmatige daad worden ingesteld. Vaak worden beide acties tegelijkertijd ingesteld. Deze situatie doet zich voor als de handelwijze van het ziekenhuis, onafhankelijk van het feit of er sprake is van schending van een verplichting uit overeenkomst, tevens onrechtmatig is. Een voorbeeld daarvan is, als de arts en de patiënt overeenkomen de blindedarm te verwijderen, maar de arts tevens, zonder toestemming aan de betrokkene te vragen, de patiënte steriliseert, omdat ze al 8 kinderen heeft en uit een sociaal zwak milieu komt. Burgerrechtelijke (civiele aansprakelijkheid) houdt de verplichting in, schade die is toegebracht te vergoeden. In zo'n geval moet er sprake zijn van schuld, van een fout die verwijtbaar is.

Als een medewerker in het ziekenhuis slordig werkt en een fout maakt, die hij niet zou maken als hij met zijn hoofd bij zijn werk was geweest is dat een verwijtbare fout. Daarbij komt dan nog de maatstaf hoe een gemiddelde arts, verpleegkundige/ziekenverzorgende of andere beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg, onder vergelijkbare omstandigheden zou hebben gehandeld. De fout die gemaakt is moet in een directe relatie staan tot het (ernstige) gevolg. Indien op onjuiste wijze een (intramusculaire) injectie is toegediend, terwijl de betrokkene de handeling goed heeft aangeleerd (bijv. niet in het bovenste buitenste bilquadrant) en de patiënt houdt een verlamd been over, dan is er onzorgvuldig en verwijtbaar gehandeld. De schade is een gevolg van de door de beroepsbeoefenaar gemaakte fout.

Bij aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad is de arts (of het ziekenhuis) altijd verplicht de schade te vergoeden, ook voor hulppersonen, die hij gebruikt in zijn overeenkomst met de patiënt, ongeacht of zij een dienstbetrekking hebben met het ziekenhuis. Bij aansprakelijkheid uit wanprestatie kan de arts (of het ziekenhuis) zich onttrekken aan de schadevergoedingsplicht door overmacht aan te tonen. Het grootste probleem voor iemand die tegen een arts of medische instelling procedeert is waarschijnlijk het feit dat hij vaak belemmerd wordt in het verkrijgen van de nodige (medische) en feitelijke gegevens. De gegevens bevinden zich voornamelijk in handen van de

tegenpartij en die zal ni
altijd genegen zijn de eiser
helpen bij zijn proces.
Volgens de CAO in Ne
land is het ziekenhuis a
sprakelijk voor fouten d
ondergeschikten gemaakt.
CAO die van toepassing is
de rechtspositie van me
werkers in het ziekenhuis
Aruba geeft daar en
uitleg over. Artikel 7 van
CAO regelt de verplichtin
van de werknemer en
werkgever. Voornameli
worden hier de verpli
tingen van de werkne
genoemd. Artikel 7.9
"Werknemer is niet aans
kelijk voor tijdens de d
stuitoefening door hem
gebracht letsel aan der
dan wel schade aan goed
van derden en/of werkge
dan in geval van opze
grove malatigheid van
werknemer".

AANSPRAKELIJKHE
Wie wel verantwoorde
vermeldt de CAO niet,
dat zal ongetwijfeld het
kenhuis zelf zijn. Leerl
verpleegkundigen en ver
genden, benevens al
andere personeel in l
dienst van het zieken
vallen dus onder de CAO
de préklinische periode
het verplegend persone
de opleiding een verzeke
hebben afgesloten. He
altijd verstandig om als
soneelslid even te inform
of dat ook inderdaad zo
In Nederland kan het
kenhuis als er een fou
gemaakt door een pe
neelslid en er schadeve
ding is betaald, dit be
niet terugvorderen
degene die de fout ma
Dit z.g. regresrecht is i
CAO in Nederland u
sloten. Deze regeling bes
nog niet in de Antillia
en Arubaanse cao's. Doo
betrekkelijk geringe fou
in een ziekenhuis g
schade voor een patiënt
staan. Een schade d
geen verhouding staa
het salaris van degene d
fout maakte. De meest g
bare regeling is dat he
kenhuis een aansprak
heidsverzekering heeft
sloten waarbij dekking
gegeven voor:
- de aansprakelijkheid
het ziekenhuis voor
fouten,
- de aansprakelijkheid
het ziekenhuis in zijn ho
nigheid van werkgever,
voor fouten van onde
schikten.
Het zou juist zijn als
ziekenhuis de verzek
zou uitbreiden tot de
aansprakelijkheid van
dienst van het zieke
werkzame personen.
eens zou dat moeten g
voor personen die ni
dienstverband van he
kenhuis werken, maar
diensten verrichten vo
ziekenhuis. De m
artsen werkzaam in he
kenhuis zijn eigen
nemer en huren goed
diensten in het ziekenh
Wegens overtreding
een strafrechtsregel kan
voor de strafrechter w
gedaagd. In het beroe
arts, ziekenverzorgend
pleegkundige of andere
nemer van het zieke
kan het maken van een
schijnlijk kleine fout
gevolg hebben, dat
terecht komt bij de
artikelen uit het WvS
dood door schuld of
lichamelijk letsel. Er
sprake zijn van schul
er sprake zijn van stra
heid. Hiermede
bedoeld grove onacht
heid, ernstige onopl
heid of aanmer
schuld. Niet een gerin
welke ons allemaal k
komen leidt tot stra
lijke aansprakelijkheid
(ernstige) onachtzaam
zorgeloosheid of verzuim
elementaire plichten,
goede artsen, zieken
genden/verpleegkundig
andere beroepsbeoefe
in de gezondheidszorg
dezelfde omstandighed
acht zeuden nemen.

RARE JONGENS die Romeinen.... In 1961 verscheen in Frankrijk het eerste boek van Asterix, de kleine Galliër die met zijn dikke vriend Obelix de Romeinen van Caesar nachtmerries bezorgde en onsterfelijkbelachelijkmaakte in het aangezicht van de historie. Onlangs is deel 29 uit de reeks verschenen: De roos van het zwaard. Een overzicht van 30 jaar Asterix. Rare jongens die Galliërs...

Verhaal van Goscinny en Uderzo nu dertig jaar

Asterix: een elitaire strip voor iedereen

EIGENLIJK is Asterix al iets ouder dan dertig jaar. Zijn geschiedenis begon aan het eind van de jaren vijftig, als vervolgstrip in het eerste nummer van het Franse jeugdblad Pilote. In 1961 werd dit debuutverhaal, *Astérix de Gaulois*, in Frankrijk als album uitgebracht in een oplage van 6000 stuks. In 1966, toen het onder de titel Asterix de Galliër onopvallend in Nederland verscheen, kwam in Frankrijk deel 7 (Le combat des chefs, later in het Nederlands De Kampioen) al op de markt in een oplage van honderdduizend.

En *De roos en het zwaard* is onlangs uitgebracht in een Europese oplaag van 7 miljoen.

In totaal zijn van Asterix al meer dan 200 miljoen boeken verkocht. Tekenaar Albert Uderzo klaagt dat de Franse belastingen meer aan Asterix hebben verdiend dan hij. Niettemin vertelt Uderzo, wanneer hem wordt gevraagd naar zijn hobbies, achteloos over zijn zes Ferrari's en over het gras rondom zijn landhuis bij Parijs, dat hij af en toe nog eigenhandig maait. Uderzo kan er zich dan ook op beroemen dat hij niet alleen een ijzersterke humoristische stripserie heeft getekend, maar ook dat Asterix de eerste Europese strip was die ook bij volwassen lezers - intellectuelen zelfs!-populair werd.

Dat laatste is overigens voornamelijk te danken aan de geniale scenarioschrijver René Goscinny. Asterix is gemaakt door Gosciny en Uderzo samen. Goscinny bedacht en schreef de verhalen voor de eerste 24 albums.

Goscinny was briljant in situatie- en karakterhumor. Hieraan ontlenen zijn verhalen - behalve Asterix ook tientallen Lucky Luke en nog diverse andere series hun kwaliteit. Maar in Asterix voegde hij nog een paar ingrediënten toe. Woordspelingen en naamgrappen bijvoorbeeld. Asterix (asterisk) is dus de kleine ster van de serie; zijn imposante vriend heet Obelix (obelisk). Rond het dorp liggen de Romeinse legerplaatsen Babaorum (baba-au-rhum, een pre-[illegible]na toetje), Laudanum (een opium-houdend kalmeringsmiddel), Aquarium ([illegible]ub) en Petibonum (petit bonhomme, mannetje);. Boeken zijn er te vullen met woord- en naamgrappen uit Asterix. En hoewel in Engeland woordspelingen en naamgrappen als *the lowest form of wit* gelden, maakten ze op het vasteland van Europa Asterix juist tot voer voor intellectuelen.

IN HET FRANS

Belangrijk voor het intellectuele aura van Asterix was in Nederland ook dat de serie hier in het begin een jaar of vijf achterliep op Frankrijk. Er waren al zes Franse Asterixen toen bij ons het eerste album nog moest verschijnen, dus Parijs of de Dordogne Asterix in het Frans mee. En zo is het nog lang gebleven. Hoe goed de Nederlandse vertalingen ook waren, Asterix moest je in het Frans lezen, anders telde het niet. En wordt in Asterix zelfs niet af en toe een mondje Latijn gesproken? Nee, het was duidelijk: wie Asterix las, was niet van de straat. Gelukkig gebruikte Goscinny het Gallo-Romeinse decor ook vaak als satirische spiegel voor het heden, dus iedereen die wel eens een boek of een krant las, kon zich ingewijde voelen.

Elitair voor iedereen, beter kan het niet. Die combinatie verklaart, uiteraard met de grote kwaliteit van de humor en de tekeningen, het massale succes van Asterix.

SNOBISME

Goscinny ergerde zich overigens mateloos aan het snobisme rond zijn strips. Hij wilde gewoon alleen maar leuke verhalen maken. Vooral toen na de aanvankelijke euforie het intellectuele tij zich tegen hem keerde werd het er voor hem niet vrolijker op.

Rechts verweet hem links te zijn, links verweet hem het omgekeerde. Hij werd uitgemaakt voor racist en antisemiet. Vooral dat laatste raakte hem diep en illustreerde voor hem de kwaadaardigheden en oppervlakkigheid van zijn critici.

Goscinny was zelf Joods en had een deel van zijn familie in de Duitse verbrandingsovens verloren.

'Als de snobs je weer laten vallen, pas dan heb je succes', zei Claire Bretécher dan ook toen haar strip *De Gefrustreerden* Asterix van de exclusieve salontafel had verdrongen.

GOSCINNY 7 UDERZO

Goscinny en Uderzo (beiden geboren in 1926) ontmoetten elkaar in het begin van de jaren vijftig in Parijs, bij de Franse vestiging van een Belgisch stripsyndicaat.

Goscinny was net terug uit de Verenigde Staten, waar hij enkele jaren had rondgezworven. Hij had er gewerkt met Harvey Kurtzman en Bill Elder, met weinig succes. Later zouden Kurtzman en Elder het tijdschrift MAD beginnen, maar Goscinny was toen net naar Frankrijk vertrokken. Wel had Goscinny nog in Amerika de Belgische tekenaar Morris ontmoet, voor hij een paar jaar later de verhalen van Lucky Luke ging schrijven.

Uderzo debuteerde op 19-jarige leeftijd als striptekenaar en werkte voor allerlei blaadjes. Enkele van zijn strips (*Arys, Buck, Belloy*) zijn later nog in de Nederlandse Pep (de voorloper van de huidige *Sjors en Sjimmy* Stripblad) verschenen. Verder illustreerde hij een misdaadrubriek voor de krant France-Soir.

Goscinny kon ook tekenen maar hij schreef liever scenario's. Uderzo had zijn verhalen ook wel eens zelf geschreven, maar hij tekende liever. De rolverdeling was dus al snel duidelijk toen ze samen begonnen aan Luc Junior, een stripje voor de jeugdbijlage van een Belgische krant.

TALENT

De stripbladenmarkt werd toen in Frankrijk, België en Nederland gedomineerd door de *Robbedoes* en *Kuifje*. Beide bladen barstten van het talent. Voor *Robbedoes* werkten bijvoorbeeld *Franquin* (o.a.Guust Flater), Morris (*Lucky Luke*), Peyo (*Johan en Pierewiet, de Smurfen*), Jijé (*Jerry Spring*) en Charlier & Hubinon (*Buck Danny*). Bij Kuifje werkten onder meer Hergé (de *Kuifje*-strip) en Jacobs (*Blake en Mortimer*), terwijl Willy Vandersteen er zijn beste *Suske-en-Wiskes* maakte.

Goscinny en Uderzo konden zich maar af en toe een plaatsje bij deze bladen verwerven. Voor Kuifje maakten ze bijvoorbeeld de kostelijke indianenstrip Hoempa Pa, maar die had toen bij de lezertjes weinig succes. Echt aan de bak kwamen ze niet, in ieder geval niet genoeg voor hun enorme werkkracht en ambities.

Aan het eind van de jaren vijftig kwam een ommekeer. Goscinny, Uderzo en Charlier werden door Radio Luxemburg gevraagd om een stripblad te beginnen. Er kwamen financiële middelen waarmee enkele coryfeeën bij de Brusselse bladen konden worden weggekocht en in 1959 verscheen het eerste nummer van Pilote. Goscinny en Charlier waren hoofdredacteur. Charlier schreef scenario's voor een nieuwe pilotenstrip. *Tanguy en Laverdure*, getekend door Uderzo, voor *Roodbaard de piraat*, een nieuwe strip die werd getekend door Buck Danny-tekenaar Hubinon, en voor een nieuwe westernstrip *Blueberry*, getekend door Jean Giraud, een toen nog onbekende jonge Fransman die het vak had geleerd bij Jijé. Greg maakte er Oliver Blunder en Morris kwam van *Robbedoes* over met zijn *Lucky Luke*. Pilote werd een groot succes. Goscinny werd er later behalve hoofdredacteur ook directeur, *Robbedoes* en *Kuifje* verloren hun leidende positie.

IDEALEN

Bij Pilote kon Goscinny enkele van zijn idealen verwezenlijken. De medewerkers werden in tegenstelling tot bij de Brusselse bladen, niet gedwongen om contracten te tekenen die hen verboden ook voor andere uitgevers te werken. En Goscinny liet de tekenaars een grotere vrijheid van werken: ze werden niet in een bepaalde stijl gedwongen en hij censureerde niet. Pilote mikte ook op een wat ouder lezerspubliek dan de jonge kinderen die de doelgroep waren voor andere stripbladen. Jonge, vaak eerst door andere bladen afgewezen, stripmakers kregen de gelegenheid om in Pilote te debuteren: Mézières (Ravian), Gotlib (Waanzin/waanzuit) en Bretécher (De gefrustreerden) zijn maar enkele voorbeelden. Een tekenaar als Reiser kon in Pilote zijn elders verboden pagina's kwijt. Veel van de strips uit Pilote zijn in Nederland bekend door publicatie in het blad Pep.

Naast zijn andere taken was Goscinny bij Pilote ook scenarist. Hij schreef Lucky Luke, de Dingodossiers voor Gotlib, Kalief Iznogoed voor Tabary en veel meer. Maar de belangrijkste smaakmaakster van Pilote was de strip die Goscinny samen met Uderzo al voor het eerste nummer had bedacht: Asterix de Galliër.

Ineens werd duidelijk dat we met Caesars beschrijving van de onderwerping van Gallië door de Romeinen eigenlijk altijd maar één, en weinig objectieve lezing van de geschiedenis hadden gehoord. De plotseling opgedoken Asterix-kronieken vertelden een ander verhaal! Niet héél Gallië was onderworpen. Er was nog één dorpje, ergens bij de kust van Normandië, waar de Galliërs in vrijheid leefden. En hoe! Vreten, zuipen, slempen, en voor de rest ledigheid. Een droom voor de overwerkte, cholesterol vrezende twintigste eeuwer. En de Romeinse veroveraars? Die waren niet meer dan levend speelgoed voor als de mannen uit het dorp eens een verzetje nodig hadden.

Diepe vernederingen bleken de vermeende overheersers te hebben moeten slikken en niet te beschrijven (maar wel te tekenen- dat is het aardige van strips) is de ravage die de Galliërs aanrichten in hun gelederen. De Fransen zwolgen erin, want hier gold immers het pars pro toto: Asterix' dorpje werd Frankrijk als geheel, dat op de vleugels van Panoramix' toverdrank haar rechtmatige - belangrijke- plaats in de wereldgeschiedenis terugverderde.

En ook buiten Frankrijk sprak het thema aan. Een underdog die de sterker geachte bullebak op z'n gezicht slaat, daar wil iedereen zich wel mee identificeren.

Vooral als het zo komisch gebeurt als in de verhalen van Goscinny en Uderzo. Hoofdpersoon Asterix doet eigenlijk weinig meer dan zijn naam lenen aan de serie. Leuk is hij zelf maar zelden en hoewel hij best slim is, is het de onstuitbare domme kracht van Obelix die meestal voor een oplossing van de problemen moet zorgen.

Obelix is de eigenlijke komische hoofdmoot uit de verhalen, en via hem de vele anonieme Romeinen die zich zijn afstraffingen moeten laten welgevallen. Obelix is een vraatzuchtige kolos zonder verstand, die slechts kwetsbaar is wanneer hij met een aantrekkelijke jonge vrouw wordt geconfronteerd. Hoe Obelix aan zijn bovenmenselijke kracht komt is natuurlijk bekend. Als kind is hij in de ketel gevallen waarin Panoramix, de druïde van het dorp, toverdrank aan het bereiden was. Deze toverdrank bevat maretak en maakt degene die hem drinkt onoverwinnelijk. Het effect is weliswaar tijdelijk, maar ruim voldoende om enkele Romeinse cohorten eens flink mores te leren. Obelix' valt in de ketel, heeft er echter voor gezorgd dat het effect bij hem permanent is gebleven. Hij hoeft de toverdrank nooit meer te drinken, sterker nog, hij mag hem niet meer drinken en dat is, met zijn onbeantwoorde liefde voor het meisje Walhalla, het enige verdriet in zijn leven.

De effectiviteit die het vallen in de ketel toverdrank op het gebied van onoverwinnelijkheid bij Obelix heeft teweeggebracht, roept de vraag op waarom dan niet iedereen in het dorp een duik in Panoramix' brouwsel neemt. Maar we hoeven Obelix slechts kort in zijn normale doen te observeren om ons te kunnen voorstellen waarom zijn dorpsgenoten wat dit betreft toch enige terughoudendheid hebben getoond.

De Gallische macht is dus eigenlijk geheel te danken aan Panoramix. Zijn naam verwijst dan ook zowel naar de panoramische, brede, kijk die hij als wijze druïde op de zaken heeft, als naar het feit dat hij maretakken in een pan mikt (pan-au-ramée-mix). Zonder Panoramix zijn de poppen snel aan het dansen. In de vroege Asterix-verhalen wordt de druïde dan ook regelmatig ontvoerd, of het snoeimes waarmee hij maretak moet snijden breekt, of hij wordt tijdelijk gek. Toen dit thema was uitgeput werden Asterix en Obelix op reis gestuurd lang allerlei volken wier lokale eigenaardigheden breed werden uitgemeten. Obelix' gevleugde uitspraak: 'Rare jongens die Romeinen', kon aldus in vele variaties worden herhaald.

We krijgen daarmee tevens een aardig idee van de manier waarop de gemiddelde Galliër ook na tweeduizend jaar nog altijd tegen de hem omringende wereld aankijkt. Het is natuurlijk onmogelijk om verhalen waarin de gemiddelde dorpeling al onoverwinnelijk is en een deus ex machina met orkaankracht, in de persoon van Obelix, voortdurend beschikbaar is, spannend te houden. De makers van Asterix probeerden dat dan ook al snel niet meer.

HUMOR

De verhalen van Asterix kunnen op meer niveau worden gelezen . Goscinny bedacht komische knokpartijen voor de jongste lezers, tekstgrappen en satirische verwijzingen naar de actualiteit voor de ouderen, subtiele karakterhumor voor wie dat begreep en perfecte *slapstick* en *running gags* voor iedereen.

En er is nog meer. Want wat is er eigenlijk aan de hand? De Romeinen zijn als enigen in de strip menselijk, met hun ambitie, hun pogingen om iets op te bouwen. Zij denken na, zij smeden plannen, zij hebben geoefend om moeilijke tactische manoeuvres onder de knie te krijgen. Kortom, zij streven naar het scheppen van het hoogste goed dat de mens gegeven is: de rede. Totdat Asterix en zijn dikbuikige kornuiten alle verworvenheden van enkele eeuwen Romeinse cultuur joelend en met de blote vuist de grond in slaan, voor de ogen van hun schaterende lezers. Ware humor is in wezen tragisch. Hoop en teleurstelling, gekwetste trots, verslagenheid en totale ontluistering: Goscinny vertelde het allemaal, en Uderzo liet al deze emoties in zijn tekeningen op perfecte wijze van de Romeinse gezichten druipen.

Bij Pilote kreeg Goscinny sinds de Parijse mei-revolutie van 1968 steeds meer kritiek. Hij had bijna alles getolereerd, behalve pornografie en vuilbekkerij. Maar dat was nou juist wat veel van de jonge tekenaars wilden. Ze voelden zich beperkt in hun artistieke vrijheid en sloegen regelmatig aan het muiten. In 1974 was Goscinny de strijd moe en hij verliet zijn blad. Asterix nam hij mee.

Drie jaar later stierf hij aan een hartinfarct, tijdens een fietsproef in een kliniek voor hartziekten. 'De laatste grap van een humorist', schreef het links-intellectuele blad Le Nouvel Observateur.

Het publiceerde toen juist zijn laatste verhaal, Asterix bij de Belgen. Goscinny werd 51 jaar. Ook met Pilote liep het slecht af. Het kwam vol te staan met precies het soort strips waar Goscinny een hekel aan had. De oplage kelderde. In de jaren tachtig stierf het blad, dat onder Goscinny het niveau van Kuifje en Robbedoes in hun glorietijd minstens had geëvenaard, een roemloze dood.

En Asterix zelf? Toen Goscinny overleed hadden Uderzo en hij net een eigen uitgeverij opgericht, Les editions Albert René. Uderzo besloot alleen door te gaan met Asterix.

Als tekenaar van strips en tekenfilms had Uderzo alles al bereikt: roem, fortuin, een pretpark rond zijn personages. En hij is naar eigen zeggen nog gelukkig getrouwd ook. Wat drijft hem dan om op zijn oude dag in zijn eentje nog altijd nieuwe verhalen te produceren?

Uderzo: 'Het ergerde me dat iedereen er vanuit ging dat met de dood van Goscinny ook Asterix dood was. Over mij sprak niemand, alsof ik nooit wat met Asterix van doen had gehad. Toen besloot ik te bewijzen dat ook ik albums kan maken'.

Het verkoopsucces van zijn albums suggereert dat ze in ieder geval nog altijd in een behoefte voorzien. Uderzo's Asterix is ook wel beter dan de gemiddelde hedendaagse humorstrip, maar kwalitatief haalt hij het niet bij b.v. de Nederlandse strips *Roel, Doorzon, Agent 327* of *A. den Dooier*.

Albert Uderzo: 'Het zwaard en de roos'. Uitgave: Les Editions Albert René. ISBN 2-86497-054-6.

'Natuurlijk' beter worden

Brood en hygiëne

= door Rudolf de Wit =

MISSCHIEN KLINKT de titel u raar in de oren, maar als u er even bij stil staat dan realiseert u zich dat deze twee woorden heel goed samen gaan of beter gezegd samen móeten gaan. Dit artikel zal niet helemaal gericht zijn op de natuurgeneeswijze maar het is wel van groot belang in verband met uw gezondheid, hier rekening mee te houden.

Uw streven naar gezondheid is grotendeels uw eigen verantwoordelijkheid maar toch is er een klein gedeelte waar anderen ook een belangrijk deel in spelen. Hygiëne is een zaak van iedereen: Vooral als het om voeding gaat moeten er zware eisen gesteld worden. Waar mensen werken die in direct contact staan met ons voedsel kan men niet voorzichtig genoeg zijn. Nu moet u gewoon om u heen kijken wat er gebeurt in het dagelijks leven met uw voedsel. Voor het gemak zullen we het vandaag alleen maar hebben over brood en broodbeleg.

In het artikel van diëtiste Olivia Wong Loi Sing in Ñapa van vorige week, heeft u kunnen lezen hoe belangrijk brood en vooral volkoren brood is. Brood moet met zorg klaargemaakt worden. Er bestaan speciale (spel)regels en codes hiervoor.

Ik zal u vandaag enkele geven en ik vraag u gewoon om in de toekomst kritischer te zijn wanneer u de bakkerij binnenstapt en u ziet dat uw brood met de blote hand vastgepakt wordt en vliegen uitgebreid over uw brood en krentenbrood heen wandelen, luid pratend bedieningspersoneel uw brood inpakt met loshangend vettig haar en liefst nog met een potlood achter het oor, vuile kleding en dan niet te praten over de nagels. Kakkerlakken die zich onder de overgebleven korstjes proberen schuil te houden en noem maar op. Besef dan wel dat dit hetgeen is dat u ziet. Stelt u zich maar voor wat er nog meer is dat u niet ziet.

Erg interessant wordt het pas wanneer u het Broodbesluit (Warenwet) 1985 (Weliswaar uit Nederland) naast uw bevindingen plaatst:

Art. 9.1 Onverminderd het daaromtrent bepaalde in het Algemeen Besluit (Warenwet) mogen de bereiding, behandeling, verpakking, bewaring en het vervoer van de waren bedoeld in dit besluit:

a. uitsluitend geschieden op zindelijke wijze;
b. niet geschieden in ruimten of transportmiddelen die niet op deugdelijke wijze beveiligd zijn tegen (on)gedierte, stof en vuil;
c. uitsluitend geschieden door personen wier hoofd, handen en armen schoon zijn;
d. niet geschieden door personen die lijden aan zweren, etterende wonden of huidziekten aan het lichaam, voor zover deze personen met de waar of de daarvoor te gebruiken grondstoffen in aanraking kunnen komen.

CODE

In de hygiënecode broodbakerij banketbakkerij maart 1990 staat een heel interessant gegeven onder de kop 'Bereiden van te verhitten mengsels': "Behalve aan deeg en beslag moet ook aan de bereiding van andere te verhitten mengsels veel aandacht worden besteed. Tot deze groep mengsels behoren onder andere appelpotpourri en gehakt voor sausijzebroodjes.

- In de eerste plaats moet gelet worden op verontreinigingen. Tussen vruchten, krenten en dergelijke komen nogal eens zaken voor die er niet thuishoren en die zeker niet in het eindprodukt mogen terechtkomen.
- Rauw vlees kan besmet zijn met bacteriën die een voedselvergiftiging kunnen veroorzaken. Gebruik daarom bij voorkeur dagelijks vers vlees en gehakt. Bereiding van mengsels van rauw vlees moet zo koel en snel mogelijk gebeuren.
- Let niet alleen op de hygiënische omstandigheden van de bereiding zelf, maar vooral ook op het besmettingsgevaar voor de rest van het bedrijf (kruisbesmetting).

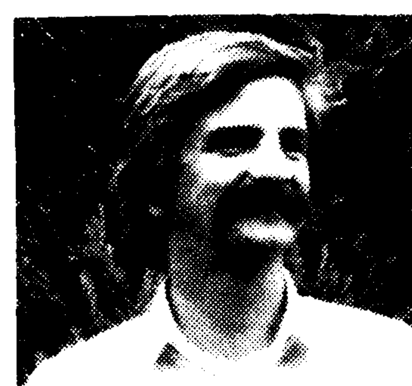
Wanneer het vlees even met iets anders in aanraking komt, bestaat het risico dat bederf- en ziekte- veroorzakende micro-organismen worden overgebracht. Die kunnen zich daarna vermenigvuldigen. Houd mengsels met rauw vlees daarom apart en verwerk ze zo snel mogelijk.

Dit bovenstaande zet mij steeds aan het denken. Wanneer ik naar een slagerij stap en vraag om een ons kalkoenham of kalkoen-salami, omdat ik het vertik om varkensham of varkenssalami te eten, aangezien ik weet dat het niet goed voor mijn gezondheid is, word ik toch (indirect) verplicht besmet vlees te kopen. Dezelfde machine waarop varkensvlees wordt gesneden, wordt namelijk ook gebruikt om een totaal andere vleessoort —in mijn geval kalkoen — te snijden.

Hoe vaak wordt u niet geforceerd na het eten van een stuk brood of krentenbrood uw gebit en vullingen te controleren vanwege de vele vreemde voorwerpen en harde stukken in het deeg?

Het wordt hoog tijd dat wij bewust worden over de dingen die wij eten. Schuif de verantwoordelijkheid niet naar een bepaalde instantie, maar draag het zelf. Doe uw mond open en stel vragen over hetgeen u ziet. Eis dat uw brood met zorg, respect en de nodige hygiëne behandeld wordt. De volgende keer als u in zo'n supermarket bent en u heeft het door dat uw vlees of beleg niet op de juiste manier behandeld is, laat het staan en uit uw kritiek. Het gaat tenslotte om uw gezondheid.

Schaken

= door Jules Welling =

Karpov wint laatste ronde

Anand smaakmaker van Interpolis toernooi

WERELDKAMPIOEN Gary Kasparov heeft de vijftiende editie van het Interpolis Schaaktoernooi in Tilburg op zijn naam geschreven, maar zijn overmacht was bepaald niet zo imponerend als twee jaar geleden, toen hij het evenement met de formidabele score van 12 uit 14 op zijn naam schreef. Toch was de wereldkampioen zeer tevreden over zijn optreden in Tilburg. Het was na Linares (1. Ivanchuk) en Amsterdam (1/2. Short en Salov) het derde toernooi waaraan hij dit jaar deelnam, maar pas zijn eerste eindzege.

Het Interpolistoernooi was dit jaar uitzonderlijk sterk bezet. Met een gemiddelde rating van 2666, FIDE-categorie 17, gaat het de boeken in als de sterkst bezette dubbelrondige achtkamp aller tijden. Het zal niet eenvoudig zijn ooit nog eens zo'n indrukwekkend deelnemersveld bijeen te krijgen.

De beslissing viel al voor de laatste ronde. Kasparovs enige overgebleven concurrent, de Indiër Viswanathan Anand, moest toen een afgebroken partij tegen het Amerikaanse wonderkind Gata Kamsky (17) uitspelen. De Man uit Madras (21) stond op winst en zou bij verzilvering van het punt Kasparov tot op een half punt genaderd zijn, maar in plaats van het punt te innen, liet hij zich vreselijk te pakken nemen. Hij liep in een matnet en daarmee was het toernooi beslist. Kasparov was niet meer in te halen.

SMAAKMAKER

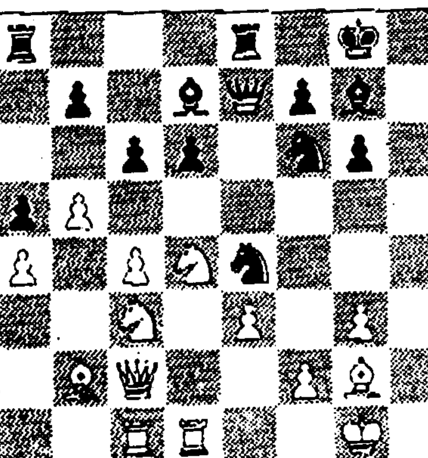
Toch was de Indiër de grote smaakmaker van het toernooi. Hij versloeg zowel Kasparov als Karpov in dit toernooi, waarin niemand ongeslagen bleef. Met zijn compromisloze spel is Anand een aanwinst voor ieder toernooi.

Karpov speelde een uiterst magere eerste toernooihelft, maar kwam in de tweede omgang sterk terug. Ondanks zijn vermoeidheid. Vlak voor Interpolis nam hij deel aan het World Cuptoernooi in Reykjavik (IJsland), dat hij samen met Ivanchuk won. Ivanchuk was ook uitgenodigd voor het Interpolistoernooi, maar zei op het laatste moment af. Hij werd vervangen door zijn landgenoot Evgeny Bareev, de huidige nummer vier op de wereldranglijst. Deze uiterst amabele man kreeg te maken met een ware nachtmerrie: hij liep ongenadige klappen op. Meer dan de helft van zijn partijen ging verloren, hetgeen voor hem een vrije val op de Elolijst tot gevolg zal hebben.

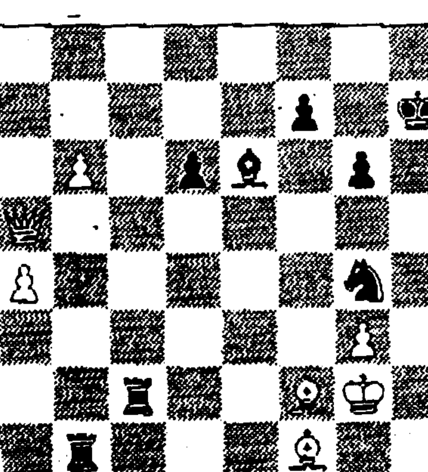
Jan Timman, die ook in Reykjavik gespeeld had, schommelde het gehele toernooi rond de vijftig procent. Tevreden zal hij niet zijn, evenmin als veteraan (60) Viktor Korchnoi, die een ernstige vormcrisis doormaakt. Hij overweegt zelfs serieus een punt achter zijn glorieuze loopbaan te zetten.

Hier volgt een eerste selectie van partijen uit dit fantastische toernooi.

Wit: Timman, Zwart: Kasparov
1. d4 Pf6 2. c4 g6 3. Pf3 Lg7 4. g3 0-0 5. Lg2 d6 6. 0-0 Pbd7 7. Pc3 e5 8. Dc2 c6 9. Td1 De7 10. b3 exd4 11. Pxd4 Te8 12. Lb2 Pc5 13. e3 a5 14. a3 h5 15. b4 Pce4 16. b5 Ld7 17. Tac1 h4 18. a4 hxg3 19. hxg3 19. ... Pxf2 20.

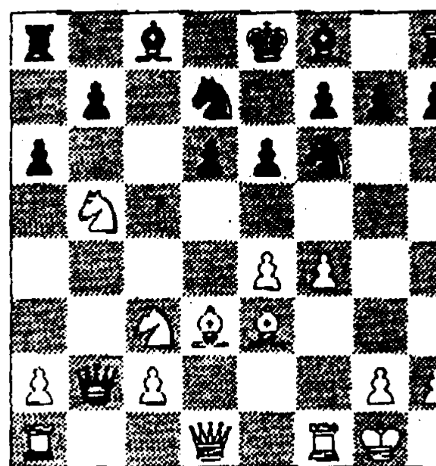
Dxf2 Pg4 21. Df3 Pxe3 22. Te1 Lxd4 23. Pd5 Pg4+ 24. Lxd4 Dxe1+ 25. Txe1 Txe1+ 26. Lf1 cxd5 27. Dxd5 Tae8 28. Lf2 Le6 29. Dxb7 Tc1 30. Dc6 Tc8 31. De4 T8xc4 32. Da8+ Kh7 33. b6 Tb4 34. Dxa5 Tbb1 35. Kg2 Tc2 0-1.

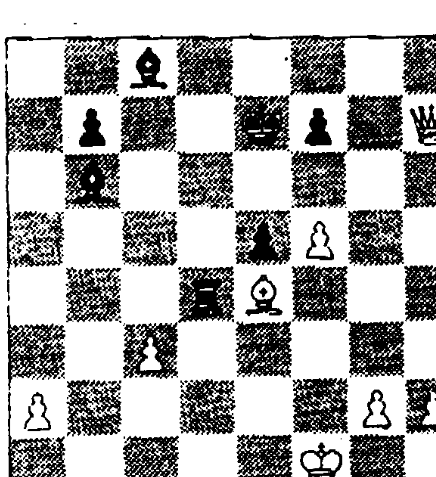
Wit: Timman, Zwart: Korchnoi
1. e4 e6 2. d4 d5 3. Pc3 dxe4 4. Pxe4 Pd7 5. Pf3 Pgf6 6. Lg5 Le7 7. Pxf6+ Lxf6 8. h4 c5 9. Dd2 cxd4 10. 0-0-0 e5 11. Te1 0-0 12. Pxe5 Te8 13. Pxf7 Txe1+ 14. Dxe1 Kxf7 15. Lc4+ Kf8 16. De6 Lxg5+ 17. hxg5 Dxg5+ 18. Kb1 Pe5 19. Dg8+ Ke7 20. Te1 Ld7 21. Dxa8 Dd2 22. Txe5+ Kf6 23. a3 Kxe5 24. Db8+ Kf5 25. Df8+ 1-0.

Wit: Bareev, Zwart: Karpov
1. d4 Pf6 2. c4 e6 3. Pf3 b6 4. g3 La6 5. Da4 Lb7 6. Lg2 c5 7. dxc5 Lxc5 8. 0-0 0-0 9. Pc3 Le7 10. Lf4 Pa6 11. Tfd1 Pc5 12. Dc2 Dc8 13. Tac1 Pcc4 14. h3 Td8 15. g4 d6 16. Dd3 Pxc3 17. Txc3 e5 18. g5 Ph5 19. Lc1 e4 20. Dd4 exf3 21. Lxf3 Lxf3 22. Txf3 Lf8 23. b3 Te8 24. Td2 Dc6 0-1.

Wit: Anand, Zwart: Kasparov
1. c4 c5 2. Pf3 d6 3. d4 cxd4 4. Pxd4 Pf6 5. Pc3 a6 6. f4 e6 7. Ld3 Pbd7 8. 0-0 Db6 9. Le3 Dxb2 10. Pdb5 10. ...axb5 11.

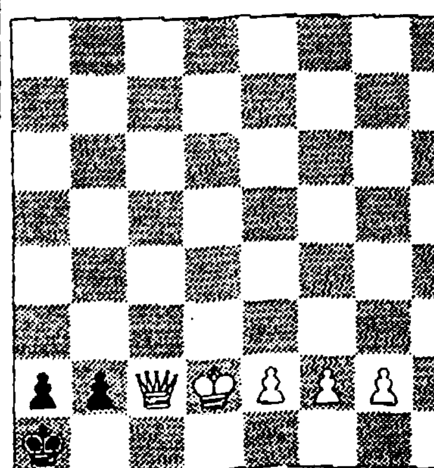

Pxb5 Ta5 12. Tb1 Txb5 13. Txb2 Txb2 14. Da1 Tb6 15. Lxb6 Pxb6 16. Dc3 Le7 17. Tb1 Pfd7 18. Dxg7 Lf6 19. Dh6 Ke7 20. Lb5 Tg8 21. Td1 c5 22. f5 Pc5 23. Txd6 Lg5 24. Dxh7 Pxe4 25. Txb6 Td8 26. Ld3 Le3+ 27. Kf1 Lxb6 28. Lxe4 Td4 29. c3 1-0.

Wit: Karpov, Zwart Kamsky
1. d4 Pf6 2. c4 g6 3. Pc3 d5 4. cxd5 Pxd5 5. e4 Pxc3 6. bxc3 Lg7 7. Lc3 c5 8. Dd2 Da5 9. Tb1 a6 10. Tc1 cxd4 11. cxd4 Dxd2+ 12. Kxd2 0-0 13. Pf3 c6 14. Lc4 Pc6 15. Thd1 Ld7 16. Ke1 Pa5 17. Le2 Tfc8 18. Ld2 Pc6 19. Lc3 Pa7 20. Ld2 Pb5 21. e5 Lc6 22. a4 Pa7 23. Ta1 Ld5 24. Kf1 Pc6 25. a5 Tc7 26. Le3 Lf8 27. Pe1 Lb4 28. Tdc1 Lxe1 29. Txe1 Pb4 30. Tac1 Pc2 31. Lg5 Tac8 32. Ted1 Pd4 33. Txc7 Txc7 34. Tb1 Pc2 35. Ld8 Tc8 36. Lb6 Le4 37. Td1 Tc3 38. Lc5 Kg7 39. Kg1 Tb3 40. f3 Lc6 41. Kf2 Pb4 42. Td2 Ld5 43. h4 Pc6 44. Lb6 h5 45. Tc2 Ta3 46. g4 Ta1 47. Tc3 Th1 48. Kg3 g5 49. hxg5 h4+ 50. Kg2 Te1 51. Tc2 Kg6 52. Kf2 Ta1 53. f4 Ta3 54. Td2 Tg3 55. Lc5 Kg7 56. Td3 Tg2+ 57. Kf1 Txe2 58. Kxe2 Lc4 59. d5 exd5 60. Kd2 Lxd3 61. Kxd3 d4 62. Ke2 h3 63. Kf3 d3 64. Lc3 Pd4+ 65. Kg3 h2 66. Kxh2 Pf3+ 67. Kg3 d2 68. Lxd2 Pxd2 69. f5 Pc4 70. Kf4 Pxa5 71. Ke4 Pc6 72. Kd5 a5 0-1.

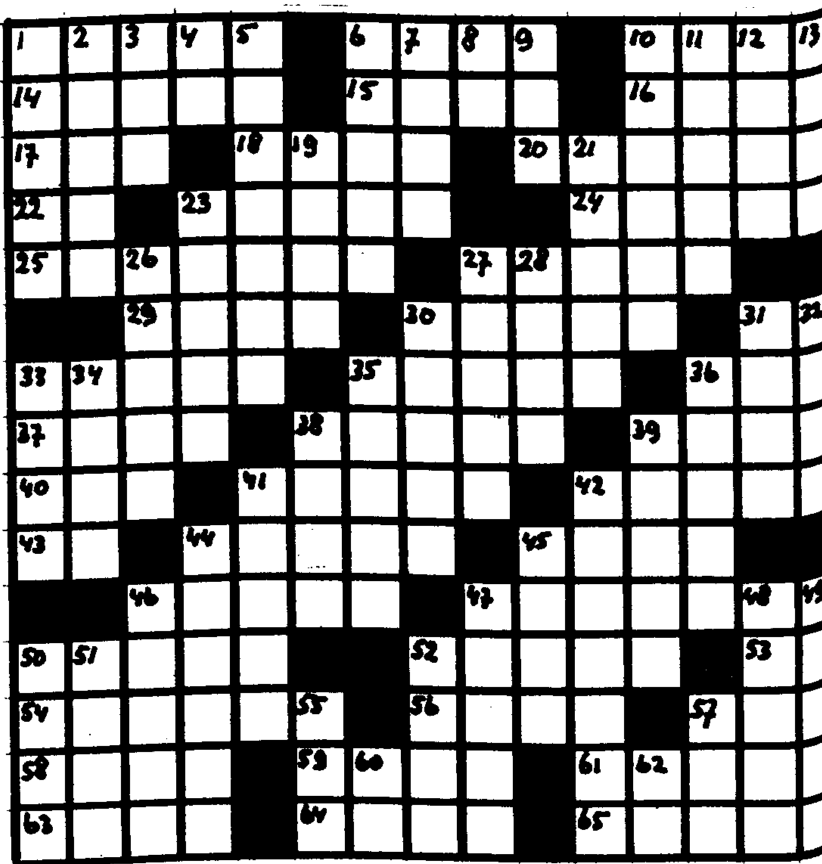
Interpolis Schaakvraagstuk 1991: Dit vraagstuk werd reeds in 1874 gecomponeerd en het kreeg de naam: "Dans

voor een Dame en een Heer". Wit geeft mat in 12 zetten. Geef alleen de laatste zet.

Het toernooicomité looft onder de goede inzendingen 50 prijzen van fl.100,- en 50 toernooiboeken uit. De termijn van inzending sluit op 15 december 1991. Uw oplossing ongefrankeerd zenden aan: Interpolis Denksporten. Antwoordnummer 60606. 5000 WB Tilburg.
From abroad: Interpolis Denksporten. PB 792. 5000 AT Tilburg.

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Lijfeigene; 6. Gerecht; 10. Gelijke; 14. Bediende; 15. Deel van de arm; 16. Meisjesnaam; 17. Kunstwerk; 18. Omlaag; 20. Document; 22. Behoudens vergissingen; 23. Tapijt; 24. Schitterend gelegen; 25. Handlanger; 27. Scheidingslijn; 29. Geheel; 30. Reptiel; 31. Titel; 33. Garen; 35. Tijd; 36. Moment; 37. Advies; 38. Lichaamsvocht; 39. Meisjesnaam; 40. Loot; 41. Voedsel; 42. De beenderen tonend; 43. Gewicht; 44. Noodsein; 45. Vorm van mengen; 46. Vorm van krimpen; 47. Vernieler; 50. Snelheid; 52. Aardappelgerecht; 53. Bijvoorbeeld; 54. Uitsluitend; 56. Vorm van roepen; 57. Doorgang; 58. Dommel; 59. Oorlogsgod; 61. Wilde zwijnen; 63. Toets; 64. Schenkpijp; 65. Vochtige.

VERTIKAAL: 1. Slijtage; 2. In de toekomst; 3. Bijl; 4. Aartsbisschop; 5. Land in Europa; 6. Voorwerp waaraan men vis rijgt; 7. Plaats; 8. Oude lengtemaat; 9. Nederlandse politieke partij; 10. Bres; 11. Anders gezegd; 12. Meisjesnaam; 13. Vorm van eren; 19. Op een keer; 21. Roofvogel; 23. Woedend; 26. Hard gesteente; 27. Bezieling; 28. Kant; 30. Damp; 31. Deel van Sumatra; 32. Stoot; 33. Uitwerpselen; 34. Stand; 35. Slok; 36. Eilandengroep in de Grote Oceaan; 38. Druktemaker; 39. Deel van de rug; 41. Onbedekte; 42. Kleinzielig; 44. Beslaglegging; 45. Tijding; 46. Rijtuig; 47. Korte hamer; 48. Afzonderlijk; 49. Rivier in België; 50. Stellig; 51. Plant; 52. Look; 55. Vochtig; 57. Hoofddeksel; 60. Instelling voor hoger onderwijs; 62. Familielid.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van de Amigoe kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Sidarma Donker
Saliña Harbour View R5
Curaçao

De winnar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577,Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Link

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Vaat; 4. Mee; 7. Fel; 10. Zorg; 14. Era; 15. Veel; 16. Irak; 18. Mee; 19. Re; 20. Pot; 21. Eed; 23. Sip; 25. Eb; 26. Kol; 27. Ogief; 29. Mop; 31. Iran; 32. Ali; 33. Eem; 35. Tree; 36. Rome; 37. Leon; 39. Waar; 40. Toon; 42. Stap; 45. Piek; 48. Sits; 50. A la; 51. Een; 52. Leer; 53. Sap; 55. Snuit; 57. Kan; 58. Er; 60. Rib; 62. Til; 63. Sik; 64. St.; 65. Kil; 67. Node; 69. Even; 71. Ate; 72. Tolk; 73. Nor; 74. Nat; 75. Maan.

VERTIKAAL: 1. Vernis; 2. Are; 3. Aa; 4. Met; 5. Ee; 6. Elegie; 7. Fideel; 8. Er; 9. Las; 11. Om; 12. Ree; 13. Gebrek; 15. Vol; 17. Kim; 20. Pon; 22. Ei; 24. Pot; 26. Karwats; 27. Olm; 28. Fee; 30. Pronken; 32. Aorta; 34. Moten; 36. Ras; 38. Nok; 41. Aspekt; 43. Als; 44. Panter; 45. Peilen; 46. Iet; 47. Praten; 49. Sar; 52. Lak; 54. Pin; 56. Ui; 57. Kin; 59. Rio; 61. Bon; 63. Set; 64. Sta; 66. Ll.; 68. Do; 70. Va; 71. Aa.